

Eveliina Huuskonen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (ylempi AMK)
Opinnäytetyö, 2021

MATKAEVÄITÄ KIRKON TYÖHÖN

Verkkoympäristö Diakonia-ammattikorkeakoulun Kirke-toiminnassa opiskelijoiden hengellisen kasvun tukena

TIIVISTELMÄ

Eveliina Huuskonen

Matkaeväitä kirkon työhön.

Verkkoympäristö Diakonia-ammattikorkeakoulun Kirke-toiminnassa opiskelijoiden hengellisen kasvun tukena.

84 sivua, 7 liitettä

Kevät, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (YAMK)

Arvo- ja yhteisölähtöinen työn kehittäminen

Diakonia-ammattikorkeakoulussa tuetaan kirkon virkoihin opiskelevien opiskelijoiden hengellistä kasvua ja kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistumista pakollisten opintojen lisäksi vapaaehtoisella Kirke-toiminnalla. Keväällä 2020 Kirke-toimintaa laajennettiin verkkoympäristöön. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä opiskelijoilta palautetta verkkoalustasta ja verkossa tapahtuvasta ryhmätoiminnasta verkkotoiminnan kehittämistyön tueksi.

Tutkimuksessa hyödynnettiin toimintatutkimuksen tapoja sekä useampia menetelmiä. Opiskelijoille toteutettiin pienryhmä keväällä 2020 verkossa. Kokoontumisten jälkeen kyselylomakkeella kerättiin palautetta opiskelijoiden kokemuksista verkossa tapahtuvasta hengellisestä ryhmätoiminnasta.

Helmikuussa 2020 opiskelijoille avattiin Diakle-oppimisympäristössä verkkoalusta Leipää ja viiniä – matkaeväitä kirkon alan opiskelijoille. Kevään aikana verkkoalustaa käyttäneiltä opiskelijoilta kerättiin toukokuussa palautetta verkkoalustan visuaalisuudesta, rakenteesta ja sisällöstä kyselylomakkeella.

Sekä ryhmätoimintaa että verkkoalustaa koskevassa palautteessa opiskelijat vastasivat kyselylomakkeessa avoimiin kysymyksiin. Näistä vastauksista muodostui opinnäytetyön laadullinen aineisto, jota analysoitiin sisällönanalyysillä. Opiskelijat arvioivat verkkoalustaa myös strukturoiduilla kysymyksillä, joissa käytettiin vastakohtista muodostuvia adjektiivipareja. Näistä vastauksista muodostui tilastollisin menetelmin analysoitu aineisto.

Tutkimustulosten mukaan Leipää ja viiniä -verkkoalustan rakenne oli selkeä ja sisällöt merkityksellisiä. Kehittämistyössä olisi tarpeellista pohtia vuorovaikutussuhteiden lisäämistä, moniäänisen hengellisen keskustelukulttuurin luomista sekä opiskelijoiden osallisuuden mahdollisuuksia.

Tulosten mukaan verkossa tapahtuva ryhmätoiminta voi tukea hengellistä kasvua ja ammatti-identiteetin vahvistumista. Luottamuksen syntyminen edellyttää erilaisia teknisiä ja sisällöllisiä ratkaisuja, kuin kohtaaminen kasvokkain. Kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistumisessa opiskelijoille on merkityksellistä vertaistuki ja vuorovaikutus opettajien sekä kirkossa toimivien ammattilaisten kanssa, jotta työn tekemisestä kirkossa muodostuu aito, rehellinen ja armollinen kuva.

Asiasanat: verkkoympäristö, hengellinen ohjaus, ammatti-identiteetti

ABSTRACT

Eveliina Huuskonen

Equipping for the work in Church. Supporting the spiritual growth of students in online environment in Kirke activities of the Diaconia University of Applied Sciences.

84 p., 7 appendices

Spring 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Master of Social Services

Master's Degree Programme in Value and Community Based Development of Work

Students' spiritual growth and their process of the professional identity development is supported at the compulsory studies of Diaconia University of Applied Sciences through Kirke activities. In the spring of 2020 Kirke activities were expanded to an online environment. The aim of this study was to explore students' experiences about the online activities for further development of Kirke activities in an online environment.

In this study, several research methods were used, and it was partly functional. An online small group gathered students during the spring of 2020 to reflect their spirituality and professional identity as a church worker. Students were asked to provide the feedback of their experiences by using an online questionnaire.

An online platform was opened in Diakle learning environment for those orientated to work in church. Students who had used this platform during the spring 2020 were asked for feedback about the visual, structure and content of the online platform. Feedback was collected from an online questionnaire.

Both questionnaires included open questions. Students' answers to these questions formed the qualitative data of this study. This data was analysed with content analysis. Students also evaluated the online platform with structured questions. The questions were formulated from adjective pairs describing opposites. This feedback formed the quantitative data of this study.

According to students' feedback, the online platform's structure was clear and the content meaningful and relevant. Concerning future development and improvement of the online platform, the major outcome was to focus to increase interactivity, create a conversation culture where various spiritual bases can be acceptable and give students possibilities to create content for the online platform.

The results of this study showed that an online group activity can support spiritual growth and strengthen professional identity. However, building trust in an online environment poses challenges. The main finding of this study from the process of the professional identity development was that students need possibilities to discuss with their peer, teachers and people who already are working in the church, so students may reflect their own thoughts and beliefs, and construct a realistic honest and permissive image about the church worker.

Keywords: network environment, professional identity, spiritual guidance

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPINNÄYTETYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	6
2.1 Kirkolliset tutkinnot ja opiskelu Diakonia-ammattikorkeakoulussa.	6
2.2 Kirke-toiminta ja sen kehittäminen	8
3 SPIRITUALITEETTI	11
3.1 Spiritualiteetti ja hengellisyys käsitteinä	11
3.2 Diakin kirkollisten alojen opiskelijoiden spiritualiteetti	12
3.3 Hengellinen ohjaus	15
4 AMMATTI-IDENTITEETTI JA SEN KEHITTYMINEN	19
4.1 Ammatti-identiteetti	19
4.2 Sosialisatio osana ammatillisuuden kehittymistä	21
5 VERKKOYMPÄRISTÖ OPPIMISESSA, OHJAUKSESSA JA VUOROVAIKUTUKSESSA	24
5.1 Verkkoympäristö oppimisen ja ohjauksen välineenä	24
5.2 Vuorovaikutus ja luottamuksen syntyminen verkkoympäristössä	25
5 PROSESSIN KUVAUS	28
5.1 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	28
5.2 Kehittämistyön prosessi	29
5.3 Verkkoalustan suunnittelu ja toteutus	30
5.4 Verkossa tapahtuvan ryhmätoiminnan suunnittelu ja tavoitteet ...	32
5.5 Kohti suurempaa -ryhmän toteutus verkkoympäristössä	35
6 VERKKOTOIMINNAN TUTKIMISEN MENETELMÄT	40
6.1 Menetelmällisiä valintoja	40
6.2 Aineiston kerääminen Leipää ja viiniä -verkkoalustasta	41
6.3 Aineiston kerääminen ryhmätoiminnasta verkossa	43
6.4 Tilastollinen analyysi verkkoalustan palautteesta	45
6.5 Sisällönanalyysi Leipää ja viiniä -verkkoalustan palautteesta	45
6.6 Sisällönanalyysi ryhmätoiminnan palautteesta	47
6.7 Luotettavuus ja eettisyys	47

7 TULOKSET	52
7.1 Leipää ja viiniä -verkkoalustan käyttökokemuksia	52
7.2 Hengellisen elämän hoitaminen ja verkkoalustan sisältö	57
7.3 Seurakuntayhteys ja verkkoalustan sisältö	60
7.4 Kirkollinen ammatti-identiteetti ja verkkoalustan sisältö	62
7.5 Ryhmätoiminnassa koettua yhteyttä, kasvua ja vahvistumista	64
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	68
9 POHDINTA	73
LÄHTEET	77
LIITTEET	85
LIITE 1 Taulukko opiskelijoiden toiveista verkkotoimintaan	85
LIITE 2 Kohti suurempaa -ryhmän kokoontumisten suunnitelmat ja käytetyt PowerPoint-esitykset	86
LIITE 3 Leipää ja viiniä -verkkoalustan mainos Kohti suurempaa -ryhmästä	109
LIITE 4 Kyselylomake Leipää ja viiniä -verkkoalustasta.....	110
LIITE 5 Viesti Leipää ja viiniä -verkkoalustan käyttäjille	115
LIITE 6 Kyselylomake Kohti suurempaa -ryhmään osallistujille	116
LIITE 7 Viesti Kohti suurempaa -ryhmän osallistujille	119

1 JOHDANTO

Suomen evankelisluterilaisen kirkon näkökulmasta kirkollisiin ammatteihin opiskelevien ammatti-identiteetin vahvistaminen ja hengellisen kasvun tukeminen on tärkeää. Kirkkoa haastaa työnantajana eläköityminen, kiristynyt taloustilanne sekä mahdolliset rakenteelliset muutokset seurakunnissa. Lisäksi kirkon työhön johtavat tutkimukset antavat kelpoisuuden toimia myös muiden työnantajien palveluksessa. Kirkko tarvitsee organisaatioonsa osaavaa, motivoitunutta ja kirkon työhön sitoutunutta henkilöstöä. (Meidän kirkko – tulevaisuuden työpaikka, 2013, 3, 8, 15.)

Diakonia-ammattikorkeakoulussa (Diak) opiskelee sosiaalialan ja terveystieteiden opiskelijoita, jotka voivat suuntautua opinnoissa kirkon diakoniaan tai kasvatukseen ammatteihin. Heidän opintonsa sisältävät pakollisia kirkollisia opintokokonaisuuksia, joiden lisäksi Diakissa järjestetään opintojen ohessa tapahtuvaa vapaaehtoista Kirke-toimintaa. Kirke-toiminnan tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden hengellistä elämää ja kirkollista ammatti-identiteettiä. Kirkkohallitus on myöntänyt rahallista avustusta toiminnan järjestämiseen, koska kyseistä toimintaa ei voi toteuttaa Opetus- ja kulttuuriministeriön perusrahoituksella. Kirkkohallituksen antama rahoitus on mahdollistanut muun muassa jumalanpalveluksia, leirejä, päivätapahtumia, pienryhmämentorointia ja retriittejä.

Kevään 2020 aikana koronaviruksen (COVID-19) aiheuttama epidemia levisi laajasti maailmalla ja muutti ihmisten arkea merkittävästi. Tarttuessani opinnäyte-työn aiheeseen minulla ei ollut aavistustakaan siitä, miten ajankohtaiseksi verkkoympäristön hyödyntäminen työni toteutusvaiheessa tulisi. Kevään aikana Suomen koulutuslaitoksissa siirryttiin etäopetukseen ja erilaisten verkkosovellusten ja ohjelmistojen käyttö lisääntyi huomattavasti. Myös Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakunnat laajensivat toimintaansa enemmän verkkoon. Verkkoympäristöstä tuli opettamisen, ohjaamisen ja kohtaamisen paikka. Työelämässä toimin seurakunnan kasvatustyössä, joten sekä omassa työssäni että tämän opinnäyte-työn toteuttamisessa sain itsekkin opetella uusien työvälineiden käyttöä. Samalla omaksuin työtapoja, miten olla ja työskennellä uudessa toimintaympäristössä.

Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuoteen 2026 suuntaavassa toiminnan strategiassa yhdeksi tavoitteeksi asetetaan se, että kirkossa kehitetään verkon välityksellä toteutettavia hengellisyyden ja yhteisöllisyyden muotoja (Ovet auki, 2020). Kirkko on kristittyjen hengellinen yhteisö, jossa myös työntekijöiden ydinosaamiseen kuuluu hengellisyys (Kirkon säädöskokoelma 124/2017). Muutos, jossa verkkoympäristö on saanut erityisen merkityksen, haastaa kirkkoa ja sen työntekijöitä. Miten toimitaan erilaisissa verkkoympäristöissä niin, että kirkon tehtävä voi toteutua ja hengellisyys voisi olla koettavaa, yhdessä elettyä ja jaettavaa?

Osa Diakin opetuksesta toteutuu verkkoympäristössä, joten se on opiskelijoille tuttu maailma. Diakle on virtuaalinen oppimisympäristö, joka on käytössä Diakin opiskelijoilla. Oli luontevaa lähteä rakentamaan verkossa tapahtuvaa Kirke-toimintaa tälle alustalle. Verkkoalustan tarkoituksena oli, että opiskelijalla on joustava mahdollisuus saada tukea hengellisen kasvuun ja ammatillisen identiteetin rakentamiseen sekä toisaalta toisten opiskelijoiden rinnalla kulkemiseen.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kerätä opiskelijoilta palautetta verkkoalustasta ja verkossa tapahtuvasta ryhmätoiminnasta verkkotoiminnan kehittämistyön tueksi. Opinnäytetyössäni selvitän, miten opiskelijat kokevat hengellisen ryhmätoiminnan verkossa. Osana opinnäytetyötäni laadin ryhmämateriaalin opiskelijoiden hengelliseen ohjaukseen verkossa ja toteutin Diakin opiskelijoiden ryhmälle neljä kokoontumiskertaa kevään 2020 aikana. Opinnäytetyöni kokonaisuus sisältää toimintatutkimuksen piirteitä.

Toiseksi opinnäytetyössäni selvitän, miten Leipää ja viiniä -verkkoalusta tukee opiskelijoiden hengellistä elämää ja kirkollisen ammatti-identiteetin kasvua. Verkkoalusta on osa Diakin toteuttamaa Kirke-toimintaa. Opinnäytetyöni on siis kaksiosainen ja se muodostuu opiskelijoiden palautteesta verkossa tapahtuvasta ryhmätoiminnasta sekä Leipää ja viiniä -verkkoalustaan liittyvästä palautteesta. Opinnäytetyön toteutuksessa työelämätahona toimii Diakonia-ammattikorkeakoulu.

2 OPINNÄYTETYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Kirkolliset tutkinnot ja opiskelu Diakonia-ammattikorkeakoulussa

Diak on muotoutunut kirkollista koulutusta antaneiden oppilaitosten perinnön pohjalle, kun ammattikorkeakoulu-uudistus haastoi oppilaitokset uudistamaan kirkollista koulutusta. Diakin organisaatio on osakeyhtiö, jota muodostamassa olivat alussa Helsingin Diakonissalaitos, Porin Diakonialaitos ja Suomen Kirkon Seurakuntaopiston Säätiö. Ammattikorkeakoulun alkuvaiheessa 1995 osakeyhtiöön tulivat mukaan myös Suomen Raamattuopisto ja Helsingin Evankelinen Opisto. Edelleen Diakin kampuksina toimivista paikoista mukaan liittyi Pieksämäellä toiminut Suomen Kirkon Sisälähetysseura vuonna 1997, Turun kristillisen opiston säätiö vuonna 1998 sekä vuonna 2000 Oulun Diakonissalaitos. (Malkavaara & Gothóni, 2016, 26, 42.)

Diakissa on korostettu yhtenäisyyttä ja yhteisiä arvoja, vaikka taustayhteisöjen kulttuurit ja teologiset ominaispiirteet tulivat toisinaan esiin erityisesti ammattikorkeakoulun alkuaikoina. Jokaisen yksikön taustayhteisön perinteet kietoutuivat yksikön toimintaan. Vuonna 2006 tapahtunut organisaatiouudistus ja opetusministeriön luomat paineet murensivat perusteet tällaiselta ajattelutavalta, jonka sijaan toisinaan vaikeidenkin keskustelujen kautta rakentui yhteinen Diak. (Malkavaara & Gothóni, 2016, 44.)

Opinnäytetyön toteutusajankohtana Diakonia-ammattikorkeakoulun omistajia ovat: Kirkkopalvelut Ry, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Länsi-Suomen Diakonialaitoksen säätiö, Kirkon keskusrahasto, Oulun Diakonissalaitoksen säätiö, Turun Kristillisen Opiston säätiö, Helsingin Evankelisen Opiston säätiö, Suomen Raamattuopiston säätiö (Diak. Organisaatio, i.a.) Kirkon keskusrahasto on yksi Diakin omistaja, mikä tarkoittaa, että kirkolla on ainutlaatuinen suhde Diakiin, sillä se ei omista muita oppilaitoksia. Koulutuksen järjestäjistä Diak tuottaa eniten työntekijöitä Suomen evankelisluterilaiseen kirkkoon.

Diakonia-ammattikorkeakoulussa voi opiskella sosiaali- terveys- ja kasvatusalan sekä tulkin tehtäviin julkiselle, yksityiselle ja kolmannelle sektorille. Suomen evankelisluterilaisen kirkon työhön voi opiskella tutkinnoilla sairaanhoitaja (AMK) diakoninen hoitotyö, sosionomi (AMK) diakoniatyö, sosionomi (AMK) kirkon nuorisotyö ja sosionomi (AMK) kirkon varhaiskasvatus. Kirkollisia tutkintoja voi suorittaa neljällä eri kampuksella Helsingissä, Oulussa, Pieksämäellä ja Porissa. (Diak. Koulutukset.)

Kirkon työhön valmistuneet sairaanhoitaja-diakonissat voivat toimia kirkossa diakoniatyössä, jossa he voivat hyödyntää terveysalan osaamista työssään vanhus- ten, lasten tai kehitysvammaisten kanssa. Myös diakoniatyöhön suuntautuneet sosionomeiksi valmistuneet opiskelijat voivat toimia kirkon diakoniatyössä. (Diak. Koulutukset. AMK-tutkinnot. Sairaanhoitaja (AMK) diakoninen hoitotyö, Diak. Koulutukset. AMK-tutkinnot. Sosionomi (AMK) diakoniatyö.)

Diakoniatyössä keskeisenä tehtävänä on kohdata ihmisen henkiset, sosiaaliset, aineelliset, fyysiset ja hengelliset tarpeet, ja kohtaamisessa edistää kokonaisval- taisesti terveyttä ja hyvinvointia. Diakonian viranhaltijan työhön kuuluu hädän tun- nistaminen sekä luovuttamattoman ihmisarvon puolustaminen. (Diakonian viran- haltijan ydinosamiskuvaus, 2020.)

Kirkon nuorisotyöhön valmistuneet sosionomit (AMK) toimivat kirkossa kasvatta- jina, joiden työn keskiössä ovat lapset, nuoret ja perheet. Keskeisiä asioita nuo- risotyössä ovat sekä yksilö- että ryhmätasolla tapahtuva kasvun tukeminen, oh- jaaminen, opettaminen ja kouluttaminen. Kaikessa toiminnassa on tavoitteena turvata lasten ja nuorten fyysinen, henkinen ja hengellinen kasvurauha. (Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosamiskuvaus, 2020.)

Kirkon varhaiskasvatukseen suuntautuneet sosionomit (AMK) toimivat seurakun- nissa lasten ja perheiden ohjaajina. Varhaiskasvatuksen ohjaajien ydinosami- nen muodostuu samoista asioista kuin nuorisotyönohjaajan ydinosaminen. Var- haiskasvatuksen ohjaajat toimivat yhdessä lastenohjaajien kanssa. He toteutta- vat sekä kehittävät varhaiskasvatusta ja ovat mukana myös

jumalanpalveluselämässä sekä tekevät yhteistyötä yhteiskunnan varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa. (Kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan ydinosaamiskuvaus, 2020.)

Kaikkien näiden ammattiryhmien ydinosaamisalueisiin kuuluvat työtehtävän edellyttämä osaaminen, teologinen- ja arvo-osaaminen, vuorovaikutusosaaminen, työelämä- ja kehittämisosaaminen sekä toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen (Diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvaus, 2020, Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaamiskuvaus, 2020, Kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan ydinosaamiskuvaus, 2020.) Yhteistä kaikille ammattiryhmille on lisäksi kirkon hengellinen perustehtävä. Sitä toteutetaan kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta. Kirkkoyhteisön arvojen ytimessä ovat usko Jumalaan, rakkaus lähimmäiseen ja vastuu luomakunnasta. (Kirkon ammattien yhteinen ydinosaamiskuvaus, 2020.)

Diakonia-ammattikorkeakoulussa opiskelu toteutuu monimuoto-opintoina, jossa lähiopetus, itsenäinen opiskelu ja verkkotyöskentely vuorottelevat. Opetuksessa on käytössä verkon Diakle oppimisympäristö sekä Collaborate, joka on reaaliaikainen videoneuvottelutyökalu esimerkiksi luentojen toteutukseen. Diakle nimi otettiin käyttöön verkko-oppimisympäristöstä vuoden 2021 alussa. Nimi korvasi MoodleRoomsista käytetyn nimen Moodle. Käytän johdonmukaisuuden vuoksi työssäni nimitystä Diakle, vaikkei nimi ollut vielä työni toteutusvaiheessa käytössä. Diaklessa opiskelijoita tiedotetaan opinnoista ja opiskelija löytää sieltä myös omien opintojaksojen verkkoalustat.

2.2 Kirke-toiminta ja sen kehittäminen

Kirke-toiminnan tarkoituksena on vahvistaa kirkollisiin ammatteihin suuntautuvien Diakin opiskelijoiden hengellistä kasvua ja kirkollista identiteettiä. Toiminnassa tarjotaan opiskelijoille mahdollisuuksia pohtia omaa ammatti-identiteettiä ja hengellisyyttä. Toiminnan toivotaan vahvistavan opiskelijoiden motivaatiota haakeutua töihin kirkkoon. Kirke-toiminnalla on myös vuosien perinteet osana eri kampusten toimintaa.

Kirke-toimintaa ovat suunnitelleet eri kampusten koordinaattorit yhdessä kirkon alan koulutuspäällikön kanssa. Koordinaattorit ovat Diakin kirkon alan lehtoreita. Lisäksi toimintaa on suunniteltu eri kampuksilla niin, että suunnitteluun on otettu mukaan lähialueen seurakuntia tai hiippakunnan työntekijöitä tai opiskelijoita. Näin toiminnalle on ollut mahdollista sekä yhteiset suuntaviivat että paikalliset variaatiot ja sovellukset. (Raportit kirkon alan koulutuksen ja työelämän kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosilta 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018.)

Vuoden 2015 opetussuunnitelman (DiakOPS2015) laatimisen yhteydessä tarkasteltiin Kirke-toiminnan sisältöjä suhteessa uuteen opintosuunnitelmaan. Toiminnalle luotiin aikataulutettu suunnitelma niin, että se rytmittyisi mielekkäällä tavalla suhteessa opintojen kulkuun ja sisältöihin. (Raportit kirkon alan koulutuksen ja työelämän kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosilta 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018.)

Kirke-toiminnan perusta on muodostunut mentoroinnista, leireistä, retkistä, hiljaisuuden retriiteistä, messuista sekä hartauksista. Mentorointia on toteutettu eri tavoin eri yksiköissä. Mentorointia on tapahtunut sekä yksilöllisesti että ryhmittäin ja pitkäkestoisesti tai esimerkiksi yksittäisellä leirillä tai tapahtumapäivässä. Mentorointia on pidetty tärkeänä osana Kirke-toimintaa ja se on myös tavoittanut opiskelijoita melko hyvin. Vuoden 2016 kirkon alan koulutuksen ja työelämän kehittämistoiminnan raportissa pohditaan verkon käyttömahdollisuuksia mentoroinnissa. Verkossa tapahtuvan Kirke-toiminnan suunnittelu ja vuonna 2020 alkava kokeilu ovat jatkoa tälle pohdinnalle. (Raportit kirkon alan koulutuksen ja työelämän kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosilta 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018.)

Kirke-toiminnassa on järjestetty leirejä ja retkiä vuosittain eri kampuksilla. Useimmiten leirit ja retriitit ovat sijoittuneet opintojen alkuun tai keskivaiheille. Näiden toteuttamisessa on ollut mukana yhteistyökumppaneita seurakunnista tai hiippakunnista. Kampuksilla on järjestetty Kirke-toiminnan puitteissa myös erilaisia teemapäiviä ja muita kokoontumisia. Toiminnassa on ollut merkityksellistä myös opiskelijoiden jumalanpalvelus- ja hartauselämä. Opiskelijoille tarjotaan osallistumismahdollisuuksia kampuksilla ja taustayhteisöillä sekä yhteistyökumppaneilla

on ollut näissä tärkeä rooli. (Raportit kirkon alan koulutuksen ja työelämän kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosilta 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018.)

Kirkon keskusrahasto tukee kirkon virkoihin kouluttavia oppilaitoksia taloudellisesti (Suomen ev.-lut. kirkkohallitus 2020, 36). Tuen perusteet määritellään selvityksessä Kirkon keskusrahaston tuesta kirkon virkaan kouluttaville laitoksille ja järjestöille (2003). Selvityksessä todetaan, että kirkko on Diakonia-ammattikorkeakoululle kaikkein luonnollisin työelämäkumppani. Kirkkohallituksen antama rahoitus kohdennetaan kirkon kannalta merkittäviin Diakin tutkimuksiin ja Diakin kirkollista koulutusta antavien yksiköiden projekteihin, joissa tavoitteena on tukea opiskelijoiden hengellistä ja kirkollista identiteettiä. Selvityksessä todetaan, että opiskelijoiden hengellisen identiteetin vahvistaminen on tärkeää, sillä se on perusedellytys onnistumiselle, viihtymiselle ja oman persoonan kehitykselle kirkollisessa työssä. (Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, 2003, 23–24.)

3 SPIRITUALITEETTI

3.1 Spiritualiteetti ja hengellisyys käsitteinä

Diakista valmistuu työntekijöitä kirkon eri ammatteihin, joiden ydinosamiseen liittyy hengellisyys. Sanoja spiritualiteetti ja hengellisyys käytetään toisinaan synonyymeinä. Kuitenkin sanalle spiritualiteetti löytyy hyvin monenlaisia määritelmiä (Raunio, 2003, 13). Tarkastelen muutamia määritelmiä spiritualiteetista, jotka ovat perustana omalle ymmärrykselleni spiritualiteetista ja hengellisyydestä.

Alister McGrath (1999, 1–2) määrittelee spiritualiteettia yleistasolla sekä kristillisen spiritualiteetin näkökulmasta. Spiritualiteetti on uskolle rakentuvaa elämää, jonka ylläpitäminen ja kehittäminen on yhteydessä hyvinvointiin ja kokemukseen elämän mielekkyydestä. Spiritualiteetti tarkoittaa pyrkimystä aitoon uskonnolliseen elämään, johon sisältyy eläminen uskonnon ominaisten piirteiden mukaan. (McGrath, 1999, 1–2.) Antti Raunio (2003, 13) puolestaan sanoittaa tätä laajempaa näkökulmaa niin, että spiritualiteetti on yleisinhimillinen uskonnollinen ilmiö, jossa M. M. Thomasin mukaan ihminen hakee perimmäisiä pyhiä ja mielekkäitä puitteita, joissa voi täyttää tehtävänsä sekä toteuttaa itseään (Raunio, 2003, 13).

Kristillisen uskon näkökulmasta spiritualiteetti on kristillisen uskon todeksi elämistä, yhteyttä Jeesukseen ja Jumalaan sekä tämän yhteyden syventämistä (McGrath, 1999, 2). Kristillisestä näkökulmasta spiritualiteetin voi ajatella myös Pyhän Hengen tehtävänä kolmiyhteisen Jumalan toiminnassa yksittäisen ihmisen elämässä (Raunio, 2003, 13).

McGrath (1999, 3, 8–9) tarkastelee sekä kristinuskoa että spiritualiteettia kolmen elementin kautta. Kristinuskko rakentuu uskomuksista, arvoista ja elämäntavasta. Kristinuskon olennaisimmat uskomukset on sanoitettu uskontunnustuksiin, jotka merkittävimmät kirkkokunnat ovat hyväksyneet. Arvot ovat hyvin keskeisessä osassa kristinuskoa ja ne perustuvat Jeesuksen persoonaan sekä opetukseen. Kristityn elämäntapaan vaikuttavat sekä uskomukset että arvot. Kuitenkin tavat, joilla kristityt ilmaisevat itseään tai millaisena kristillisyyttä näyttävät, vaihtelevat

laajasti maantieteellisten, kulttuurillisten ja teologisten erojen myötä. Spiritualiteetilla viitataan kuitenkin siihen yhteiseen ja jaettuun hengellisyyteen, joka on samanlaista kristillisen uskon ilmaisutapojen eroista huolimatta. (McGrath, 1999, 1–3.)

Spiritualiteettiin vaikuttavat McGrathin (1999, 8–9) mukaan kolme tekijää: henkilökohtaiset, yhteisölliset ja asenteisiin liittyvät tekijät. Yksilön henkilöhistorialla sekä uskonyhteisöllä on merkitystä siihen, millaisia käsityksiä ja asioita yksilö on kristinuskosta omaksunut. Näiden kautta muotoutuvat myös ihmisen asenteet suhteessa maailmaan, kulttuuriin ja historiaan. (McGrath, 1999, 8–9.)

Raunio (2003, 21) mukaan luterilaisen spiritualiteetin perusta on Pyhän Hengen toiminnassa. Pyhä Henki lahjoittaa uskon, auttaa ymmärtämään Jumalan työn ja ottamaan sen vastaan. Pyhän Hengen toiminta synnyttää ja ohjaa myös ihmisen toimintaa niin, että ihminen voi omassa elämässään harjoittaa uskoa ja rakkautta yhteisen hyvän rakentamiseksi. Luterilainen spiritualiteetti toteutuu, kun uskossa Jumala yhdistyy ihmisen tahtoon sekä ymmärrykseen, ja siten ihminen tulee osalliseksi jumalallisesta rakkaudesta ja iankaikkisen elämän toivosta. Tämän myötä ihminen haluaa myös toiminnallaan edistää ja vahvistaa uskoa, toivoa ja rakkautta. (Raunio, 2003, 21–23, 35.)

Käyttäessäni opinnäytetyössäni sanaa hengellinen, tarkoitan sillä kristillistä spiritualiteettia. Käsitän kristillisen spiritualiteetin yhteytenä kolmiyhteiseen Jumalaan sekä pyrkimyksenä uskonnolliseen elämään, jossa ihminen etsii mielekkäitä puitteita toteuttaa itseään. Ajattelen, että tässä kokonaisuudessa on mukana ihmisen asenteet, arvot ja uskomukset, joihin vaikuttavat yksilön elämäkokemukset sekä ympäröivä kulttuuri.

3.2 Diakin kirkollisten alojen opiskelijoiden spiritualiteetti

Salla Poropudas (2021) on väitöskirjassaan tutkinut opiskelun alkuvaiheessa olevien Diakin diakoni-, nuorisotyönohjaaja- ja varhaiskasvatuksen ohjaajaopiskelijoiden hengellisiä elämäkertoja ja uskonnollista sosialisatiota. Tutkimuksen

mukaan opiskelijoiden uskonnolliseen sosialisatioon vaikuttivat läheiset ihmissuhteet, kokemukset hengellisistä yhteisöistä ja osallistuminen seurakunnan toimintaan. Toisaalta yhtenä tekijänä opiskelijat mainitsivat myös koulun uskonnon opetuksen, opettajat ja heidän suhteensa kristinuskoon. Hengellisyyden muovautumista ohjasi elämänkaareen liittyvät tapahtumat sekä siirtymävaiheiden kehityskriisit, joista siirtymisvaiheessa aikuisuuteen opiskelijat olivat kokeneet myös etääntymistä hengellisistä asioista. Aikuisuudessa hengellisyyteen vaikutti muiden ikävaiheiden tapaan seurakunnan tai muun uskonnollisen yhteisön toimintaan osallistuminen. Äkilliset kriisit ja ylluonnolliset kokemukset saivat opiskelijat pohtimaan uskoa ja suhdetta Jumalaan. Opiskelijat ilmaisivat opintojen alkuvaiheessa toisaalta hengellistä varmuutta tai epävarmuutta uskon riittävydestä tai riittämättömyydestä. (Poropudas, 2021.)

Poropudas (2021) tarkasteli tutkimuksessaan myös Diakin kirkon alojen opiskelijoiden suhdetta Raamattuun. Opiskelijoiden lapsuudenkotien käytännöt vaihtelivat aktiivisesta Raamatun lukemisesta aina kielteiseen tai välinpitämättömään suhtautumiseen. Opiskelijat olivat lukeneet Raamattua rippikoulussa, seurakunnan toiminnassa ja äkillisten kriisien yhteydessä. Raamatun lukeminen oli ollut osana kriisistä selviytymistä. Opiskelijoiden alkuvaiheessa opiskelijat kuvaavat Raamatun vahvistavan näkökulmia uskosta, toivosta, rakkaudesta ja lohdutuksesta. Opiskelijoista osalle Raamatun lukeminen oli vierasta. Keskeistä opiskelijoiden mielestä Raamatun sisältämässä sanomassa oli armo ja usko sekä Jeesuksen elämä ja opetukset. Raamatuntulkinnassa opiskelijat toivat esiin erilaisia näkemyksiä ja sama opiskelija saattoi edustaa useita eri tulkintatapoja. (Poropudas, 2021.)

Opiskelijat aloittavat opiskelun kirkollisiin ammatteihin siis varsin erilaisista lähtökohdista. Opetussuunnitelmissa ja opintojaksoissa on huomioitu nämä lähtökohdat niin, että opintojen alkuvaiheessa perehdytään kirkon historiaan ja opinmuodostukseen sekä toisaalta opiskelijan tehtävänä on pohtia ja jäsentää omaa spiritualiteettia. Oppimistehtävän kautta opiskelijat reflektivat omaa elämäkertaa ja hengellisyyttä sekä jäsentävät omia lähtökohtia sekä motivaatiota kirkon työhön. Pohdinnan rinnalla ammatillisissa opinnoissa tutustutaan hartauselämään. Opintokokonaisuudet on suunniteltu niin, että kirkolliset ammattiopinnot ja

teologiset opinnot kulkevat rinnakkain, jotta vuoropuhelu näiden välillä olisi mahdollista. Diakin pedagogiikassa on keskeistä dialogisuus. Teologiset opinnot alkavat historiasta ja perusteista. Opintojen tavoitteena on, että opintopolun loppuvaiheessa opiskelijoilla olisi valmiuksia käsitellä teologisia ja opillisia eroja sekä ajankohtaisia teologisia suuntauksia rakentavasti ja dialogisesti. Kirkollisten alojen opiskelijoille tarjotaan opintojen aikana mahdollisuuksia ammatillisen identiteetin ja spiritualiteetin pohdintaan ja reflektointiin, minkä tarkoituksena on varustaa opiskelijoita toimimaan kirkossa. (Valtonen, 2016, 157–158, 161, 165.)

Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoita ja heidän spiritualiteettiaan on tutkinut myös Minna Valtonen (2009). Tutkimuksessaan Valtonen (2009, 97) kuvasi Hullia (2002) ja McGrathia (1999) mukailleen spiritualiteetin ulottuvuuksia kolmen sisäkkäisen kehän mallilla. Sisän kehä oli nimetty käsitteellä persoonallinen usko. Toinen kehä oli yhteisöllinen usko ja kolmas, uloin kehä oli nimetty yksilön asenteiksi. Se sisälsi arvot ja elämän tarkoituksen pohdinnan. (Valtonen, 2009, 97.) Valtosen (2009, 220) tutkimuksessa selvitettiin muun muassa sitä, miten spiritualiteetti ja ammatillinen identiteetti ilmenevät opiskelijoiden kertomuksissa ja millaisissa opintojen vaiheissa opiskelijat kokevat saavansa liian vähäistä tukea spiritualiteetin ja ammatillisen identiteetin rakentamiseen.

Valtosen (2009) tutkimuksen aineistossa persoonallisen ja yhteisöllisen uskon ulottuvuudet korostuivat. Useiden opiskelijoiden kohdalla spiritualiteetissa tapahtui myös muutosta opiskelujen aikana. Persoonallisen uskon ulottuvuuden rinnalle tuli opintojen loppuvaiheessa eettistä, arvoihin sekä eksistentiaalisiin kysymyksiin liittyvää mietiskelyä. Etiikkaa ja arvoja korostaneeseen kerrontaan tuli mukaan yhteisöllisen uskon ulottuvuuden painotuksia. Toisaalta niillä opiskelijoilla, joiden kerronnassa painottui sitoutuminen yhteisölliseen uskoon, ei juurikaan tapahtunut muutoksia. (Valtonen, 2009, 220–221.)

Myös Jesse Haaraoja (2019) on tutkinut opinnäytetyössään Diakin opiskelijoita ja heidän hengellisyyttään. Haaraojan mukaan (2019, 26–27) opiskelijat kokivat hengellisen identiteetin kasvamisessa erityisen merkittäviksi opetuksen ulkopuolella muiden opiskelijoiden kanssa käydyt keskustelut sekä itsetutkiskelun mahdollistaneet oppimistehtävät. Myös seurakuntaharjoittelut olivat olleet tärkeitä

hengellisen identiteetin kasvulle. Kirke-toiminnasta leirit ja retket olivat opiskelijoille tuttuja ja heidän mielestään ne olivat hyvä tapa tukea opiskelijoiden hengellistä kasvua. Osa opiskelijoista mainitsi myös henkilökohtaisen hiljentymisen ja Raamatun lukemisen oman hengellisen identiteettinsä tukena. Oppilaitoksen järjestämältä hengellistä identiteettiä tukevalta toiminnalta toivottiin säännöllisyyttä, kuten messuja, hartauksia tai ryhmäkeskustelumahdollisuuksia. Lisäksi toivottiin enemmän Raamatun opiskelua. (Haaraoja, 2019, 27–28.)

3.3 Hengellinen ohjaus

Kirkko on hengellinen yhteisö, jonka alkuperäinen tehtävä on rakentunut Jeesuksen sanoista: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt teidän noudattaa.” (Matt. 28:18–19.) Kirkko on siis kasvattava ja samalla hengellistä ohjausta toteuttava yhteisö. Hengellisessä ohjauksessa otetaan huomioon myös se näkökulma, että kristillinen usko on prosessi, jossa ihmisen henkilökohtainen suhde Jumalaan voi syventyä. (Kotila, 2006, 15.)

Owe Wikström (1995, 39) on määritellyt hengellisen ohjauksen tavoitteeksi uskon syvenemisen ja vakiinnuttamisen kolmiyhteiseen Jumalaan. Vaikka hengellisen ohjauksen tavoite pysyisi samana, toteutustapa voi vaihdella paljon. Ohjaus voi toteutua tarkasti rajattuna ja yhteisesti sovittuna ohjaussuhteena tai väljemmin matkakumppanuutena, pienryhmätoimintana tai yleisen seurakuntatyön yhteydessä. Ohjausta voi siis tapahtua joko organisoidusti ja järjestelmällisesti tai hetkellisesti ja ohimenevästi. (Kotila, 2006, 14.)

Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa muun muassa Espoon hiippakunnassa on erikseen nimettyjä henkilöitä, joiden tehtävänä on toimia hengellisinä ohjaajina seurakuntien työntekijöille. Hiippakunnan sivuilla hengellinen ohjaus määritellään niin, että sen kautta henkilö saa apua Jumalan kuuntelemiseen ja Jumalalle vastaamiseen. Hengellisen ohjauksen päämääränä on kristittyinä kasvaminen. Rukous, hiljentyminen, Raamatun lukeminen ja keskustelu ovat asioita, joita

hengellinen ohjaus voi sisältää. Ohjaajan tehtävä kuvataan matkakumppanin tai rinnalla kulkijan tehtävän kaltaisena. (Espoon hiippakunta. Tukea työhön. Hengellinen ohjaus.) Lauri Maarala (2006, 177) puolestaan määrittelee hengellisen ohjauksen luonnetta niin, että se voi auttaa katsomaan todellisuutta toisesta perspektiivistä sen kautta, mitä Jumala antaa ihmisen nähdä.

Käsitteenä mentorointi tulee lähelle hengellisen ohjauksen käsitettä. Mentoroinnissa on kyse voimaantumisesta, mikä tapahtuu vuorovaikutussuhteessa, jossa yksilö varustaa toista ihmistä ja ohjaa voimavarojen äärelle (Stanley & Clinton, 2007, 29, 35.) Jori Leskelä (2005, 29) on väitöskirjassaan määritellyt mentoroinnin seuraavasti:

Mentorointi on kahdenkeskinen, kehittävä, reaaliaikainen, luottamuksellinen, vastavuoroinen, henkilökohtaisesti merkittävä intensiivinen vuorovaikutussuhde, jossa kokenut henkilö – mentori – antaa tukea, ohjausta ja palautetta kehittyjän – aktorin – henkilökohtaiseen tai ammatilliseen kasvuun tai urapohdintoihin taikka edistää aktorin uraa muilla käytettävissään olevilla tavoilla.

Mentorointisuhteen määrittelyssä painottuu mentorin kokemuksen merkitys sekä toisaalta vastuu prosessin ohjaamisesta. Hengellisessä ohjauksessa ohjaaja toimii yksilön henkilökohtaisen prosessin mahdollistajana, mutta keskus on ohjattavan omassa matkassa, jolle ohjaaja sitoutuu mukaan rinnalle kulkijaksi.

Wilfrid Stinissen (1997, 11–21) esittää hengelliselle ohjaajalle neljä oleellista ominaisuutta: kokeneisuuden, kunnioituksen, lempeyden ja lujouden, joista lempeys ja lujuus nivoutuvat yhteen. Kokeneisuus tarkoittaa kokemusta Jumalasta, koska jos ei ole itse viettänyt aikaa Jumalan läheisyydessä, on hyvin vaikea avata tai mahdollistaa näitä ulottuvuuksia toiselle. Kunnioitus puolestaan syntyy siitä, että ohjaaja on syvällä tavalla tietoinen toisen ihmisen persoonan arvosta ja arvokkuudesta. Tämä tarkoittaa sitä, ettei hengellinen ohjaaja tuomitse hengellisyyden laatua eikä asetu toisen ihmisen yläpuolelle. (Stinissen, 1997, 11–21.)

Lempeys ja lujuus toisiinsa liitettyinä hengellisen ohjaajan toiminnassa ovat haasteellinen yhdistelmä. Lempeydessä ei voi hyväksyä kaikkea ja eikä lujuudessa ajautua kovuuteen. Lujuus tulee näkyviin hyvällä tavalla siinä, että ohjaaja pitää

kiinni sovituista rajoista, kuten ohjaukseen käytettävästä ajasta. Lempeys puolestaan tulee esiin uskollisuutena sekä myötäelämisenä toisen murheissa. (Stinissen, 1997, 11–21.) Hengellisen ohjaajan on hyvä tutkistella itseään, omaa hengellisyyttään ja omatuntoaan (Hirsto ym., 2015, 11–15). Itsetuntemuksen kautta oppii ymmärtämään omia lähtökohtia, vahvuuksia, heikkouksia ja ennakkokäsityksiä. Itseyymmärrys voi parhaillaan synnyttää nöyryyttä suhteessa omaan tehtävään hengellisenä ohjaajana.

Hengellinen ohjaus voi tapahtua myös ryhmässä. Ryhmämuotoisessa hengellisessä ohjauksessa on keskuksena rukoileva kuunteleminen ja vastaanottaminen sekä halu kuunnella yhdessä Jumalan puhuttelua. Ryhmässä myös ohjaajan rooli voi olla hieman erilainen, sillä ryhmästä kokonaisuudessaan voi muodostua jäsenille ohjaaja. Ryhmämuotoisen ohjauksen alussa voi olla tarpeellista varata aikaa siihen, että ryhmän jäsenet tulevat jollain tavoin tutuiksi toisilleen hengellisiltä taustoiltaan sekä puhetyyliltään, jota he käyttävät uskon sanoittamisessa. Oleellista on myös yhteisen päämäärän tai perustehtävän sanoittamisessa, vaikka jokainen osallistuukin ryhmään henkilökohtaisista lähtökohdista käsin. (Maarala, 2006, 172, 178.)

Ryhmätoiminnan luonne voi olla ryhmissä erilainen. Hengellisen ohjauksen ryhmät voivat olla muun muassa keskustelevia, kertovia tai hiljaisia ryhmiä. Keskustelevan ryhmän toiminnassa on vahvasti vuorovaikutuksellinen luonne. Tarkoituksena on, että ryhmäläiset osallistuvat aktiivisesti keskusteluun, kertovat omista kokemuksistaan, kommentoivat toistensa puheenvuoroja sekä esittävät toisilleen kysymyksiä. Tällaisen ryhmän etuna on toisten ajatuksista kumpuavat uudet ideat sekä kysymykset sekä vertaistuen mahdollistuminen. (Hirsto ym. 2015, 22–24)

Kertovassa ryhmässä jokaisella jäsenellä on oikeus ja mahdollisuus kertoa omasta kokemuksestaan, mutta toisten kertomuksia ei kommentoida. Tämän tyyppisessä ryhmässä etuna ohjaajan kannalta on se, ettei tarvitse arvioida sitä, miten ja millaisia asioita kommentoi ja käykö joku kommentti mahdollisesti jotakin liian kohti. Osallistujien kannalta etuna voi olla se, että itse voi valita sen, minkä

verran kertoo, eikä tarvitse reagoida mahdollisiin kysymyksiin. (Hirsto ym. 2015, 24–25.)

Hiljainen ryhmä kokoontuu yhteen hiljentymään. Yhdessäoloa ohjaavat vain mahdolliset laulut, Raamatusta luettavat tekstit ja rukoukset. Tämän tyylinen ryhmä mahdollistaa jokaiselle Jumalan kasvojen edessä olemisen juuri sellaisena kuin on ja itselle kyseisellä hetkellä ajankohtaisten asioiden mietiskelyyn. (Hirsto, ym. 2015, 24–25.)

4 AMMATTI-IDENTITEETTI JA SEN KEHITTYMINEN

4.1 Ammatti-identiteetti

Ammatti-identiteetillä tarkoitetaan käsitystä itsestä ammatillisena toimijana eli yksilön ymmärrystä omasta itsestään tarkasteluhetkellä suhteessa työhön sekä ammatillisuuteen. Samoin ammatti-identiteettiin liittyvät käsitykset siitä, millaiseksi ihminen ammatissaan haluaisi tulla tai mihin kokee kuuluvansa tai samaistuvansa. Myös ammattia koskevat arvot, eettiset ulottuvuudet, tavoitteet ja uskomukset sisältyvät yksilön ammatti-identiteettiin. (Eteläpelto & Vähäsantanen, 2010, 26.)

Käsitteitä ammatti-identiteetti ja ammatillinen identiteetti voidaan Stenströmin (1993) mukaan käyttää toisistaan poikkeavilla tavoilla. Toisaalta voidaan tarkoittaa jonkin tietyn ammatin käyttämää työidentiteettiä tai laajempaa konstruktiota työntekijän roolien omaksumisessa. (Valtonen, 2009, 33.) Opinnäytetyössä käytän termiä ammatti-identiteetti synonyyminä ammatilliselle identiteetille ja ymmärän sen henkilön sisäisenä prosessiluonteisena identiteetin rakentamisena suhteessa työhön ja ammatillisuuteen. Tässä prosessissa sosialisatiolla on oma merkityksensä.

Trede, Macklin ja Bridges (2012, 378) esittävät tekemänsä kirjallisuuskatsauksen perusteella, että ammatillisen identiteetin kehittyminen on dynaaminen prosessi, jossa merkityksellistäminen ja opiskelijan osallisuus ovat tärkeässä osassa. Ammatti-identiteetin kehittymistä edistää dialoginen oppiminen ja mentoroinnin tyyppinen ohjaus. Kouluttavien tahojen vastuulla on huolehtia siitä, että teknisten taitojen ja teoreettisten tietojen ohella opetukseen sisältyy pohdintaa ammatin arvosta ja merkityksestä. Nämä pohdinnat voivat olla erityisen tärkeitä yhteiskunnissa, joissa identiteetit ja rajat muuttuvat. (Trede ym. 2012, 378, 382.)

Elina Marttinen (2019, 40) kirjoittaa nuorten aikuisten identiteetin rakentumisen haasteista työelämän muutoksessa. Vaihtoehtojen moninaisuus, muutokset ja tulevaisuuden epävarmuus pakottavat nuoret tekemään aktiivisesti valintoja ja

panostamaan oman identiteetin tietoiseen rakentamiseen (Marttinen, 2019, 40). Marttinen (2017) on tutkinut nuorten aikuisten työidentiteettiä ja sen yhteyttä työuratavoitteiden motivaatioon. Tutkimuksessa tarkasteltiin nuorten aikuisten menestysodotuksia, vaivannäköä ja uratavoitteen stressaavuutta suhteessa identiteetin kehitykseen ja hyvinvointiin. (Marttinen, 2017, 45–46.)

Tutkimustulosten mukaan 23-vuotiaista nuorista aikuisista 40 %:lla oli selkiytymätön tai osittain selkiytymätön identiteetti. Nuorilla, joilla oli selkiytymätön identiteetti, oli opiskeluun sekä uraan liittyviä huolia, uupumusta ja heikompaan opiskelu- ja työntöä kuin muilla. Näiden nuorten tavoitteet olivat itseen keskittyviä ja liittyivät muuta ryhmiä harvemmin hyvien ihmissuhteiden muodostamiseen ja ylläpitämiseen. (Marttinen, 2017, 64.)

Selkeän ja sitoutuneen työidentiteetin kehittymistä edistivät positiivinen muutos menestysodotuksissa ja vaivannäkeminen uratavoitteen eteen. Kehityksen edessä uratavoite saatettiin kokea stressaavana, mikä puolestaan ennusti huonosti sopeutuvaa identiteettiä ja kielteisyyden sävyttämää työidentiteetin etsintää. (Marttinen, 2017, 64–65.)

Tutkimustulosten perusteella Marttinen (2017, 65) esittää, että on tarpeellista edistää nuorten aikuisten henkilökohtaisten tavoitteiden muodostamista realistiselle tasolle ja samalla kannustaa heitä näkemään vaivaa tavoitteiden eteen. Myös yhteiskunnallisella päätöksenteolla ja yksilön tukemisella tulisi pyrkiä stressaavuuden hillitsemiseen. Nuorten aikuisten tukeminen myönteiseen suhtautumiseen omaan kehitykseen ja etenemiseen elämässä on oleellista. Työidentiteetin muodostumista tukisi edellytysten tarjoaminen erilaisten vaihtoehtojen selvittämiseen, valintojen tekemiseen ja lopuksi valittuun uraan ja elämään sitoutumiseen. (Marttinen, 2017, 65.)

Elina Marttinen (2019, 40) kirjoittaa työelämän muutosten tuomista haasteista nuorten aikuisten identiteetin rakentumisessa. Työelämän muutokset tietyn toimialan sisällä haastavat ammatti-identiteetin muovaamista myös työelämässä ja toisaalta alanvaihto tai uudelleen kouluttautuminen vaativat oman ammatillisen identiteetin prosessointia (Hyvönen, 2008, 54; Hökkä, 2015, 5; Heikkilä, 2019,

30). Uudelleen kouluttautumisessa ja alan vaihdossa yksilö joutuu irrottautumaan entisestä ja rakentamaan uutta ammatillista identiteettiä, jossa yksilöön ovat kiinnittäytyneet aiemmat ammatilliset kokemukset (Hyvönen, 2008, 54; Heikkilä, 2019, 30). Hyvösen (2008, 54) tutkimustulosten mukaan uuden ammatillisen identiteetin rakentaminen on työläämpää, jos ihminen on ollut vahvasti sitoutunut edelliseen ammattiin. Sekä nuoret aikuiset että uudelleen kouluttautuvat tarvitsevat tukea ammatillisen identiteetin rakentamiseen.

4.2 Sosialisatio osana ammatillisuuden kehittymistä

Minna Valtonen (2009) on väitöskirjassaan tutkinut sitä, miten spiritualiteetti ja ammatillinen identiteetti ilmenevät sosionomi- kirkon nuorisotyönohjaajaksi opiskelevien kirjoituksissa. Tutkimuskirjallisuuden perusteella Valtonen (2009, 38–39) kiteyttää, että ammatti-identiteetti liittyy sekä persoonalliseen että sosiaaliseen identiteettiin ja näiden rakentuminen on yhteydessä ammattiryhmään sosiaalistumiseen. Sosiaalistuminen on ammattiryhmään liittyvien tietojen, taitojen, roolien, arvojen ja työkuultuurin omaksumista (Valtonen, 2009, 38–39.)

Salla Poropudas (2021) on väitöskirjassaan tutkinut Diakin kirkollisten alojen opiskelijoiden ammatillista identiteettiä opiskelujen alkuvaiheessa. Tutkimustulosten mukaan kirkollisen ammatillisen identiteetin muotoutumisessa on merkitystä oman uskonelämän hoitamisella, raamattukäsityksellä ja opiskelijan näkemyksellä kirkon työstä. Opiskelijoiden käsitykset kirkon työntekijöiden ammattikuvasta muodostuivat erilaisista mielikuvista ja tiedoista sekä kokemuksista kirkon työstä. Opiskelijoiden mielikuviiin sisältyi ajatuksia kirkon työhön liittyvistä arvoista ja etiikasta, työssä vaadittavasta osaamisesta sekä toisaalta alan ammatillisista. Opiskelijan epävarmuus oman uskon kelpaavuudesta kirkkoyhteisössä näyttäytyi suurimpana uhkana kirkolliselle ammatilliselle identiteetille. (Poropudas, 2021.)

Diakissa opiskeltavat tutkinnot antavat kaksoispätevyyden sekä julkiselle sektorille että kirkon työhön. Tämä tarkoittaa sitä, että sosiaalistumista tulisi tapahtua eri ammattiryhmiin. Pekka Launonen (2009) on tutkinut myös kirkon työhön

opiskelevien opiskelijoiden ammatillisen identiteetin muodostumista. Tutkimustulosten perusteella hän toteaa, että opiskelijoiden kirkollisen ammatti-identiteetin muodostumista heikensi sosiaalialan ja kirkollisten opintojen määrällinen suhde sekä kirkollisen harjoittelun epäonnistuminen (Launonen, 2009, 111–112). Tämä asettaa merkittävän paineen harjoittelujaksojen toteuttamiseen, toimintaympäristöjen valintaan ja harjoitteluohjaajien taitoihin. Työelämäyhteyksien vahvistaminen osana opiskelua myös harjoittelujen ulkopuolella voisi kompensoida epäonnistumisen kokemusta.

Ammatti-identiteetin prosessiluontoista kehittymistä kuvaavat opiskelijoiden vastaukset Launosen (2009, 117–118) tutkimuksessa esitettyyn kysymykseen ”Mitä muuta haluat kertoa kirkollisesta ammatillisesta identiteetistä?”. Useat opiskelijat olivat kuvanneet ensimmäisen opiskeluvuoden aikana havainneensa omassa ammatiti-identiteetissään muutoksia, mutta samalla he totesivat, että ammatiti-identiteetti oli vasta kehittymässä. Opiskeluvuosien edetessä opiskelijat kuvasivat ammatiti-identiteetin muutoksia vahvistumisena, aaltoliikkeenä tai joissakin tapauksissa selkiytymättömänä (Launonen, 2009, 118–120).

Myös opiskeluympäristössä tapahtuvalla sosiaalistumisella oli merkitystä kirkollisen ammatiti-identiteetin vahvistumiseen, erityisesti ensimmäisten opiskeluvuosien aikana. Samalla opiskelijat toivat esiin myös sen, että jotkut kokivat oppimisympäristön ilmapiirin ahdistavaksi tai jännitteiseksi muun muassa opillisten kiistakysymysten tai muiden erottavien tekijöiden takia. (Launonen, 2009, 106–107, 112–113.)

Valtonen (2009) tutkimustulosten mukaan opiskelijoiden kirkon työntekijäksi sosiaalistumisen prosessissa merkittäviä asioita olivat seurakuntayhteyden rakentuminen, oppilaitoksen hengellinen ilmapiiri ja se, miten kristillisen uskon sisältöjä tarkastellaan opetuksessa. Opiskelijoiden hengelliset kysymykset, jotka liittyvät kirkon ammatillaisiksi kasvamiseen, ovat osa opiskeluprosessia. Valtonen esittää, että vertaisreflektio olisi hyvä mahdollisuus käsitellä näitä kysymyksiä erityisesti ensimmäisen ja toisen opiskeluvuoden aikana sekä aivan opintojen loppuvaiheessa. (Valtonen, 2009, 238–239.)

Poropudas (2021) pohtii tutkimuksessaan kirkkoyhteisöä sosiologian ja sosiaalistumisen kautta. Sosiologiassa yhteisöihin liitetään samanmielisyys tai joku muu tekijä, joka yhdistää ihmiset toisiinsa. Hengellisissä yhteisöissä tai seurakunnissa vallitsee myös erilaisia normeja, joiden täyttämistä yhteisöön kuuluville edellytetään. Diakin kirkon alan opiskelijat joutuvat peilaamaan hengellisyyttään ja ammatillisuuttaan yhteisöön kuulumisen kautta. Myös kirkko työllistävänä organisaationa määrittää työntekijöiden ammattikuvaa, johon kirkollista koulutusta antavien oppilaitosten on sitouduttava. Opiskelijoiden ammattikuvan syntymiseen vaikuttavat nämä ulkopuoliset tarjolla olevat ammattikuvat sekä omat mielikuvat ja kokemukset kirkon työstä. Poropudaksen (2021) mukaan opiskelijat käyvät läpi monitahoista sosialisatioprosessia, jossa kirkollisen ammatti-identiteetin omaksumisessa erityisen tärkeää on suhde seurakuntaan käytäntöyhteisönä. (Poropudas, 2021.)

Yhteenvetona näistä tutkimustuloksista opiskelijoiden sosialisatio kirkon ammattiin näyttäytyy monimutkaisena prosessina. Toisaalta ulkopuolelta tulevat määritelmät tai ammattikuvat haastavat opiskelijaa pohtimaan, täytänkö annettuja malleja tai normeja ja pystynkö liittymään sekä kasvamaan osaksi tällaista organisaatiota tai yhteisöä. Oppilaitoksen ilmapiiri, vertaistuki ja seurakuntayhteys voivat tukea opiskelijan sosiaalistumista kirkon työntekijäksi.

5 VERKKOYMPÄRISTÖ OPPIMISESSA, OHJAUKSESSA JA VUOROVAIKUTUKSESSA

5.1 Verkkoympäristö oppimisen ja ohjauksen välineenä

Tarkastelen verkkoympäristöä sekä opetuksellisesta että vuorovaikutuksen näkökulmasta. Hengellisen elämän kasvun tukeminen ja ammatti-identiteetin vahvistaminen ovat oppimisprosesseja. Ajattelen, että kun ihminen löytää, pohtii, prosessoi ja peilaa ajatuksiaan, tapahtuu oppimista. Tämän opinnäytetyön viitekehyksessä opiskelijoiden oppimisen tavoitteena korostuvat oman ajattelun jäsentyminen ja prosessointi, jossa on mukana kokemuksellisuus hengellisestä todellisuudesta.

Verkkoympäristöön on kehitetty useita opetuskäyttöön tarkoitettuja oppimisalustoja tai oppimisympäristöjä, joilla on haluttu uudistaa ja edistää oppimista. Laurea-ammattikorkeakoulun opettajien mukaan hyvissä verkko-opinnoissa toteutuvat selkeys, vuorovaikutteisuus, aikataulut ja ohjaus. Opiskelijat puolestaan arvostavat verkko-opinnoissa oppimisalustan toimivuutta, selkeitä ohjeita, mielenkiintoisesti esitettyjä sisältöjä, yhteisöllisyyttä, vuorovaikutusta ja mielekkäitä oppimistehtäviä. (Marstio, 2020, 10.) Teknologia ja sen tuomat mahdollisuudet eivät kuitenkaan takaa sitä, että verkkoympäristössä tapahtuva vuorovaikutus olisi automaattisesti laadukasta ja tukisi oppimista (Arvaja & Mäkitalo-Siegl, 2006, 135).

Verkossa tapahtuvassa oppimisessa ja ohjauksessa voi hyödyntää erilaisia medioita ja teknisiä välineitä. Näiden valitsemisessa oleellista on huomioida ensisijaisesti pedagogiset ratkaisut sekä oppimisprosessi kokonaisuudessaan. (Löfström ym., 2010, 19, 40.) Tekniset ratkaisut vaikuttavat myös siihen, miten ja millainen vuorovaikutus on mahdollista. Opetuksessa ja ohjauksessa käytettävien vuorovaikutustapojen valintaa tulisi ohjata se, millainen tapa palvelee parhaiten opiskelijoita (Neidorf, 2012, 18.) Marstion (2020, 40–41) mukaan toimiva vuorovaikutus verkossa lisää opiskelijoiden sitoutumista opintoihin. Oppimista tukee tavoitteellinen, pohdiskelleva ja innostava vuorovaikutus. Verkkokeskustelussa

etuna voi olla, että opiskelija saa aikaa miettiä ja reflektoida omia ajatuksiaan ja toisten kommentteja rauhassa. (Marstio, 2020, 40.)

Teknologia ja verkkoyhteydet asettavat omat haasteensa verkko-oppimisympäristössä toimimiselle. Jos verkkoyhteys ei toimi tai oma laite on viallinen, osallistuminen oppimisalustalle jää vaillinaiseksi tai ei toteudu lainkaan. Teknologian haasteiden lisäksi verkkoympäristössä voi olla vaikeaa luottamuksen, vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden rakentaminen. Yhteisöllisyyden rakentumista verkossa ei voida luoda tai synnyttää ylhäältä käsin vaan se on luonteeltaan käyttäjälähtöistä. Kuitenkin yhteisöllisyyden syntymiseksi voidaan luoda edellytyksiä teknisillä sekä sisällöllisillä ratkaisuilla. (Kuoppala & Hauta-aho, 2011, 55.) Opin-
tokonaisuuden alussa tutustuminen ja esittäytyminen, opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen sekä vuorovaikutusta edellyttävät oppimistehtävät voivat edistää vuorovaikutusta verkossa (Marstio, 2020, 41).

5.2 Vuorovaikutus ja luottamuksen syntyminen verkkoympäristössä

Verkkovuorovaikutus on luonteeltaan erilaista kuin kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus. Verkossa tapahtuva vuorovaikutus voi olla joko samanaikaista eli synkronista tai eriaikaista eli asynkronista kahden tai useamman henkilön välistä kommunikointia. Samanaikainen vuorovaikutus tapahtuu esimerkiksi chat-tyyppisissä keskusteluissa ja eriaikaista vuorovaikutusta edustavat keskustelualueet, foorumit, joihin osallistujat voivat osallistua samaan keskusteluun eri aikoina. Nämä keskustelut ovat usein tekstipohjaisia, jolloin nonverbaalisen viestinnän osuus on minimaalista. Tekstipohjaisessa vuorovaikutuksessa merkityksellistä on huomioida mitä sanotaan ja miten. (Arvaja & Mäkitalo–Siegl, 2006, 135–137; Neidorf, 2012, 19–21.)

Merkityksellinen osa sekä yhteisöllisyyden rakentamista sekä verkkovuorovaikutusta on luottamus. Verkossa luottamuksen rakentuminen tapahtuu eri tavalla kuin kasvotusten tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Jotta verkossa pystyy rakentamaan yhteisöllisyyttä ja luottamusta, pitää tuntea toimintaympäristöä ja luottamuksen perusosaamista (Ritokoski & Hintsala, 2011, 100). Yksi osa

luottamuksen rakentamista on ennakoitavuus. Verkkoympäristössä toteutettavan kurssin tai ryhmän osallistujia auttaa, jos heille ilmaistaan selkeästi jo alussa osallistumiseen liittyvät käytännöt ja toimintamallit. Ennakoitavuutta lisää myös se, että asiakirjojen sävy, materiaalien ulkonäkö ja niinkin pienet yksityiskohdat kuin käytetyt fontit, pysyvät johdonmukaisesti saman tyyllisinä. (Neidorf, 2012, 115; Marstio, 2020, 32.)

Verkkoympäristössä yhteistyössä toimiminen edellyttää tunnetaitoja, sillä virtuaalisessa kohtaamisessa toisesta saa vähemmän tietoa kuin fyysisessä kohtaamisessa. Kameran käyttäminenkin ei poista kokonaan tätä haastetta, sillä kameran kuvasta rajautuu osa toisen ihmisen fyysisestä kokonaisuudesta pois. Luottamuksen syntyminen vaatii sen, että virtuaalisessa ympäristössä tunteita osoitetaan erilaisten digitaalisten välineiden avulla. Sanoittaminen ja kysymykset ovat välineitä tunteiden ilmaisemiseen. Tunnetaitojen rinnalla kulkee empatia, jonka muodostumista verkkoympäristö voi vaikeuttaa tilanteissa, jossa keskustelukumppanit ovat toisilleen vieraita, eivätkä ihmiset voi lukea toistensa kehonkielen signaaleja. Tunteiden ilmaiseminen puolestaan tukee empatian syntymistä, joka puolestaan on keskeinen joukkoa koossa pitävä voima ja tukee yhteisöllisyyden kehittymistä. (Saarikivi ym., 2020, 83–97.)

Verkko-oppimisympäristössä on luonnollista, että opiskelijat voivat tuntea epävarmuutta siitä, mitä he uskaltavat viestiä, ovatko heidän kysymyksensä relevantteja aiheen kannalta tai rikkovatko he jotakin olemassa olevaa ääneen lausumantonta sääntöä toiminnallaan. Tiedostamalla nämä asiat ja omalla viestinnällään ohjaaja voi rakentaa vuorovaikutuskulttuuria, jossa osallistuminen ja kyseleminen on sallittua ja se nähdään etuna kaikkien osallistujien kannalta. (Neidorf, 2012, 166; Marstio, 2020, 39.)

Toisaalta verkossa voi kokea erilaista turvallisuutta, kun tilanteisiin saa osallistua mahdollisesti itselleen tutussa ympäristössä. Tulevaisuustutkija Ilkka Halavan (Kirkkopäivät 2021) mukaan verkkoympäristössä tapahtuvassa kohtaamisessa voi olla merkityksellistä ihmisen kokema psykologinen turvallisuus, mikä syntyy siitä, että ihminen voi osallistua tilanteeseen kotiympäristöstä käsin. Stressitaso voi kohtaamisessa alhaisempi kotoa käsin kuin silloin, kun kohtaaminen tapahtuu

julkisessa tilassa. Hengellisten kysymysten käsittelyä saattaa helpottaa se, että niitä saa työstää itselleen turvallisessa ympäristössä. (Kirkkopäivät 2021.)

Esko Kähkönen (2011) on tutkinut Suomen evankelisluterilaisen kirkon verkko-toimintaa. Tutkimusaineistona on ollut kirkon verkkohankkeissa toimineille tehty kysely. Tutkimuksen mukaan verkossa toimivat työntekijät luottavat kirkon työn mahdollisuuksiin verkkoympäristössä. Verkkotyöntekijöiden mukaan verkossa tapahtuva toiminta edistää kristillistä viestintää ja opetusta sekä auttaa ihmisiä hengellisten kysymysten käsittelyssä. Vapaalle verkkokeskustelulle löytyy kirkon työstä paikka, mutta verkkoyhteisöt tarvitsevat ohjausta. (Kähkönen, 2011, 169.)

Kimmo Ketola (2014) puolestaan toteaa, että verkkoon välineenä sisältyy ristiriitaisia piirteitä, minkä takia verkolla on heikko vaikutus sekä yhteisöllisyyteen että uskonnollisuuteen. Toisaalta verkko mahdollistaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä, koska se vapauttaa maantieteellisistä rajoituksista. Verkostoihin on helpompi liittyä, mutta samalla yhteisöllisyys on yksilölähtöisempää, ohuempaa ja sitoutumattomampaa. Verkko siis mahdollistaa laajemmat sosiaaliset suhteet ja yhteydenpidon, mutta samaan aikaan vahvistaa yksilökeskeisiä piirteitä ihmisen käyttäytymisessä, mikä heikentää kestäväen ja sisäänsä sulkevan yhteisöllisyyden toteutumista. (Ketola, 2014, 78–79.)

5 PROSESSIN KUVAUS

5.1 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Diakonia-ammattikorkeakoulusta voi valmistua kirkon virkoihin diakoneja, diakonissoja, nuorisotyönohjaajia sekä varhaiskasvatuksen ohjaajia. Heidän opiskeluunsa sisältyy opintokokonaisuuksia, jotka sisältävät Raamatun opiskelua sekä kristilliseen, hengelliseen ja seurakunnalliseen elämään liittyviä opintoja. Näiden tutkintoon sisältyvien opintojen lisäksi Diak järjestää Kirke-toimintaa, jonka tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden hengellistä ja kirkollista ammatti-identiteettiä. Kirkkohallituksen myöntämät rahalliset avustukset ovat mahdollistanut muun muassa jumalanpalveluksia, leirejä, päivä tapahtumia, pienryhmämentorointia ja retkeitä.

Kaikille opiskelijoille ei ole mahdollista osallistua Kirke-toimintaan kampuksilla tietynä ajankohtana esimerkiksi perhetilanteiden tai pitkien välimatkojen takia. Diakin ja kirkkohallituksen välisissä neuvotteluissa tavoitteeksi asetettiin Kirke-toiminnan laajentaminen verkkoympäristössä, jotta toiminta olisi mahdollisimman monen opiskelijan saavutettavissa (Jussi Murtovuori, Diakin koulutuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 19.4.2021). Opinnäytetyöni sijoittuu Leipää ja viiniä -verkkoalustan pilotointivaiheeseen. Opinnäytetyön tarkoituksena on löytää verkko toiminnan kehittämisen tueksi ideoita ja opiskelijalähtöisiä näkökulmia. Opinnäytetyön tavoitteena on etsiä vastauksia tutkimuskysymyksiin:

- 1) Millaisena opiskelijat kokevat Leipää ja viiniä -verkkoalustan sisällön, rakenteen ja visuaalisuuden?
- 2) Miten Leipää ja viiniä -verkkoalusta palvelee opiskelijoiden hengellistä kasvua ja kirkollisen ammatillisen identiteetin vahvistumista?
- 3) Miten opiskelijat kokevat hengellisen ryhmätoiminnan verkossa?

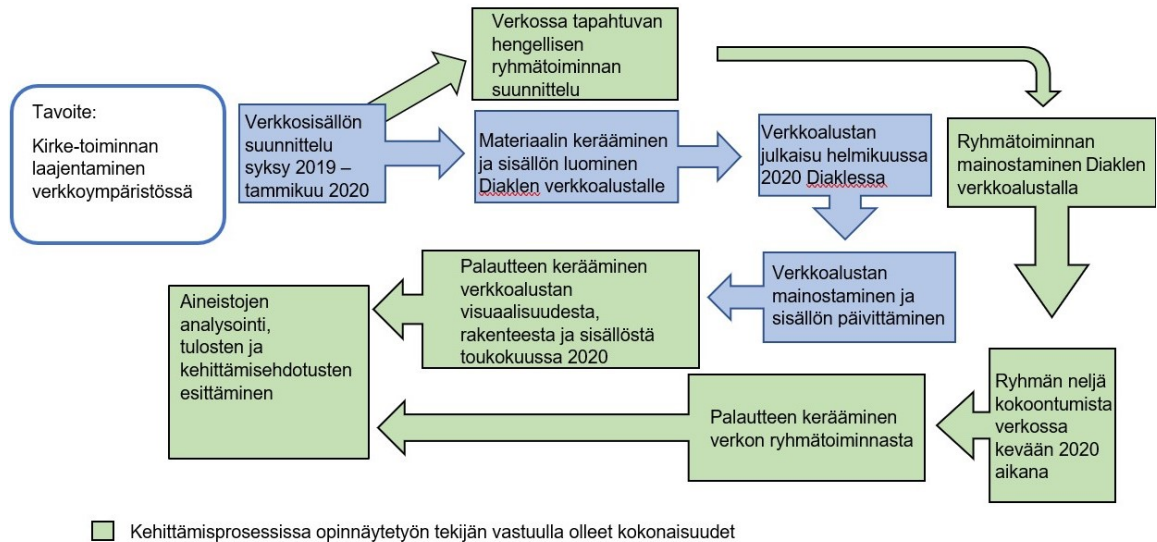
Opinnäytetyöni on kehittämistyön taustatutkimus, johon sisältyy toimintatutkimuksen piirteitä, kun suunnittelin ryhmätoiminnan sisällöt ja toteutin hengellisen kasvuryhmän kokoontumiset.

Tutkimuksessa käytän sekä määrällisiä että laadullisia tutkimusmenetelmiä. Määrällisen palautteen perusteella luon yleiskuvaa Leipää ja viiniä -sivuston toimivuudesta ja laadullisen tekstiaineiston analyysillä jäsenmän opiskelijoille merkityksellisiä sisältöjä verkkotoiminnasta sekä kokemuksia hengellisestä ryhmätoiminnasta. Erilaisten aineistojen tarkoituksena on täydentää toisiaan, jotta opiskelijoiden antama palaute voisi antaa monipuolisia näkökulmia verkkotoiminnan kehittämiseen.

5.2 Kehittämistyön prosessi

Kirke-toiminnan laajentaminen verkkoon alkoi suunnitteluvaiheella syksyllä 2019. Ensimmäinen versio verkkoalustasta julkaistiin Diaklessa helmikuussa 2020 otsikolla Leipää ja viiniä – matkaeväitä kirkon alan opiskelijoille. Verkkoalustalla mainostettiin hengellistä kasvuryhmää, joka toteutui ryhmään ilmoittautuneille opiskelijoille kevään 2020 aikana. Ryhmään osallistuneilta opiskelijoilta kerättiin ryhmätoiminnasta palautetta huhtikuussa ryhmän viimeisellä kokoontumiskerralla. Toukokuussa kerättiin Leipää ja viiniä -verkkoalustaa käyttäneiltä opiskelijoilta palautetta verkkoalustan toimivuudesta ja sisällöstä.

Kaaviossa 1 esitetään kehittämistyön prosessin etenemisen. Kehittämisen lähtökohtana oli Kirke-toiminnalle asetettu tavoite toiminnan laajentamisesta verkkoympäristössä. Kaaviossa kulkevat rinnakkain sekä verkkoalustaa että verkossa tapahtuvaa ryhmätoimintaa koskevat prosessit. Kaaviossa on eritelty vihreällä värillä ne prosessin osat, jotka ovat olleet opinnäytetyön tekijän vastuulla. Lisäksi opinnäytetyöntekijänä osallistuin joihinkin suunnitteluryhmän kokouksiin.

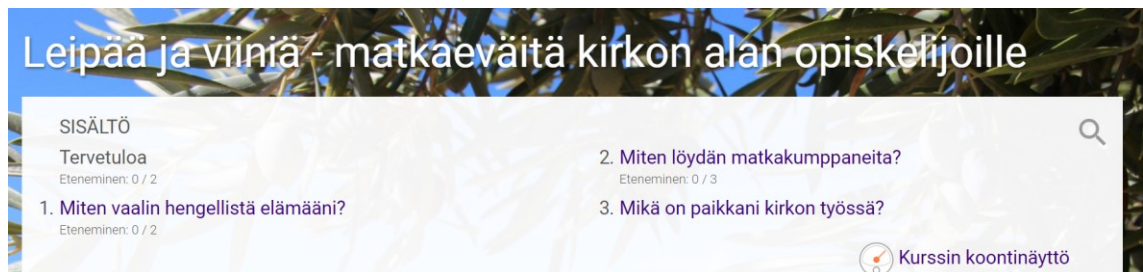
Kaavio 1. Verkko-toiminnan kehittämisprosessi

Toukokuussa 2020 kerättiin palautetta opiskelijoilta Diaklen Leipää ja viiniä -verkkoalustasta. Palautekyselyn avulla kartoitettiin opiskelijoiden arviota verkkoalustan rakenteesta, visuaalisuudesta ja sisällöstä. Lisäksi selvitettiin opiskelijoiden toiveita verkossa tapahtuvasta Kirke-toiminnasta. Palautteen keräämisessä käytettiin avoimia kysymyksiä sekä strukturoituja kysymyksiä.

5.3 Verkkoalustan suunnittelu ja toteutus

Verkossa tapahtuvan Kirke-toiminnan suunnitteluvaihe alkoi syksyllä 2019 siten, että Kirke-toiminnan koordinaattorit pohtivat käytössä olevia resursseja, välineitä ja sisältöjä sekä toiminnan tavoitteita. Työryhmään kuului lehtoreita Diakin Porin, Oulun, Pieksämäen ja Helsingin kampuksilta. Verkko-toiminnalta toivottiin, että se tarjoaisi opiskelijoille joustavan mahdollisuuden saada tukea hengellisen ja ammatillisen identiteetin rakentumiseen, tukisi opiskelijoiden hengellistä kasvua ja mahdollistaisi opiskelijoiden kohtaamisen. Toiminta aloitettiin Diakle-verkkoalustalla, jonne sekä opiskelijoilla että opettajilla oli käyttäjätunnukset, ja joka oli kaikille toimintaan osallistuville tuttu. Pilotointi-vaiheen käyttökokemusten perusteella verkossa tapahtuvaa Kirke-toimintaa on tarkoitus arvioida ja kehittää.

Verkkoympäristön sisältö ja rakenne muotoutui Kirke-toiminnan tavoitteiden mukaisesti kolmen otsikon alle: 1. Mikä on paikkani kirkon työssä? 2. Miten vaalin hengellistä elämäni? 3. Miten löydän matkakumppaneita? Suunnitteluvaiheessa työryhmä jäi vielä pohtimaan sitä, tulisiko alustalle vielä näkyviin aiheena opiskelijan kirkollinen ammatti-identiteetti ja olisiko sen reflektointiin tärkeää antaa mahdollisuus. Verkkoalustan rakenteessa ja sisällöissä huomioitiin myös Helsingin-kampuksen kirkon alan opiskelijoiden päivästä 25.11.2019 kerättyjä opiskelijoiden ideoita ja toiveita. Opiskelijoiden kirjoitukset kyseiseltä rastilta on koottu taulukkoon 1 (Liite 1). Taulukossa 1 opiskelijoiden ideat ja toiveet jaoteltiin verkkoympäristön teemojen mukaisesti.

Kuva 1. Leipää ja viiniä -verkkoalustan etusivun valikko

Verkkoalusta Leipää ja viiniä – matkaeväitä kirkon alan opiskelijoille (Kuva 1.) julkaistiin 3.2.2020. Alustaa mainostettiin Diaklessa sekä kampusten avajaistilaisuuksissa kirkon alan opiskelijoille. Rekisteröintiin tarvittava tunnus oli esillä mainoksissa.

Leipää ja viiniä- verkkoalustan johdantosivulla rohkaistaan kirkon alan opiskeluun ja kerrotaan verkkoalustan tarkoituksesta seuraavasti:

Opintojen aikana sinulle voi nousta erilaisia kysymyksiä omasta paikasta, hengellisyydestä ja kirkon työstä tällä verkkoalustalla. Täältä voit etsiä tukea oman hengellisen elämän vahvistamiseen ja tienviittoa kirkon työntekijäksi kasvuun.

Tällä verkkoalustalla sinun on mahdollisuus yksin tai yhdessä toisten kanssa pysähtyä Pyhän äärellä, pohtia omaa kutsumustasi sekä löytää voimavaroja ja iloa opintoihin ja elämään.

Kirke-toiminnan koordinaattoreiden tavoitteena oli rakentaa verkkoalustalle monimuotoista sisältöä. Hengellistä elämää, matkakumppanuutta ja kirkollista ammatti-identiteettiä sekä kutsumusta käsitteleville sivuille oli koottu teemoihin sopivia linkkejä. Vuorovaikutteisia osia sivuilla olivat kysymyspalsta ja keskustelualue, jossa Diakin kirkon oppilaitostyöntekijät vastasivat opiskelijoiden kysymyksiin. Oppilaitostyöntekijät esiteltiin sivuilla myös erikseen. Tekstien lisäksi sivulta löytyi videoita ja kuvia. Kevään 2020 aikana verkkoalustalle päivitettiin linkit verkkojumalanpalveluksiin, hartauksiin ja virtuaalisiin hengähdyshetkiin, jotka oli suunnattu Diakin opiskelijoille ja henkilöstölle.

5.4 Verkossa tapahtuvan ryhmätoiminnan suunnittelu ja tavoitteet

Kohti suurempaa -ryhmän toiminnan tavoitteet pohjautuivat Kirke-toiminnan tavoitteisiin. Ryhmässä käytettävän materiaalin ja kysymysten tarkoituksena oli tukea opiskelijoiden hengellistä kasvua ja kirkollisen ammatti-identiteetin prosessointia. Nimesin ryhmän Kohti suurempaa -ryhmäksi, jotta nimestä välittyisi aavistus ryhmän tavoitteesta ja se sisältäisi myös ajatuksen aktiivisesta toiminnasta.

Kokoontumiskertojen sisällöt ja tavoitteet:

- 1) Hengellinen musiikki uskon sanoittajana ja osana hengellistä elämää

Tavoitteena on yhteisen toimintakulttuurin periaatteiden luominen, tutustuminen ja hengellisten asioiden sanoittamisen pohtiminen sekä ryhmätoiminnan että kirkon työntekijän näkökulmasta.

Sari Murtonen 2018 on tutkinut musiikin merkitystä nuorten aikuisten hengellisessä kehityksessä. Murtonen mukaan musiikki lisäsi yhteisöllisyyttä sosiaalisissa tilanteissa. Musiikki toimii myös yhteiskunnallisesti omaksuttujen uskonnollisten perinteiden välittämisessä ja ylläpitämisessä. Murtonen tutkimustulosten mukaan hengellinen musiikki auttaa jäsentämään omaa maailmankuvaa sekä vaalimaan sisäistä hengellistä elämää.

Hengellinen musiikki oli nuorille aikuisille myös voimavara. (Murtonen, 2018, 213–214, 218.)

Halusin hyödyntää musiikkia ensimmäisellä kokoontumiskerralla erityisesti siksi, että sen kautta tutustuminen voi avata syviäkin ulottuvuuksia ja musiikki itsessään on puhuttelevaa.

2) Rukous ja psalmit hengähdyshetkinä arjessa

Tavoitteena on pysähtyä psalmitekstien äärellä ja pohtia rukousta, Raamatun ja rukouksen yhdistämistä sekä rukouksen merkitystä kirkon työntekijän toimintaympäristössä.

Hok-Ko Pong (2018, 435) kirjoittaa artikkelissaan Anyeen ym. 2013, Bryantiin ym. 2008, Lawler-Rowiin & Elliottiin 2009, sekä Musaan 2015 viitaten, että rukoileminen tai meditaatio vahvistavat liittymistä omaan uskomusjärjestelmään. Rukoilemisella on todettu olevan yhteys hyvinvointiin siten, että se voi kasvattaa itsearvostusta, tunnetta elämän hallinnasta sekä optimismia (Dein & Littlewood, 2008, 43). Rukous tukee selviytymistä elämässä silloin, kun ihminen sairastuu tai kohtaa jonkun muun elämän kriisin (Prado Simao ym., 2016, 9; Gothóni, 2012, 149).

Psalmit kuuluvat evankelisluterilaisen kirkon jumalanpalveluksiin ja Vanhan Testamentin Psalmien kirja on Raamatun kirjoista luetuin. Psalmitekstit ovat useiden rukousten taustalla (Gothóni, 2012, 147). Psalmiit siis sanoittavat ihmisen tunteja puheeksi Jumalalle.

Halusin liittää ryhmän kokoontumisessa rukouksen ja psalmit. Rukouksella on merkitystä hengellisen elämän hoitamisessa, ja psalmit liittävät rukouksia kristilliseen perinteeseen sekä jumalanpalveluselämään. Lisäksi valmiit rukoustekstit tukevat verkossa tapahtuvaa toimintaa, koska omia rukouksia ei tarvitse sanoittaa tai kertoa muille.

3) Hyvän paimenen seurassa, kuvien äärellä paimenuuden pohdintaa

Tavoitteena on reflektoida kuvien kautta omaa kuvaa Jumalasta paimenena sekä Raamatun tekstin avulla pohtia kirkon työntekijän roolia tai tekstien antamaa esikuvaa paimenena toimimisesta.

Visuaalisesti havaittuun teokseen liittyy tietoinen prosessi, jossa nähty pyritään nimeämään, vaikka esimerkiksi kuva kokonaisuutena ei purkaudukaan pelkästään ymmärryksen kautta nimetyiksi asioiksi. Kuvaan sisältyy lisäksi kulttuurisia sivumerkityksiä ja yksilöllisiä miellelyhtymiä. Nähtyä tulkitaan jonakin ja elämyksen perusta on eletyssä ja aiemmin koetussa. Kuvan voima piilee siinä, että vapauttaa mielikuvia. Visuaalinen ilmaisu mahdollistaa tunteiden virittäytymisen, mutta myös järkeilyn ja nimeämisen. Kuvan tulkinnassa ja ymmärtämisessä etsitään merkityksiä. (Hietaharju, 2010, 12–13.)

Halusin hyödyntää erilaisia kuvia paimenista, koska kuvat toimivat monella tasolla aiheeseen virittäytymisessä ja aiheen käsittelyssä. Valitsin myös mahdollisimman erityyppisiä kuvia paimenista, jotta ryhmäläisten omille elämänkuluille löytyisi jostakin kuvasta liittymäkohtia.

4) Luontomeditaatio pääsiäisen tekstien äärellä ja palautekeskustelu

Tavoitteena on jakaa kokemuksia luonnossa tapahtuvasta hiljentymisestä Raamatun äärellä, palautteen kerääminen kevään prosessista sekä yhteenveto yhteisestä matkasta.

Raamattu on saanut alkunsa ulkoilmassa, luonnon keskellä, kun nuotioiden ympärillä on kerrottu eteenpäin esi-isien elämäntapahtumista ja Jeesuksen opetuksista sekä elämästä. Evankeliumit kertovat, kuinka Jeesuskin hakeutui luontoon ja hiljaisuuteen rukoilemaan. (Kainulainen, 2019, 222, 234.)

Pauliina Kainulainen (2012, 2019) on kirjoittanut ihmisen, luonnon ja Jumalan suhteesta sekä tavasta hiljentyä ja meditoida Raamatun tekstien äärellä. Luonto on välittänyt kosketusta pyhään monille suomalaisille (Kainulainen, 2012, 120). Kainulaisen luomassa käsitteessä ”metsän teologia” hengellisyyteen liittyvät toisiaan täydentävinä näkökulmina kosminen pyhän taju ja persoonalliset käsitykset Kolmiyhteisestä Jumalasta ja Jeesuksesta (Kainulainen, 2012, 122).

Kainulainen (2012, 140; 2019, 228, 233–244) kirjoittaa myös Raamatun hengittävistä lukutavasta, joka ei ole ainoastaan tiedonhankintaa, vaan siinä on merkityksellisesti läsnä sekä rukous että mietiskely ja mahdollisuus omaan sisäiseen mielenmuutokseen.

Ennen viimeistä kokoontumiskertaa halusin antaa ryhmäläisille mahdollisuuden omaan yksilölliseen meditatiiviseen hetkeen luonnon keskellä, koska tällaisessa toteutuksessa on läsnä useampia pysähtymistä ja hengellistä elämää ruokkivaa elementtiä. Jokaisella oli mahdollisuus toteuttaa luontomeditaatio itse valitsemassaan paikassa, omaan tahtiin ja itselle sopivana ajankohtana.

Kokoontumisten sisältösuunnitelmat ja kokoontumisissa käytetyt PowerPointesitykset on koottu Liitteeseen 2.

5.5 Kohti suurempaa -ryhmän toteutus verkkoympäristössä

Ryhmästä jaettiin tietoa opiskelijoille Leipää ja viiniä -verkkoalustalla (Liite 3) ja lisäksi Diakin eri kampusten Kirke-toiminnan koordinaattoreilla oli mahdollisuus mainostaa ryhmää opiskelijoille. Ryhmästä kerrottiin myös kaikkien opiskelijoiden yhteisellä Diakle-verkkoalustan etusivulla. Ryhmään ilmoitaututtiin etukäteen ja ilmoittautuneilta edellytettiin sitoutumista ryhmän toimintaan neljän kokoontumiskerran ajaksi. Ryhmään osallistuminen edellytti ilmoittautumista, koska toiminnan luonteen vuoksi osallistujamäärää oli mielekästä rajata. Ryhmään ilmoittautui neljä opiskelijaa, joista yksi lopetti ryhmän kesken ison elämänmuutoksen vuoksi.

Kokoonnuimme Diakin opiskelijoiden kanssa neljä kertaa verkossa, ensimmäisellä kerralla Collaboratessa ja muina kertoina Teams-kokouksessa. Ryhmien kokoontumiskerroissa teemat vaihtuivat, mutta jokainen kokoontuminen sisälsi rukousta, keskustelua ja Raamatun lukemista.

Jäsensin Kohti suurempaa -ryhmän kokoontumisia kolmen teeman kautta: luottamuksen rakentuminen, kiintopisteet ja tunteiden ilmaiseminen (Kaavio 2). Muodostin teemat oman oppimisprosessin ja havaintojen pohjalta, kun tarkastelin verkossa tapahtuvaa ryhmäprosessia kokoontumisten jälkeen.

Kaavio 2. Verkossa tapahtuvan ryhmätoiminnan elementtejä

Luottamuksen rakentumisessa tarkastelin sekä omaa toimintaani että ryhmän osallistujien toimintaa prosessin aikana. Olin valmistautunut kokoontumisiin pohdimalla omaa ilmaisua ja miettimällä näkökulmia, jotka olisivat tärkeitä tuoda esiin ryhmätoiminnan alussa. Hengellisyys on henkilökohtaista ja moniulotteista, ja siksi pidin oleellisena sitä, että tätä teemaa käsiteltiin ensimmäisellä kokoontumiskerralla ja toisen kunnioittamisen periaate olisi perusta ryhmän vuorovaikutuksessa.

Luottamuksen rakentumisessa ryhmäprosessissa jatkuvasti läsnä oleva teema oli video- tai äänyhteys. Ensimmäisellä kerralla olin kokoontumisen alussa videoyhteydessä, mutta muilla kerroilla käytin videoyhteyttä selkeästi enemmän.

Havainnoin, millaisia haasteita vuorovaikutuksessa ilmenee, kun toisen kasvoja ilmeitä tai eleitä ei voi nähdä. Pään nyökkäyksillä, katseella tai hymyllä voi rohkaista toista puhumaan, kun toimitaan kasvokkain. Ilmeet ja eleet auttavat myös toisen puheen tulkitsemisessa ja niillä voi osoittaa sen, että kuuntelee. Ilman videoyhteyttä verkossa nämä kaikki jäävät piiloon, joten käyttöön jäävät sanat. Ryhmän osallistujat eivät käyttäneet videoyhteyttä kokoontumisissa, mutta ryhmän ohjaajana halusin olla läsnä videoyhteydellä, jotta heidän olisi helpompi tulkita ja ymmärtää sitä, mitä tuon esiin puheessa tai miten olen läsnä tilanteessa.

Osallistujien luottamuksen rakentumisessa oli mielenkiintoista se, miten omista ajatuksista kertominen tapahtui aluksi pääasiassa chatiin kirjoitettuina viesteinä. Tapaamisten edetessä puheenvuoroissa käytettiin enemmän myös ääniyhteyttä ja keskustelujen puheenvuorot laajenivat. Aluksi puheenvuorot olivat vastauksia kokoontumisen teemaa käsitteleviin kysymyksiin. Ajattelen, että luottamuksen vahvistumisen myötä, keskusteluista tuli enemmän vuorovaikutteisia.

Suunnittelin ensimmäisen kokoontumiskerran sisältöä sellaiseksi, että se voisi tukea luottamuksen syntymistä ja rohkaista kertomaan omista ajatuksista. Ryhmän osallistujien valitsemissa musiikkikappaleiden kuunteleminen antoi tilaa hiljaisuudelle ja henkilökohtaiselle pohtimiselle, ja samalla jokaisella osallistujalla oli mahdollisuus kertoa itsestään merkityksellisiä asioita. Minusta oli kiinnostavaa huomata, että vaikka toisaalta ryhmän osallistujat viestivät pääasiassa kirjoitetulla tekstillä, niin silti musiikkivalintojen ja niihin liittyvien puheenvuorojen kautta he ilmaisivat hyvinkin syvällisiä ja henkilökohtaisia asioita itsestään.

Kokoontumiskertojen teemoihin liittyvien ajatteluprosessien tukena ja ohjaamisessa käytin kysymyksiä. Verkkoympäristössä on vaikea tulkita sitä, onko toinen saanut riittävästi aikaa kysymyksen pohtimiseen tai olisiko toinen valmis vastaamaan kysymykseen. Viittaustoiminnolla voi toki ilmaista aktiivisuutta, mutta myös sen käyttäminen voi tuntua joissakin tilanteissa formaalilta. Kun opin hieman tuntemaan osallistujia, esitin kysymyksiä ryhmän kokoontumisissa niin, että kohdistin kysymyksen jollekin osallistujalle puhuttelemalla häntä nimellä. Huolehdin samalla parhaani mukaan siitä, että osallistujilla oli aina mahdollisuus myös olla kommentoimatta. Tämän aiheen äärellä jäin pohtimaan, miten verkossa

tapahtuvassa kohtaamisessa voisi etukäteen sopia siitä, miten toinen voi ilmaista helposti sen, jos asia on liian vaikea eikä halua aihetta kommentoida mitenkään.

Kiintopisteet tai kiinnekohdat olivat asioita, joita huomioin jo siinä vaiheessa, kun suunnittelin verkossa tapahtuvaa ryhmätoimintaa. Kun osallistutaan verkon kautta tapahtumaan, kokoukseen tai ryhmätoimintaan, jokaisen osallistujan fyysinen todellisuus on erilainen. Osallistujat ovat omien laitteidensa ääressä erilaisissa ympäristöissä, joten huomio voi kiinnittyä helposti johonkin kohtaamisen ulkopuoliseen tekijään.

Ryhmätoiminnan sisällöissä ja kokoontumisissa pyrin huomioimaan sen, että osallistujien huomio voisi kiinnittyä yhteiseen kohteeseen. Käytin kaikissa tapauksissa PowerPoint -esitystä, jotta aihe tai kysymykset olisivat osallistujien näkyvissä. Myös musiikin ja kuvien oli tarkoitus auttaa huomion kiinnittymistä yhteiseen kohteeseen ja samalla tukea ajatusprosesseja. Kuvassa 2 on paimentumaan liittyvät kuvat, joita tarkasteltiin kolmannella kokoontumiskerralla.

Kuva 2. Erilaisia paimenia

Käytin kiinnekohtana myös osallistujien omaa ympäristöä, ajattelua, kehoa tai luontoa. Erityisesti rukouksia sanoitin niin, että pyysin osallistujia ajattelemaan omaan elämään liittyviä tapahtumia, ihmisiä, tunteita ja liittämään näitä pohdintoja myös esimerkiksi omien käsien katselemiseen. Pyrin siis kiinnittämään rukouksen opiskelijan omaan todellisuuteen. Lisäksi ryhmässä rukoilimme tuttujen rukousten sanoilla, jotka taas kiinnittävät kristilliseen perinteeseen ja jumalanpalveluksiin.

Tunteiden ilmaiseminen oli kolmas teema, jonka kautta päätin tarkastella verkossa tapahtuvaa ryhmätoimintaa. Tämä teema tuli esiin Kohti suurempaa -ryhmässä heti ensimmäisessä tapaamisessa. Yhden ryhmäläisen kappaleeseen yhdistyi surutyö. Verkossa empatian ja myötätunnon ilmaiseminen kosketuksella ei ole mahdollista, eikä ilman videoyhteyttä myöskään eleillä ja ilmeillä. Sanallisen viestinnän rooli korostuu. Ryhmän ohjaajana tuntui erityisen haastavalta reagoida sanallisesti surutyöhön liittyvässä tilanteessa, jossa sanojen löytäminen ei ole yksinkertaista tai helppoa.

Ryhmäläiset toivat esiin omia tunteitaan puheenvuoroissa ja kirjoitetuissa viesteissä kokoontumisten aikana. Ensimmäisen kokoontumisen jälkeen maailmanlaajuinen Covid-19-kriisi kosketti myös suomalaisia ja tilanne näkyi jokaisen ryhmän osallistujan elämässä ja tunnelmissa, joissa ryhmään tultiin. Myös rukoukset ja Raamatun tekstit herättivät tunteita osallistujissa. Ryhmäläiset sanoittivat näitä tunteita osittain myös muille, mutta joissakin tilanteissa tunteita saattoi vaan aavistella äänensävyistä tai puheesta. Tunteiden käsittely voi toisaalta olla turvallista, kun kasvoja ei tarvitse näyttää toisille.

Verkkoympäristössä voi piilottaa omat tunteet ja helposti myös katkaista yhteyden ja siten poistua paikalta. Jäin pohtimaan, millaiset puitteet verkkoympäristö antaa tunteiden käsittelylle ja miten ammatillisissa kohtaamisissa voi tukea tunteiden käsittelyä sanallisesti. Hymiöitä käytetään viestinnässä tunteiden ilmaisemisessa, mutta niissäkin on mukana tulkinnallisuutta. Mahdollisesti niistä voisi joissakin tilanteissa saada tukea tunteiden ilmaisuun.

6 VERKKOTOIMINNAN TUTKIMISEN MENETELMÄT

6.1 Menetelmällisiä valintoja

Opinnäytetyön tavoitteena on kerätä tietoa verkossa tapahtuvan Kirke-toiminnan kehittämiseksi. Halusin saada kasaan aineiston, josta voisi muodostua monipuolinen kuva aiheesta, jotta tulokset palvelisivat kehittämistyötä.

Hanna Vilka (2017) kirjoittaa Habermasiin viitaten kolmesta tiedonintressistä. Nämä ovat tekninen, praktinen ja emansipatorinen tiedonintressi. Teknisessä tiedonintressissä on kyse tiedosta, jossa sillä on välineellinen arvo ja tieto on käytökelpoista esimerkiksi kehittämistyön perustana. (Vilka, 2017, 41–42.) Palautteen kerääminen verkkoalustan rakenteesta, visuaalisuudesta ja sisällöstä kyselylomakkeella adjektiiviparien kautta palautuu tekniseen tiedonintressiin. Kyselylomakkeen avulla oli mahdollista pyrkiä saamaan mahdollisimman edustava otos aiheesta ja kehittämistyöhön suuntaa antavaa palautetta.

Kehittämistyön kannalta oleellista oli saada lisäksi tietoa siitä, millaisia toiveita opiskelijoilla oli verkkoalustasta. Toiveita kerättiin kyselylomakkeen avoimilla kysymyksillä, joihin ei ollut pakko vastata. Toiveiden lisäksi jokaisesta verkkoalustan sisältämästä eri teemasta oli avoin kysymys kyselylomakkeessa. Esimerkiksi hengellistä elämää koskevan sivun palautteen ja toiveiden yhteydessä oli kysymykset: Millaiset asiat ovat sinulle tärkeitä hengellisen elämän hoitamisessa? Mistä näitä asioita etsit tai löydät? Näiden avointen kysymysten taustalla on praktinen tiedonintressi, joka pyrkii ymmärtämiseen (Vilka, 2017, 41–42). Laajempien avointen kysymysten avulla halusin saada tietoa siitä, mikä aihepiirissä on yleisesti opiskelijoille tärkeää, jotta voisin tarkastella myös sitä, miten verkkoalusta ja verkossa toimiminen voisivat vastata opiskelijoille tärkeisiin asioihin kokonaisvaltaisemmin. Praktisen tiedonintressin tarkoituksena on ymmärryksen lisääminen, mikä palautuu laadullisiin tutkimusmenetelmiin.

Keräsin palautetta ryhmätoiminnasta myös kyselylomakkeella avoimilla kysymyksillä. Opiskelijoiden palautteen perusteella selvitin kokemuksia verkossa

tapahtuvasta ryhmätoiminnasta ja pyrin rakentamaan ymmärrystä siitä, millaiset tekijät vaikuttavat esimerkiksi yhteyden kokemuksen syntyyn verkossa. Opiskelijoiden vastauksista muodostui laadullinen aineisto, jonka olisi voinut kerätä myös haastattelemalla. Opinnäytetyöhöni sisältyi materiaalin luomista, ryhmätoiminnan toteuttamista ja palautteen keräämistä sekä ryhmätoiminnasta, että verkkoalustasta. Rajasin aineiston keräämiseen kyselylomakkeisiin, jottei työn kokonaisuudesta tulisi liian laaja.

Tiedonintressit ovat yhteydessä tutkimusmenetelmiin, määrälliseen ja laadulliseen tutkimukseen. Koska työtäni ohjasivat erilaiset tiedonintressit, myös tutkimusmenetelmissä käytin sekä määrällisiä että laadullisia tapoja kerätä ja analysoida aineistoa.

6.2 Aineiston kerääminen Leipää ja viiniä -verkkoalustasta

Leipää ja viiniä -verkkoalustan käyttäjien palaute muodosti osan opinnäytetyöni aineistosta. Palautetta kerättiin Webropol 3.0 -ohjelmalla laaditulla kyselylomakkeella (Liite 4), jonka linkki lähetettiin opiskelijoille sähköpostiviestin (Liite 5) yhteydessä.

Kyselylomakkeen laatimisessa huomioitiin Leipää ja viiniä -verkkoalustan rakenteen. Lomake alkoi taustatietoja koskevilla kysymyksillä, joiden jälkeen kysyttiin yleisesti sivujen visuaalisuudesta ja käytettävyydestä. Tämän jälkeen kysymykset noudattelivat verkkoalustan sivujen sisällöllistä järjestystä. Vilkka (2017, 69) toteaa, että kysymysten järjestyksessä tulisi olla johdonmukainen juoni, mikä helpottaa vastaamista. Kyselylomakkeessa käytettiin myös kuvia Leipää ja viiniä -verkkoalustasta, jotta vastaajien olisi helpompaa muistaa sivujen sisältöjä.

Kyselylomakkeen kysymykset olivat sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä, joilla selvitettiin Leipää ja viiniä -verkkoalustaan liittyviä käyttökokemuksia ja mielipiteitä visuaalisuudesta sekä sisällöstä. Strukturoiduissa kysymyksissä käytettiin semanttista erottelua, jossa adjektiiviparit muodostuivat vastakohdista, kuten yksipuolinen – monipuolinen. Vastaajat saivat valita seitsenportaisella asteikolla

kokemustaan parhaiten mittaavat vastaukset (semanttinen differentiaali eli Osgoodin asteikko) (Valli, 2018a, 94). Kirke-toiminnan koordinaattoreiden tavoitteena oli, että Leipää ja viiniä -verkkoalusta olisi mielenkiintoinen, monipuolinen ja sisällöllisesti mielekäs. Tavoitteet on ilmaistu adjektiiveilla, joten palautetta kerättiin adjektiiviparien avulla. Kirke-toiminnan koordinaattorit saivat mahdollisuuden arvioida kyselylomaketta etukäteen. Heidän palautteensa lomakkeen kysymyksistä huomioitiin lopullisen kyselylomakkeen muotoilussa.

Valli (2018a, 94) suosittelee, että myönteisen vaihtoehdon paikka kyselylomakkeessa vaihtelee välillä vasempaan välillä oikeaan laitaan. Hänen mukaansa muuten saattaa käydä niin, että mielipiteet ohjautuvat positiivisia ominaisuuksia kohden (Valli, 2018a, 94). Adjektiivipareista myönteinen adjektiivi oli sijoitettu johdonmukaisesti kyselylomakkeessa oikealle hahmottamisen helpottamiseksi. Vallin (2018a) esittämä näkökulma huomioitiin aineiston analysoinnissa.

Vastausten keräämisessä hyödynnettiin Diakleen tallentuvia tietoja siitä, ketkä opiskelijoista olivat käyttäneet Leipää ja viiniä -verkkoalustaa ennen 20.5.2020. Opiskelijoille lähetettiin sähköpostilla tietoa tutkimuksesta sekä linkit kyselylomakkeeseen. Kaikista verkkoalustalla ennen 20.5. 2020 käyneistä opiskelijoista kyselyyn vastasi 55 opiskelijaa eli kohderyhmästä 36,7 prosenttia.

Kyselylomakkeesta muut kysymykset edellyttivät vastaamista, mutta avoimiin kysymyksiin ei ollut pakko vastata. Opiskelijat vastasivat aktiivisesti avoimiin kysymyksiin. Taulukkoon 2 on koottu avointen kysymysten vastaajien lukumäärät.

Taulukko 2. Kyselylomakkeen avoimet kysymykset ja vastaajamäärät

Palautelomakkeen kysymys	N
Miksi halusit tutustua verkkoalustan sisältöön?	46
Millaiset hengelliset materiaalit sivulla koit tärkeiksi?	27
Millaiset asiat ovat sinulle tärkeitä hengellisen elämän hoitamisessa? Mistä näitä asioita etsit tai löydät?	33
Millaiset sisällöt koit tärkeiksi sivulla liittyen seurakuntayhteyden löytymiseen tai rakentumiseen?	25
Millaiset asiat ovat sinulle tärkeitä seurakuntayhteydessä?	32
Millaiset sisällöt sivulla koit tärkeiksi oman ammatillisuuden pohdintaan liittyen?	29
Millaiset asiat auttavat sinua prosessoimaan ja pohtimaan kirkollista ammatti-identiteettiä?	26
Miten tätä pohdintaa voisi tukea?	21
Millaisia toiveita sinulla olisi verkossa tapahtuvasta toiminnasta, jossa tarkoituksena on hengellisen kasvun tukeminen ja kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistaminen?	27
Millaisilla verkkopohjaisilla alustoilla tällaista materiaalia olisi hyvä olla?	17
Haluatko vielä kommentoida tai kertoa ajatuksistasi verkossa tapahtuvasta hengellistä kasvua tai kirkollista identiteettiä tukevasta toiminnasta?	16

Avointen kysymysten vastaukset koottiin tekstitiedostoon, jossa fonttikoko oli 12 ja riviväliä 1,5. Aineistoa kertyi näin yhdeksäntoista ja puoli sivua.

6.3 Aineiston kerääminen ryhmätoiminnasta verkossa

Hengellisen kasvun ryhmä, Kohti suurempaa, toteutui live-keskusteluina Collaborate-ohjelman tai Microsoft Office 365 -ohjelmaan sisältyvän Teams-sovelluksen välityksellä. Ryhmään ilmoittautui neljä opiskelijaa. Henkilökohtaisen ison elämäntapahtuman takia yksi osallistujista keskeytti ryhmän kevään aikana. Jokaisen kokoontumisen jälkeen kirjoitin itselleni muistiin huomioita ryhmän

kokoontumisesta ja verkossa toimimisesta. Itsearviointi oli osa hengellisen ohjauksen ryhmän arviointia.

Kohti suurempaa -ryhmään osallistuneilta kerättiin palaute viimeisen kokoontumiskerran yhteydessä Webropol 3.0 -ohjelman laaditulla kyselylomakkeella (Liite 6). Taustatietokysymysten jälkeen muut lomakkeen kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, joihin vastaamisen laajuuden opiskelija määritteli itse.

Kyselylomakkeen täyttämiseen ja palautteen antamiseen ohjeistettiin ja motivoitiin opiskelijoita käyttämällä PowerPoint-diaa (Kuva 3), jossa oli kysymys ja kuvia. Näiden tarkoituksena oli palauttaa mieleen eri kokoontumiskertojen teemoja ja käynnistää oman prosessin pohdintaa.

Kuva 3. Ryhmätoiminnan kyselyyn johdattanut PowerPoint-dia

Ryhmässä loppuun asti mukana olleista kolmesta opiskelijasta kaikki vastasivat lomakkeen kaikkiin kysymyksiin. Opiskelijoiden avoimiin kysymyksiin kirjoittamat vastaukset muokattiin tekstitiedostoksi, jossa fonttikoko oli 12 ja riviväli 1,5. Opiskelijoiden kirjoituksista muodostui tekstiä yhteensä neljä sivua.

6.4 Tilastollinen analyysi verkkoalustan palautteesta

Opinnäytetyössä kyselylomakkeella kerätty määrällinen aineisto liittyi Leipää ja viiniä -verkkoalustan visuaalisuuteen, rakenteeseen, käytettävyyteen ja sisältöön. Webropol 3.0 -ohjelmalla tarkasteltiin koko aineistosta (N.= 55) muodostuvista eri sanaparien välisistä arvoista keskiarvoa, mediaania, keskihajontaa, viinoutta ja huipukkuutta. Yksittäisten tunnuslukujen tarkastelu voi johtaa virheellisiin johtopäätöksiin, ja siksi on oleellista tarkastella useampia tunnuslukuja jakaumasta (Holopainen & Pulkkinen, 2012, 78–80, 88–89).

Tilastollisessa analyysissä hyödynnettiin Webropol 3.0 -ohjelman raporttia sekä Analytics Insight ja Professional statistics ominaisuuksia. Tutkimuksessa vertailtiin vastaajien vastauksia kirkollisten opintojen suuntautumisvaihtoehtojen mukaan, jonka avulla pyrittiin hahmottamaan sitä, poikkeako eri koulutusalojen opiskelijoiden vastaukset toisistaan. Pienen vastaajajoukon vuoksi muiden taustamuuttujien käyttäminen aineiston analyysissä ei ollut mahdollista.

Kyselylomakkeen kvantitatiivisesti analysoitavat kysymykset oli muotoiltu 7-portaiseksi välimatka-asteikoksi, jossa hyödynnettiin adjektiivipareja (Valli, 2018a, 94). Valli (2018a, 94) suosittelee, että myönteisen vaihtoehdon paikka kyselylomakkeessa vaihtelee välillä vasempaan välillä oikeaan laitaan, jottei lomakkeen rakenne ohjaa mielipiteitä positiivisia ominaisuuksia kohden. Lomake laadittiin niin, että kaikissa kysymyksissä pienimmät arvot ovat kielteisiä ominaisuuksia ja suurimmat myönteisiä. Opiskelijoiden vastauksissa oli näkyvissä selkeästi vaihtelua eri adjektiiviparien välillä, joten vastausten ohjautuminen myönteiseen suuntaan ei näytä toteutuvan tässä aineistossa merkittävässä määrin.

6.5 Sisällönanalyysi Leipää ja viiniä -verkkoalustan palautteesta

Tekstiaineiston, joka muodostui Leipää ja viiniä -verkkoympäristöä käyttäneiden opiskelijoiden vastauksista avoimiin kysymyksiin, analysoin sisällönanalyysillä. Leipää ja viiniä -verkkoalustan tavoitteena on toimia kirkon virkoihin opiskelevien hengellisen ja ammatillisen identiteetin kasvun tukena. Analysointia ohjasivat

tämä tavoite sekä alustan sisällön rakenne. Analyysi ei tapahtunut aineistolähtöisesti niin, että pyrkisin aineiston perusteella luomaan teoriaa ilmiöstä. En myöskään tarkastellut aineistoa teorialähtöisesti niin, että pyrkisin sijoittamaan aineiston valmiiseen teoreettiseen malliin. Verkkoalustan rakenteessa tulevat näkyviin asiat, joita pidetään keskeisinä opiskelijoiden hengellisen kasvun sekä kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistumisen kannalta. Sivujen sisältönä on hengellisen elämän hoitaminen, mihin liittyvät hiljentyminen, rukoilu sekä Raamatun ja muun hengellisen kirjallisuuden lukeminen tai hartauspuheiden kuunteleminen. Toinen osa sivujen sisältöä perustuu ajatukseen siitä, että uskoa ja hengellistä elämää eletään todeksi toisten kanssa. Kolmantena osana sisältöä on kutsumus, joka kuuluu ammatillisen identiteetin ja oman paikan pohdintaan. Nämä taustaolettamukset ohjaavat analyysiani, joten sisällönanalyysi opinnäytetyössäni on teoria-ohjaavaa.

Sisällönanalyysin tukena käytin sisällön erittelyä. Sisällön erittelyn voi määritellä niin, että sillä tarkoitetaan aineiston kuvaamista kvantitatiivisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117, 119.) Kvantifiointia on aineistossa esiintyvien mainintojen laskeminen tai enemmän tutkijan tulkintaa edellyttävä laskeminen esimerkiksi siitä, kuinka usein jollakin tietyllä asialla on vaikutusta tilanteen kulkuun. Kvantifiointi voi tarjota melko helpon tavan lähteä liikkeelle analyysissä, mutta pelkästään sen varaan koko aineiston monipuolista analyysiä ei voi rakentaa. (Eskola & Suoranta, 2014, 165–166, Krippendorff, 2004, 60.)

Analyysissä tarkastelin opiskelijoiden palautetta sivun rakenteesta, käytettävyydestä, visuaalisuudesta, houkuttelevuudesta sekä sisältöjen tärkeydestä. Yksi näkökulma aineistoon on myös se, mitä opiskelijat jäivät oppimisalustalta kaipaamaan. Webropol 3.0 -ohjelmalla voi tarkastella yksittäisen kysymyksen sanallisia vastauksia niin, että ohjelma muodostaa sanoista sanapilven, jossa sanojen kirjoitusasun koko kuvastaa sitä, kuinka usein sanaa on käytetty vastauksissa. Lisäksi ohjelma näyttää sanakartan, joka esittää sanojen välisiä yhteyksiä vastauksissa. Tarkastelin analyysin aluksi näitä sanapilviä ja -karttoja.

Sisällönanalyysiin kuuluu myös pelkistäminen ja kokoaminen, jotta aineiston antama tieto jäsentyy kokonaisuuksiksi. Pelkistämisessä ja kokoamisessa on

kuitenkin huolehdittava, että tutkimuskysymyksen kannalta merkityksellinen tieto säilyy. (Krippendorff, 2004, 83, 85.) Jatkoin analyysiä erittelemällä opiskelijoiden vastauksista maininnat, joissa ilmenevät yksittäinen asia tai ilmiö, kuten rukoileminen, viisaasti kirjoitettut tekstit tai keskustelut Raamatusta ja uskosta. Mainintojen erittelyn jälkeen luin aineistoa kokonaisuutena ja mainintoja yhdistelemällä laadin kategoriat. Nimesin syntyneet kategoriat ja tarkastelin sitä, millaisia näkökulmia ne antavat verkkoalustan aihepiireistä. Jatkoin analyysiä vertaamalla, mitä verkkoalustalla opiskelijat olivat kokeneet tärkeäksi, ja mikä heille oli tärkeää kyseisessä aihepiirissä.

6.6 Sisällönanalyysi ryhmätoiminnan palautteesta

Tekstiaineiston, joka muodostuu Kohti suurempaa -ryhmään osallistuneiden opiskelijoiden vastauksista avoimiin kysymyksiin, analysoin myös sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysillä menetelmänä analysoidaan järjestelmällisesti dokumentteja, kuten kirjeitä, haastatteluja ja puheita (Krippendorff, 2004, 75–76). Tutkittavasta ilmiöstä rakennetaan tiivistetty ja yleisessä muodossa oleva kuvaus. Sisällönanalyysiin kuuluu aineiston järjestämisen lisäksi myös johtopäätösten tekeminen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 117.) Analyysi etenee aineiston tiivistämisestä ja pilkkomisesta uudelleen ryhmittelyyn ja johdonmukaisten kokonaisuuksien rakentamiseen (Vilkkä, 2017, 105). Tutkimuskysymykset ryhmätoiminnasta ohjasivat aineiston analyysiä. Tarkastelin opiskelijoiden teksteistä ajatuksellisia kokonaisuuksia tai ilmauksia. Tämän jälkeen tarkastelin koko aineistoa tutkimuskysymysten näkökulmasta esimerkiksi yhteyden syntymistä verkkoympäristössä. Näistä työvaiheista syntyivät kokonaiskuvaukset eri teemoista ryhmätoiminnassa.

6.7 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen eettisyyden arviointi kuuluu jokaiseen tutkimuksen vaiheeseen. Onko tutkimuskysymykseni tai tutkimustehtävänä sellainen, ettei se aiheuta ihmisille tai ympäristölle vahinkoa tai haittaa? Miten kerään aineistoa niin, että

yksilön oikeudet itsensä ilmaisemiseen, kunnioittavaan kohteluun ja yksityisyyteen säilyvät koko prosessin ajan? Miten analysoin aineistoa, jotta aineiston perusteella antamani kuvaus ja tulokset ilmiöstä antavat aitoa ja luotettavaa tietoa? Miten tutkijana arvioin omia ennakkoajatuksia ja lähtökohtia, ja miten tuon ne esiin raportissani? Tutkimuksessa luotettavuus nivoutuu yhteen eettisyyden kanssa. Luotettavuus rakentuu siitä, että raportoinnissa kirjoitetaan selkeästi ja yksityiskohtaisesti valinnoista, joita tutkija on prosessin aikana tehnyt. Samoin raportissa perustellaan, miksi kyseisiin valintoihin on päädytty. Tutkimuksen johdonmukaisuus sekä perusteltu lähteiden käyttö ovat myös osa luotettavaa tutkimusta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 127).

Tutkimustoiminnassa on huomioitava tutkittavien suoja, mihin liittyy yksilön oikeus anonymiteettiin sekä oikeuteen saada tutkimuksesta asianmukaista tietoa etukäteen (Tuomi, 2009, 131; Clarkeburn & Mustajoki, 2007, 80–81). Lisäksi ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisissä suosituksissa todetaan, että opinnäytetöissä on harkittava tarkkaan se, millä perusteilla henkilötietoja kerätään, miten niitä tallennetaan, säilytetään ja miten tai milloin ne tuhotaan (Arene Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2020).

Kohti suurempaa -ryhmä oli suljettu ryhmä, johon ilmoitettiin etukäteen, koska osallistujien määrää oli toiminnan luonteen vuoksi rajattava. Kerätyt ilmoittautumiset muodostivat henkilörekisterin ja henkilötietojen käytöstä informoitiin kaikkia ilmoittautuneita. Osallistujilla oli oikeus pyytää ryhmän vetäjää poistamaan itseään koskevat tiedot rekisteristä. Henkilötietoja käytettiin ryhmän toiminnasta viestimiseen ja tiedot toimivat ryhmän vetäjälle taustatietoina sisällön suunnittelua varten. Tiedot kerättiin seurakunnissa käytössä olevalta Katrina CRM -ohjelmistolla, joka tukee rekisterin pitäjää EU:n tietosuojasetuksen velvoitteissa, jotka astuivat voimaan 25.5.2018. Ainoastaan ryhmän vetäjällä oli mahdollisuus nähdä osallistujien antamat tiedot. Tiedot tuhottiin viimeisen kokoontumiskerran jälkeen.

Opinnäytetyöhön liittyvän ryhmän osallistujat saivat etukäteisinformaatiota siitä, miten ryhmässä toimitaan sekä opinnäytetyöstä, joka liittyi ryhmän toimintaan. Etukäteen lähetetyssä viestissä (Liite 7) korostettiin, että ryhmässä käytävät

keskustelut olivat luottamuksellisia eivätkä ne olleet tutkimuksen kohteena. Kuitenkin tieto siitä, että ryhmän toiminta liittyi opinnäytetyöhön, voi vaikuttaa siihen, miten opiskelijat osallistuivat keskusteluihin tai kertoivat omista ajatuksistaan.

Ryhmän jäsenet eivät pysyneet toisilleen anonyymeinä enkä myöskään voinut valvoa sitä, millaisissa paikoissa opiskelijat liittyivät koneellaan tapaamiseen. Oliko ympärillä muita henkilöitä tai käyttivätkö he kuulokkeita vai koneen ääniä, jotka ovat kaikkien kuultavissa? Otin tämän aiheen esille ensimmäisellä tapaamisella, jotta ryhmäläiset pystyivät huolehtimaan luottamuksellisuudesta. Osa opinnäytetyön aineistosta muodostui ryhmään osallistuneiden antamasta palautteesta. Vaikka ryhmän jäsenet eivät säilyneet anonyymeinä toisilleen, heidän antamansa palaute kerättiin anonyymisti. Raportissa tulokset esitellään niin, etteivät henkilöt ole tunnistettavissa.

Ryhmätoiminnan palautteessa ryhmän jäsenet kertoivat, että verkossa tapahtuva ryhmätoiminta oli ollut heille merkityksellistä ja suhde ryhmän vetäjään oli muotoutunut luottamukselliseksi. Luottamus on yksi toiminnan onnistumisen ja vuorovaikutuksen edellytys, mutta toki nämä asiat voivat sävyttää opiskelijoiden antamaa palautetta. Aineisto ryhmätoiminnasta on varsin pieni, mutta ryhmäläisten kirjoittamissa kokemuksissa ja palautteessa on hyviä näkökohtia, jotka voivat hyödyttää verkossa tapahtuvan ryhmätoiminnan kehittämistä.

Hengellisyys, hengellinen kasvu ja ammatti-identiteetti ovat henkilökohtaisia asioita ja ne voivat olla myös hyvin herkkiä osa-alueita yksilön elämässä. Materiaalin ja työtapojen suunnittelu olivat myös minulle henkilökohtainen prosessi, jossa myös oma hengellisyyteni ja hengellinen sanastoni olivat mukana. Materiaalin ja työtapojen valinnassa pyrin tekemään ratkaisuja, jotka mahdollistavat erilaiset lähtökohdat, erilaisen tavan sanoittaa hengellisyyttä ja henkilökohtaisen prosessin. Pyysin ennen ryhmätoiminnan alkua palautetta materiaalista muutamalta kirjossa toimivalta työntekijältä, jotta pystyin täydentämään tai muovaamaan ilmaisuani selkeäksi ja mahdollistavaksi. Ryhmän toiminnassa halusin kiinnittää erityistä huomiota omaan viestintään, jotta kunnioittava sävy säilyisi keskusteluissa.

Tuomen (2009, 129) mukaan eettisen pohdinnan tulee lähteä liikkeelle siitä, kenen ehdoilla tutkimuksen aihe valitaan ja miksi tutkimukseen ylipäätään ryhdytään. Diakissa Kirke-toiminnan tavoitteena on tukea kirkollisiin ammatteihin opiskelevien hengellistä kasvua ja kirkollisen ammatti-identiteetin kehittymistä. (Raportit kirkon alan koulutuksen ja työelämän kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosilta 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018.) Osa Diakin opiskelijoista voi osallistua oman toimipaikkansa tarjoamaan hengelliseen toimintaan, mutta kaikille se ei ole mahdollista opintopolusta tai elämäntilanteesta johtuen. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää välineitä, joiden avulla myös näiden opiskelijoiden osallistuminen hengelliseen toimintaan mahdollistuisi tai he voisivat löytää aiheeseen liittyvää materiaalia. Opinnäytetyön aihe on siis saanut alkunsa siitä tasa-arvon näkökulmasta, että jokaisella Diakin opiskelijalla tulisi olla mahdollisuudet osallistua Kirke-toimintaan. Opinnäytetyön toteuttamisella on siis olemassa eettiset perusteet.

Aineistojen hankinnassa hyödynsin Diakissa käytössä olevaa Diakle-verkkoalustaa, johon kaikilla Diakin opiskelijoilla on henkilökohtaiset tunnukset. Verkkoalustasta oli mielekästä kysyä palautetta niiltä opiskelijoilta, jotka olivat kyseisellä alustalla käyneet. Järjestelmän kautta opiskelijoille lähetettiin sähköpostiviestillä linkki tutkimuskyselyyn, jolla palautetta kerättiin verkkoalustasta. Näin saavutettiin kaikki opiskelijat, jotka olivat käyneet verkkoalustalla. Verkkoalustaa koskevan tutkimuskyselyn vastausprosentti oli 36,7. Toisaalta tällä tutkimustavalla ei saada tietoa siitä, miksi osa opiskelijoista ei ole tutustunut ollenkaan Leipää ja viiniä -verkkoalustaan. Vastaajat eivät myöskään edustaneet riittävästi eri kampuksia tai muita taustatekijöitä, jotta aineistoa olisi voinut tarkastella eri taustamuuttujien kautta yleistettävästi.

Opinnäytetyön aineiston analyysin eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyy vahvasti konteksti, jossa aineisto on kerätty. Opinnäytetyöni aineisto syntyy tiettyjen henkilöiden toimesta, tietyssä tilanteessa ja tietyllä ohjeistuksella tai kysymyksillä ohjattuna. Aineiston analysoinnissa huomioin kontekstin, jossa aineisto on syntynyt ja aineistoon mahdollisesti vaikuttaneita tekijöitä. Analyysin eettisyyteen kuuluu se, että kirjoitin raporttiin analyysin etenemisen yksityiskohtaisesti ja esitin sitaatteja aineistosta tulkintani ja ajatteluprosessini kuvaukseen. Sitaateissa otin

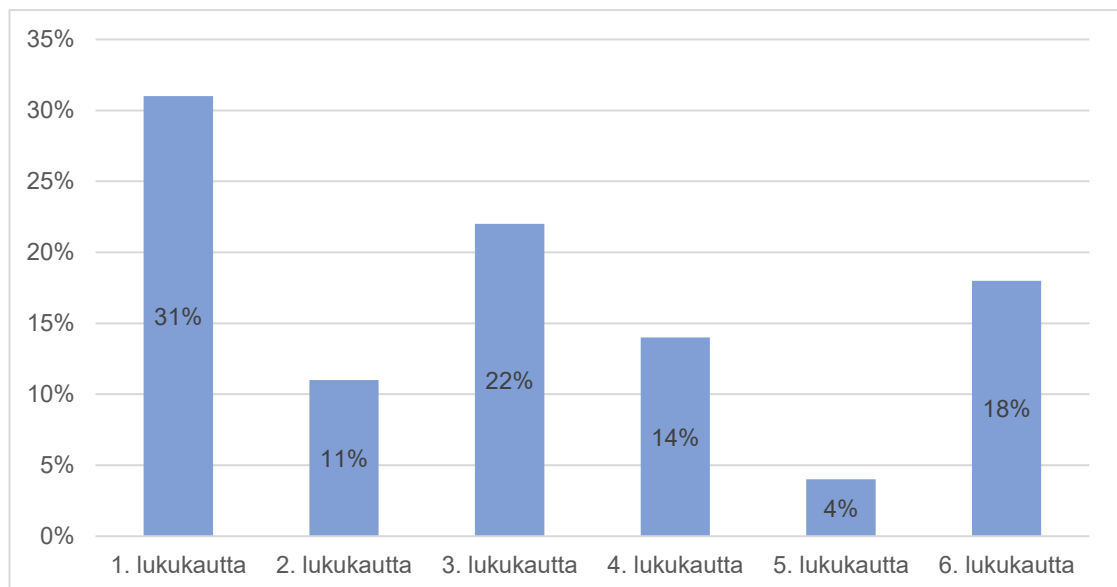
huomioon anonymiteetin säilymisen, sekä sen, että ne on selkeästi erotettu muusta tekstistä (Eskola, 2018, 228). Analyysissä olen pyrkinyt johdonmukaisuuteen ja selkeyteen.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) ohjeistuksessa hyvästä tieteellisestä käytännöstä todetaan, että tutkimuksen rahoituslähteet tai muut oleelliset sidonnaisuudet tulee mainita asianosaisille sekä tuoda esiin tutkimusraportissa. Kirkkohallitus tukee rahallisesti Diakissa toteutettavaa Kirke-toimintaa, jonka osa Leipää ja viiniä -verkkoalusta on. Opinnäytetyön toteutukseen tämä sidonnaisuus ei vaikuta. Tutkimustulosten julkaisussa pitää toteutua rehellisyys riippumatta siitä, millaisia vaikutuksia tuloksilla voi olla mahdolliseen taloudelliseen tukeen.

7 TULOKSET

7.1 Leipää ja viiniä -verkkoalustan käyttökokemuksia

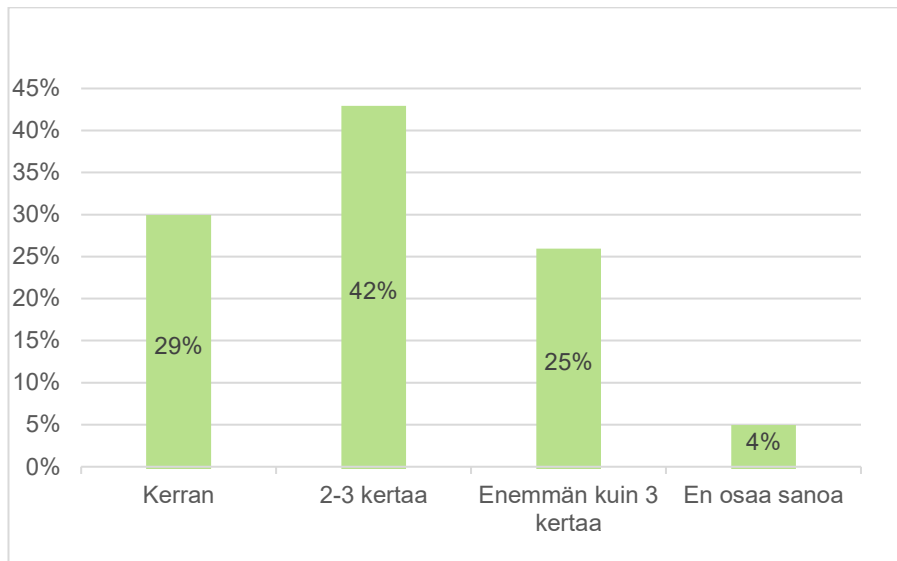
Kyselylomakkeeseen vastanneista opiskelijoista 55 prosenttia opiskeli Helsingissä, 33 prosenttia Porissa, 11 prosenttia Pieksämäellä ja 1 prosentti Oulussa. Yli puolet opiskelijoista suuntautui diakoniatyöhön ja vähän yli viidesosa kirkon nuorisotyöhön. Diakoniseen hoitotyöhön opinnoissa oli suuntautunut 16 prosenttia vastaajista ja yhdeksällä prosentilla suuntautumismuutoksena oli kirkon varhaiskasvatus. Vastaajien opiskelu-aika vaihteli ensimmäisen lukukauden opiskelijoista aina kuudennen lukukauden opiskelijoihin (Kaavio 3).

Kaavio 3. Vastaajien opiskelu-aika Diakissa (N. 55)

Kyselylomakkeen taustatietokysymyksissä selvitettiin myös vastaajien koulustausta. Opiskelijoista lähes puolet oli suorittanut lukion. Ammatillisen tutkinnon suorittaneita oli 73 prosenttia vastanneista. Vastaajista 5 prosenttia oli suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon.

Viimeisellä taustatietokysymyksellä selvitettiin Leipää ja viiniä -verkkoalustan käytön aktiivisuutta kevätlukukauden aikana (Kaavio 4). Vastaajista 71 prosenttia oli käynyt verkkoalustalla useammin kuin kerran kevään aikana.

Kaavio 4. Vastaajien aktiivisuus verkkoalustan käytössä (N. 55)

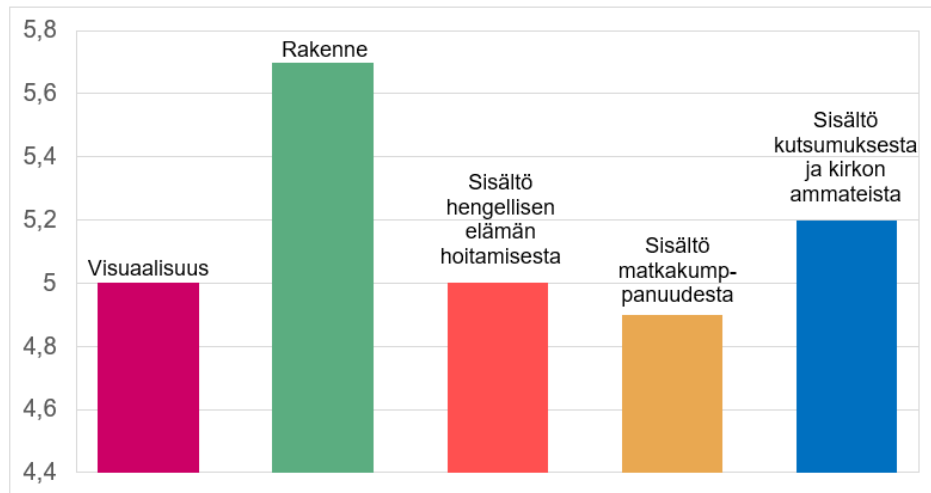
Verkkoalustan käytön aktiivisuudessa ei ollut merkittäviä eroja sen suhteen, kuinka kauan oli opiskellut Diakissa. Kyselyyn vastasi vähiten toisen ja viidennen lukukauden opiskelijoita, joten eri vaiheessa olevien opiskelijoiden määrä aineistossa ei ollut edustava kokonaiskuvan muodostamiseksi. Myöskään eri ammatillisten suuntautumisvaihtoehtojen suhteen aktiivisuudessa ei ollut merkittäviä eroja.

Opiskelijat mainitsivat sanallisissa vastauksissa yleisimmäksi syyksi verkkoalustalla käymiseen kiinnostuksen tai mielenkiinnon siitä, mitä alustalta voisi löytää. Osa opiskelijoista oli tutustunut Leipää ja viiniä -verkkoalustaan opettajien kehoituksesta. Sisällöllisesti opiskelijat olivat tulleet etsimään verkkoalustalta hengellistä materiaalia tai tukea henkiseen hyvinvointiin tai opintoihin.

Koko aineiston tarkastelu osoittaa, että Leipää ja viiniä -verkkoalusta koetaan myönteisesti. Kaikkien kysymysten ja arvioiden kohdalla keskiarvot vaihtelevat 4,17–6,03 välillä eli kaikilla osa-alueilla verkkoalusta saa enemmän myönteisiä kuin kielteisiä arvioita.

Opiskelijoiden antamasta palautteesta eri osa-alueiden saamat keskiarvot on koottu kaavioon 5. Osa-alueen keskiarvoon sisältyy useampia adjektiivipareja.

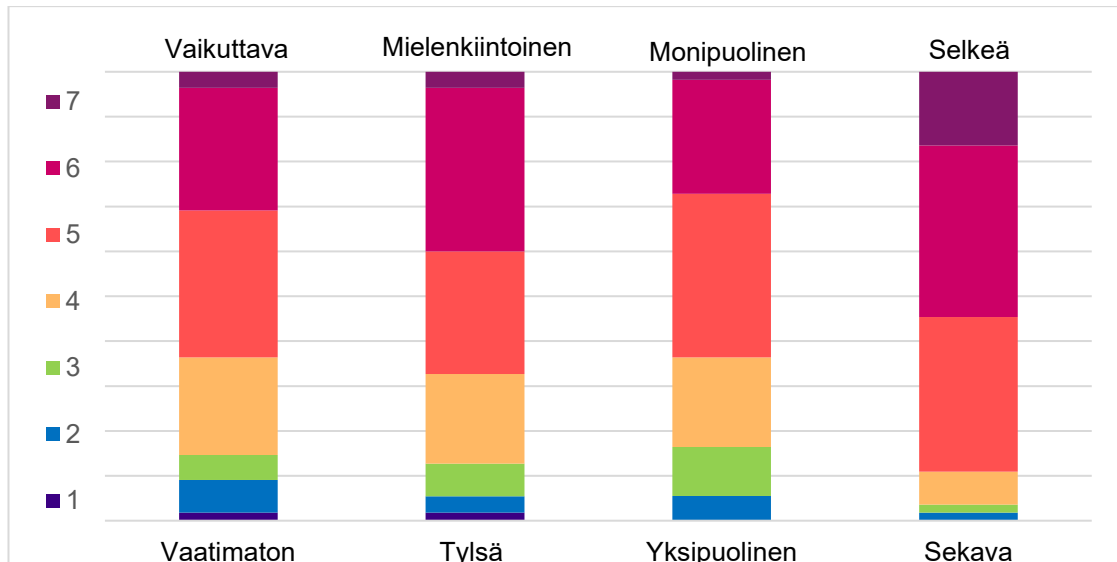
Keskiarvo 4 on adjektiiviparien puolella välissä eli neutraali arvo. Korkeammat keskiarvot tarkoittavat sitä, että opiskelijoiden arviot ovat enemmän myönteisiä. Opiskelijoiden palaute Leipää ja viiniä -verkkoalustan rakenteesta on kaikkein myönteisintä. Kutsumukseen ja kirkon ammatteihin liittyvän sivun sisällöt saavat toiseksi parhaat arviot. Heikoimmat arviot saavat matkakumppanuutta koskevan sivun sisällöt.

Kaavio 5. Vastaajien arvioiden keskiarvot Leipää ja viiniä -verkkoalustasta (N. 55)

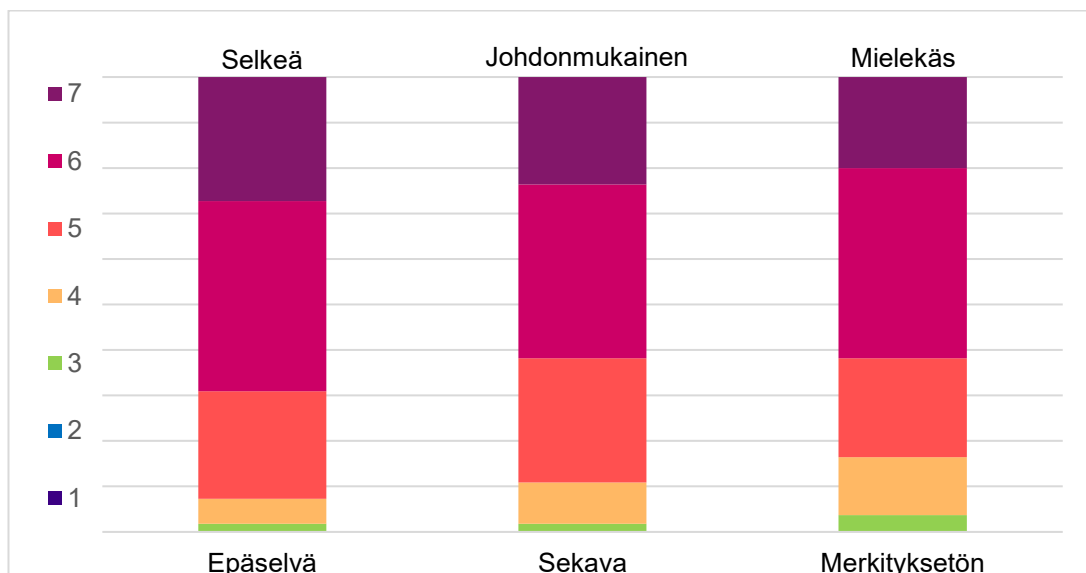
Kokonaisuuksien tarkastelun rinnalla opiskelijoiden arviot yksittäisten adjektiiviparien kohdalla antavat lisää tietoa siitä, miten opiskelijat kokevat Leipää ja viiniä -verkkoalustan.

Verkkoalustan visuaalisuuteen liittyvät adjektiiviparit ja niihin yhdistyvät opiskelijoiden vastaukset on esitetty kaaviossa 6. Palkeissa olevat eri värit ja niiden pinta-alat ovat yhteydessä vastausten määrään. Eri värit edustavat eri vastausvaihtoehtojen prosentuaalista osuutta kaikista vastauksista. Opiskelijat arvioivat, että verkkoalustan visuaalinen ilme on selkeä. Adjektiivipari sekava – selkeä saa keskiarvon 5,55 ja keskihajonta vastauksissa on 1,03. Opiskelijoiden vastaukset ovat siis samansuuntaisia ja painottuneet myönteisen adjektiivin suuntaan. Vastausten perusteella eniten kehitettävää olisi sivujen visuaalisuuden monipuolistamisessa.

Kaavio 6. Vastaajien arviot visuaalisuudesta (N. 55)

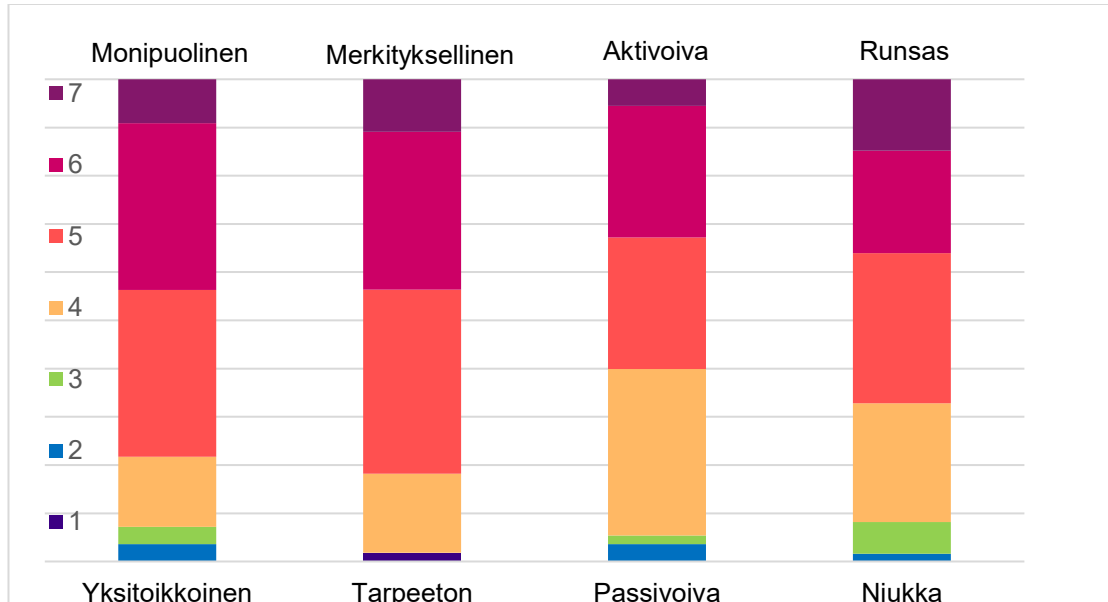
Opiskelijat kokevat verkkoalustan rakenteen selkeänä, johdonmukaisena ja mielekkäänä (Kaavio 7). Nämä adjektiiviparit saavat kaikkein myönteisimmät arviot kyselylomakkeen kaikista yksittäisistä adjektiivipareista. Keskiarvo verkkoalustan adjektiiviparin epäselvä – selkeä välillä on 5,9 ja keskihajonta 0,94. Adjektiivipari sekava – johdonmukainen saa keskiarvon 5,7 ja keskihajonta on 0,99.

Kaavio 7. Vastaajien arviot sivun rakenteesta (N. 55)

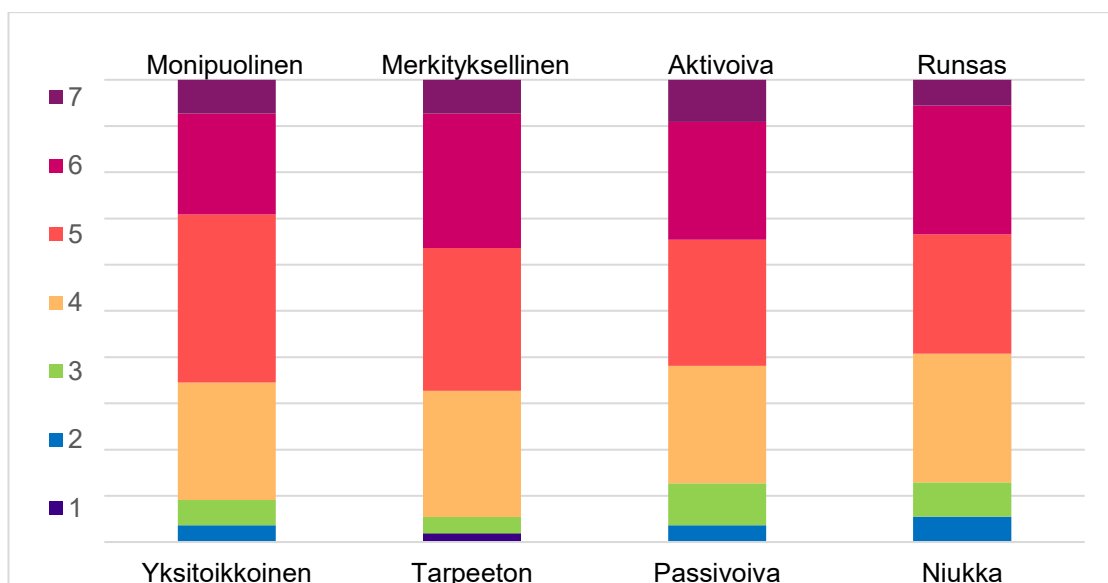
Opiskelijat arvioivat Leipää ja viiniä -verkkoalustan hengellistä elämää koskevan sivun merkityksellisenä ja monipuolisena (Kaavio 8). Vastaajista 34,5 prosenttia

vastaa adjektiiviparin passivoiva – aktivoiva väliltä neutraalin arvon 4 ja 60 prosenttia vastaajista arvioi sivun sisällön enemmän aktivoivana kuin passivoivana. Neutraalien vastausten osuus on suurin näiden adjektiivien välillä koko aineistoon nähden.

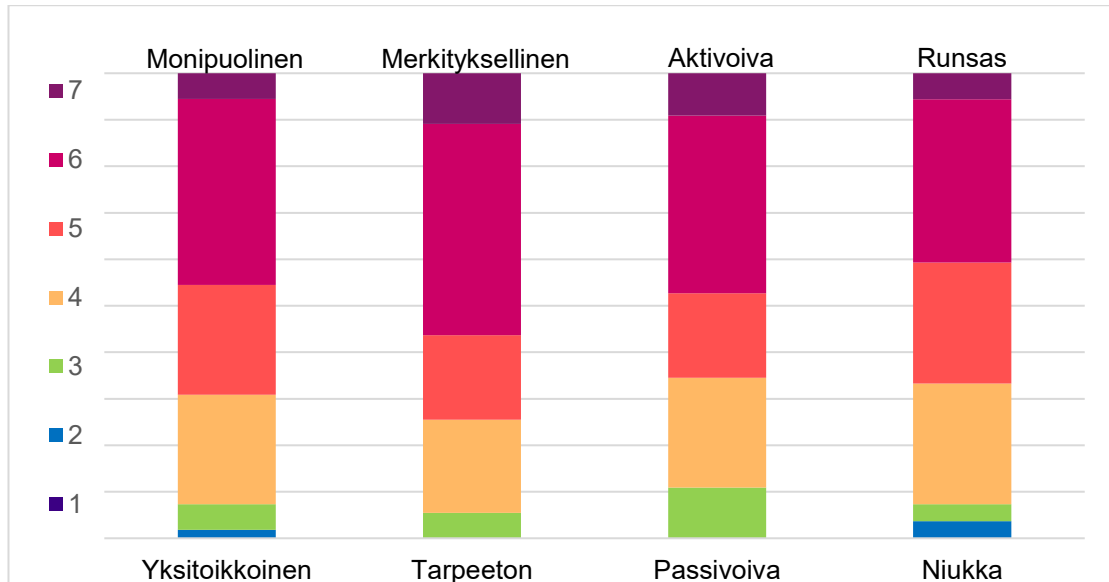
Kaavio 8. Opiskelijoiden arviot hengellistä elämää koskevasta sivusta (N. 55)

Opiskelijoiden vastausten mukaan myös matkakumppanuutta koskevan sivun sisältö on merkityksellistä (Kaavio 9). Kaikissa adjektiivipareissa yli puolet vastaajista vastaa arvon 5 tai enemmän eli adjektiiviparin myönteisen adjektiivin, monipuolinen, merkityksellinen, aktivoiva tai runsas, suuntaan.

Kaavio 9. Opiskelijoiden arviot matkakumppanuutta koskevasta sivusta (N. 55)

Adjektiiviparien tarkastelu osoittaa, että suurin osa vastanneista opiskelijoista kokee kaikki eri sisältöjä koskevat sivut merkityksellisinä. Myös kirkollista ammatti-identiteettiä ja kutsumusta koskevalla sivulla adjektiivipari tarpeeton – merkityksellinen saa keskiarvon 5,4 ja keskihajonta on 1,09 (Kaavio 10).

Kaavio 10. Opiskelijoiden arviot kirkollista ammatti-identiteettiä ja kutsumusta koskevasta sivusta (N. 55)

Eri kirkollisiin ammatteihin suuntautuneiden opiskelijoiden vastaukset eivät merkittävästi eronneet toisistaan. Kun vertailin opiskelijoiden vastauksia sen mukaan, mihin kirkolliseen ammattiin he olivat suuntautuneet, ainoa aineistossa johdonmukaisesti ilmenevä asia oli se, että diakoniseen hoitotyöhön suuntautuneet opiskelijat antoivat hieman muita myönteisimmät arviot kaikilla osa-alueilla.

7.2 Hengellisen elämän hoitaminen ja verkkoalustan sisältö

Leipää ja viiniä -verkkoalustan ensimmäinen sivu käsitteli hengellistä elämää. Tämän sivun sisällöstä opiskelijat olivat kokeneet linkit kaikkein merkityksellisimpinä. Näistä erityisesti verkkokirkko, mobiilikirkko ja Raamattu mainittiin useimmin. Muutama opiskelija totesi hyödyntäneensä myös Henkireikää (Virtuaalinen hengähdyshuone), mikä on Diaklen Collaboratella toteutettu ohjattu hartaus-/harjoitus-/rentoutustuokio, jonka jälkeen oli mahdollisuus kohtaamiseen ja

keskusteluun. Hartauselämään liittyvät materiaalit olivat myös monelle opiskelijalle tärkeitä, ja muutama mainitsi myös verkkoalustan keskustelut mielenkiintoisina.

”Kävin kurkkaamassa useampaa linkkiä ja hartaushetket ja mietiskelyrukoukset olivat tärkeimpiä, yhteisöistä luin myös, kiinnosti.”

Muutama opiskelija totesi, ettei löytänyt sivulta sisältöjä, jotka olisivat olleet merkityksellisiä.

Hengellisen elämän hoitamiseen liittyvän Leipää ja viiniä -verkkoalustan palautteen ohella opiskelijat kirjoittivat niistä asioista, jotka heille ovat tärkeitä hengellisen elämän hoitamisessa ja täsmensivät sitä, mistä näitä asioita löytävät. Verkkoalustaa tämän teeman aiheesta arvioi 27 opiskelijaa sanallisesti, mutta 33 opiskelijaa kirjoitti ajatuksia oman hengellisen elämän hoitamisesta. Opiskelijat mainitsevat kaikkein useimmin rukouksen tärkeänä osana hengellisen elämän hoitamista. Rukouksen ohella Raamatun tekstit ja hengellinen musiikki olivat monille tärkeitä.

”Rauha ja rukous.”

”Yhteys muihin, etsin seurakunnasta tai netin kautta uskoviensa yhteisöistä.”

”Erilaiset hartaus ja mietiskelymateriaalit, jotka liitetty Raamatun teksteihin tai virsiin.”

Opiskelijoiden vastaukset hengellisesti merkityksellisistä asioista jaoin neljään eri kategoriaan: **hiljentyminen, sana, musiikki ja yhteisö** (Kaavio 11).

Kaavio 11. Kategoriat opiskelijoille hengellisesti merkityksellisistä asioista

Hiljentymiseen yhdistyi rauhoittuminen, rukoileminen ja rauha. Kategoriaan sana liitin opiskelijoiden maininnat Raamatun, hartaustekstien ja hengellisen kirjallisuuden lukemisesta. Musiikin merkityksellisyys esiintyi aineistossa hengellisten laulujen kuunteluna ja yksin sekä yhdessä laulamisenä. Yhteisön merkitys hengellisen elämän hoitamisessa näkyi monissa opiskelijoiden vastauksissa. Yhteisöistä mainittiin yksittäiset seurakunnat, Tuomas-yhteisö, opiskelijayhteisö ja ystävät. Yhteisöjen merkitys näkyi toisaalta yhdessä rukoilemisena tai laulamisenä, osallistumisena jumalanpalvelukseen tai keskusteluna hengellisistä kysymyksistä.

Muutamit opiskelijoiden maininnat eivät sopineet kategorioihin, jotka laadin. Nämä maininnat sisälsivät arvoja, jotka opiskelijoille ovat tärkeitä. Mainitut arvot olivat toisten kunnioittaminen ja yksilöllisyys.

Viisi opiskelijaa mainitsee etsivänsä hengellisen elämän hoitamiseen sisältöjä netistä. Lisäksi opiskelijat mainitsevat löytävänsä välineitä hengellisen elämän hoitamiseen yhteisöistä, kirjallisuudesta ja luonnosta.

Leipää ja viiniä -verkkoalustalla merkityksellisiksi koetut sisällöt ovat tärkeitä opiskelijoille myös oman hengellisen elämän hoitamisessa. Osa-alueet, joihin verkkoalusta ei niin hyvin vastaa, ovat yhteisölliset tarpeet rukoukseen, laulamiseen tai keskusteluun hengellisistä kysymyksistä toisten opiskelijoiden kanssa.

7.3 Seurakuntayhteys ja verkkoalustan sisältö

Opiskelijoiden ajatukset seurakuntayhteyden teemoja käsittelevästä sivusta ja kaantuivat eniten. Useampi opiskelija toteaa, ettei löytänyt kyseiseltä sivulta itselleen merkityksellisiä sisältöjä.

”Sisältö oli niukkaa ja ei kovin osallistavaa.”

Toisaalta sekä linkit että avoin keskustelupalsta, jossa oli mahdollisuus esittää kysymyksiä, saivat useita myönteisiä kommentteja.

”Keskustelupalsta oli kiva, vaikka siellä nyt ei paljon keskustelua käytykään. Mutta ne parit kysymykset vastauksineen olivat todella mielenkiintoiset.”

Myönteistä palautetta sai myös Diakin oppilaitosdiakonien, -pappien ja teologin näkyminen sivulla. Sivulle kaivattiin enemmän tietoa eri seurakuntien nuorteniloista sekä lisäksi mahdollisuutta eri yksiköiden opiskelijoiden väliseen yhteydenpitoon.

Verkkosivujen sisällön arvioinnin lisäksi opiskelijat kirjoittivat asioista, jotka ovat heille tärkeitä seurakuntayhteydessä. Jäsensin opiskelijoiden kirjaamat ajatukset neljään kategoriaan: **ilmapiiri**, **osallisuus**, **toiminnan sisältö** ja **ihmiset** (Kaavio 12).

Kaavio 12. Kategoriat opiskelijoille tärkeistä tekijöistä seurakuntayhteydessä

Ilmapiiriin liittyvät asiat toistuivat useissa opiskelijoiden vastauksissa. Seurakuntayhteydessä opiskelijat arvostavat ilmapiirin avoimuutta, hyväksyntää ja yhteenkuuluvuutta.

”Se, että koen olevani seurakunnassa kotona. Yhteys ihmisten välillä, vaikkei kaikkien kanssa ikinä puhuisikaan, mutta jonkinlainen samanlaisuus ja yhteyden tunne.”

Opiskelijat kokivat tärkeäksi sen, että seurakunta on paikka, jossa on mahdollisuus toimia aktiivisesti osana yhteisöä sekä vaikuttaa yhteisöön. Osallisuuteen liitin myös opiskelijoiden ajatukset siitä, että seurakunta on paikka elämän jakamiseen.

Ilmapiiriin ja osallisuuteen liittyviä mainintoja opiskelijoiden vastaukset sisälsivät kaikkein eniten. Yksittäisenä asiana rukous toistui opiskelijoiden vastauksissa seurakunnan toiminnan sisältöön kuuluvana tärkeänä elementtinä. Toiminnan sisällöistä seurakunnassa opiskelijoille olivat tärkeitä myös kohtaaminen, musiikki, ehtoollinen, omaa elämää lähellä olevien aiheiden käsitteleminen ja turvallinen opetus.

Ihmiset ovat olennainen osa seurakuntayhteyttä ja opiskelijat kirjoittivat eri näkökulmista siitä, miten ihmiset ovat merkityksellisiä. Työntekijöiltä odotetaan läsnäoloa, saavutettavuutta ja sitä, että he ovat helposti lähestyttäviä ja tuttuja. Muutama opiskelija mainitsi, että samanikäisten seura on tärkeää seurakuntayhteydessä.

7.4 Kirkollinen ammatti-identiteetti ja verkkoalustan sisältö

Leipää ja viiniä -verkkoalustan ammatillisuutta käsittelevällä sivulla opiskelijat arvioivat videot ja linkit sisällöllisesti merkityksellisinä. Videoiden henkilökohtaisuus, todellisuutta kuvaava puhe ja kuvaus siitä, ettei kirkon alan ammattilaiseksi kasvaminen ole ollut välttämättä helppoa, koettiin tärkeinä. Sivulle kaivattiin lisää erilaisia videoita, osallistavampaa sisältöä ja sitä, että lähetystyö voisi olla jotenkin esillä. Palautteessa toivottiin kirkollisiin ammatteihin ja niiden ammatti-identiteettiin liittyvää kampsupäivää toteutettavaksi kerran vuodessa.

Verkkoalustan arvioinnin lisäksi opiskelijat pohtivat omia mahdollisuuksiaan prosessoida ammatti-identiteettiä. Kategorisoin opiskelijoiden ajatukset kolmeen kategoriaan: **vertaistuki**, **ammattillinen peilauspinta** ja **hengellinen kasvu** (Kaavio 13).

Kaavio 13. Kategoriat opiskelijoiden ammatti-identiteettiä vahvistavista tekijöistä.

Opiskelijoiden kirjoituksissa esiintyy toistuvasti ajatus siitä, että omaa ammatillista identiteettiä rakentaa ja jäsentää vuorovaikutuksessa ja keskustelemalla. Vertaistuki, eli kirkollista alaa opiskelevat toiset opiskelijat, ovat tärkeitä keskustelukumppaneita oman kirkollisen ammatti-identiteetin rakentamisessa. Samoin kirkossa ammatissa toimivat työntekijät ovat opiskelijoiden mielestä tärkeitä keskustelukumppaneita oman ammatti-identiteetin prosessoinnissa. Työntekijät ja harjoittelut tarjoavat opiskelijoille peilauspintaa omaan ammatillisuuteen. Ammatti-identiteetin prosessointiin opiskelijat kaipaavat myös henkilökohtaista ohjausta.

”Keskustelu eri asioista opiskelijoiden ja eri kirkon työalan edustajien kanssa.”

”Varmaan vertaistuki ja tieto kirkon työntekijöiden tekemästä työstä, millaista työtä he oikeasti tekevät.”

”Keskustelu, rohkaisu ja sen näkeminen mitä kirkollinen työ oikeasti on.”

Opiskelijat liittävät kirkollisen ammatti-identiteetin pohdintaan hengellisyyden ja hengellisen kasvun. Uskon ja oman hengellisen elämän prosessointi sekä ammatillisuuden työstäminen Jumalan kanssa rukouksessa ovat asioita, joita opiskelijat mainitsevat vastauksissa.

”Uskonelämän tukeminen, uskon löytyminen ja syveneminen auttaisivat, jotta olisi jotain mitä antaa toisillekin.”

”Oman elämän ja hengellisyyden prosessointi. Erialaisten ajatusten ja lähtökohtien ymmärtäminen ja hyväksyminen. Sen näkeminen, että hengellisyys on vielä sallittua, jopa toivottavaa ja edellytys kirkon työssä, vaikka toisinaan tuntuu, että kirkkokin pitää näitä asioita vanhanaikaisina.”

Opiskelijat kirjoittivat ajatuksia siitä, miten ammatti-identiteetin pohdintaa voisi tukea. Ajatukset jäsentyivät samoihin kategorioihin kuin ammatti-identiteetissä merkityksellisinä koetut asiat eli vertaistuki, ammatillinen peilauspinta ja

hengellinen kasvu. Opiskelijat toivoivat keskustelun ja kohtaamisen paikkoja niin opiskelutovereiden kuin kirkossa toimivien ammattilaisten kanssa. Keskusteluihin toivottiin avointa, luottamuksellista ja hyväksyvää ilmapiiriä. Samoin opiskelijat toivoivat Raamattuun liittyvää opetusta, kirkollisiin opintoihin rohkeammin hengellisiä näkökulmia ja selkeää puhetta uskosta.

Suurin osa opiskelijoiden odotuksista ja toiveista verkossa tapahtuvasta Kirke-toiminnasta liittyy vuorovaikutukseen sivuilla ja sivujen kautta. Vuoropuhelua kaivataan sekä opiskelutovereiden, opettajien, kampuksien hengellisten työntekijöiden, että kirkon ammateissa toimivien kanssa erityisesti hengellisistä kysymyksistä. Samoin opiskelijat toivovat lisää Raamattuun liittyvää opetusta. Keskustelunavaukset voisivat olla myös sellaisia, että opettajat tai kampuksien työntekijät esittäisivät kysymyksiä, joihin opiskelijat voivat vastata.

Konkreettisina toiveina opiskelijat ehdottavat verkossa tapahtuvaan Kirke-toimintaan verkkokokoonantumisia, joissa on mahdollista keskustella pienryhmissä. Opin-
tokokonaisuus Spiritualiteetti, kutsumus ja kirkon työ mainitaan erikseen, ja sen yhteyteen toivotaan, että opiskelijat voisivat esittää kysymyksiä siitä, mikä mietityttää kirkon ammattiin valmistumisessa tai ammatissa toimimisessa. Verkkoalustalle toivotaan rukous- tai raamattupiiriä sekä kirkkokahveja. Lisäksi tuodaan esiin ajatus, että opiskelijat voisivat myös itse valmistaa hartauksia verkkoalustalle. Oppilaitosdiakoneilta, -teologeilta ja pastoreilta toivotaan, että he voisivat ottaa henkilökohtaisesti yhteyttä kirkon alan opiskelijoihin, jotta opiskelijan olisi helpompaa tarttua keskustelumahdollisuuteen.

7.5 Ryhmätoiminnassa koettua yhteyttä, kasvua ja vahvistumista

Ryhmän kokoontumisiin osallistuneista opiskelijoista kaksi opiskeli Diakissa ensimmäistä lukukautta ja yhdellä opiskelijalla oli menossa kuudes lukukausi. Kaikki opiskelijat olivat suuntautuneet diakoniatyöhön. Lisäksi opiskelijoita yhdisti se, että kaikki olivat suorittaneet jonkun toisen ammatillisen tutkinnon. Kohti suurempaa -ryhmän kokoontumisten alussa verkko oli ryhmätoiminnan paikkana opiskelijoille vieras. Kevään koronaviruspandemia lisäsi paljon opiskelua ja toimintaa

verkkoon, joten opiskelijat kokivat verkon loppukeväästä jo paljon luontevampana toimintaympäristönä. Opiskelijat pitivät siitä, että verkko mahdollisti osallistumisen ryhmään omassa kodissa ja tutustumisen saman alan opiskelijoihin eri puolilta Suomea. Luottamuksen syntyminen vei verkkoympäristössä opiskelijoiden mielestä enemmän aikaa, joten heidän mielestään kokoontumiskertoja olisi voinut olla enemmän kuin neljä kertaa. Toisaalta opiskelijat kokivat kahden viikon välein tapahtuvien kokoontumisten rytmin hyvänä.

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla jokainen osallistuja sai tuoda tilanteeseen itselleen merkittävän musiikkikappaleen, jonka kautta sai kertoa itsestään. Opiskelijat olivat kokeneet musiikin käyttämisen puhuttelevana. Lisäksi musiikki oli antanut mahdollisuuden kertoa jotain merkityksellistä itsestä. Tämä oli luonut ryhmän alkuun toivottua tunnelmaa ja jakamisen ilmapiiriä.

Verkkoympäristössä on mahdollista kokea yhteyttä, mutta kokemukseen vaikuttavat erilaiset tekijät kuin tilanteessa, jossa ihmiset ovat keskenään vuorovaikutuksessa kasvokkain. Opiskelijat pohtivat kirjoituksissaan paljon sitä, mitkä tekijät vaikuttavat yhteyden syntymiseen ja miten kuvayhteys ja omien kasvojen näyttäminen vaikuttavat yhteyden kokemukseen. Muutama opiskelija kuvaa piiloutumisen luomaa turvallisuuden tunnetta siitä, että voi vapaammin ilmaista ajatuksiaan ja voi keskittyä aiheeseen eikä siihen, miltä videolla näyttää tai miten tilanteessa esiintyy. Samassa yhteydessä he kuitenkin toteavat sen, että toisten kasvojen näkemisen puuttuminen sekä piilossa olevat ilmeet ja eleet toivat aluksi varovaisuutta ja etäisyyttä ryhmään. Ryhmässä koettiin myönteisenä se, että ryhmän vetäjä käytti videoyhteyttä kokoontumisen ajan, mikä synnytti luottamusta.

”Ensimmäinen kerta oli varovainen, etäinen, koska kaikki oli kaikille uutta. Verkkoympäristö on turvallinen, koska kotoa ei tarvitse lähteä mihinkään. Ilman videoyhteyttä on hyvä olla, jos jännittää. Ilman kuvaa osallistujat jäävät kuitenkin etäisiksi, eivät hahmotu.”

”Oli kuitenkin ehkä helpompi kuunnella ja puhua kun ei kukaan nähnyt minua. Vetäjän videokuva oli oikein positiivinen asia, vaikka muut jäivätkin vieraammiksi.”

Opiskelijat nimesivät asioita, jotka voivat estää yhteyden syntymistä. Tällaisia asioita olivat tekniset ongelmat, liian suuri ryhmä, liian pitkät kokoontumiskertojen välit sekä kuvayhteyden puuttuminen.

Yhteyden syntymisen kannalta opiskelijat pitivät tärkeänä, ettei ryhmän koko ollut liian suuri. Heidän mielestään rauhallinen etenemistahti, joka antoi tilaa spontaanille keskustelulle, edisti yhteyden tunnetta. Samoin osallistaminen kysymyksillä, nimeltä puhuttelemisen sekä toisaalta haastaminen muiden opiskelijoiden kysymyksiin vastaamiseen olivat asioita, jotka lisäsivät yhteyden kokemista. Ryhmässä oli käytössä diat, jotka sisälsivät kuvia ja lisäksi ensimmäisellä kerralla kuunneltiin musiikkia. Yhteinen fokus ja musiikki mainittiin yhteyden lisääjinä. Ryhmän vetäjän toiminta nähtiin myös erityisen merkityksellisenä, jotta yhteyttä voi syntyä.

”Aika. Hyvä kun kokoontumisissa on ollut väljyyttä, jää aikaa spontaanillekin keskustelulle ja verkkaiseenkin tahtiin välillä edetty mikä on ollut hyvä, rauhoittaa. Diat myös yhdistää, musiikki.”

Opiskelijat kirjoittivat ryhmätoimintaan liittyvistä odotuksista, ettei niitä juurikaan ollut etukäteen ajatellut. Ryhmän levollisuus, turvallisuus, yhteinen matka, hyväksyntä ja kokemus siitä, että oli tullut kohdatuksi, olivat olleet tärkeitä. Ajattelen, että yhteyden kokemisen yksi ulottuvuus on se, että kokee tulleen kohdatuksi.

Tiivistäisin opiskelijoiden vastaukset siitä, mikä edistää verkossa tapahtuvassa ryhmätoiminnassa hengellistä kasvua, sanoihin suunnitelmallisuus ja tilan antaminen. Opiskelijat olivat kokeneet erilaiset virikkeelliset materiaalit ja ryhmäkokoontumisten rakenteen tekijöinä, jotka mahdollistivat omaa pohdintaa. Valmiita vastauksia ei tarjottu ja rauhallinen tahti etenemisessä antoivat tilan omalle prosessoinnille. Kokoontumiskertojen väliset tehtävät mahdollistivat omaa prosessia ja niihin opiskelija sai käyttää sen verran aikaa, kun hänelle oli mahdollista. Raamatun tekstit ja rukoukset olivat tärkeitä osia opiskelijoiden omassa hengellisessä prosessissa.

”Vetäjä oli tarkkaan miettinyt ja suunnitellut hetken rakenteen. Pidin siitä, että itselle jäi paljon pohdittavaa. Ei annettu ns. valmiita vastauksia. Rauhallinen tahti oli hyvä.”

Myös ryhmässä koettu ymmärrys, myötätunto ja kannustus olivat auttaneet hengellistä kasvua. Opiskelijoiden mielestä yhdessä rukoileminen vahvisti ja oli rauhoittavaa sekä koskettavaa. Mikrofonien käyttäminen rukouksessa mietitytti, ja siihen olisi kaivattu joissakin tilanteissa ohjeistusta.

Kirkollista ammatti-identiteettiä käsittelevät opiskelijoiden vastaukset ilmentävät vahvasti ammatillisen identiteetin kehittymisen prosessiluonnetta. Opiskelijat kuvaavat omaa tilannettaan kuin matkalla olemiseksi, ja oma tilanne on jossain kohdassa tuota matkaa. Opiskelijat yhdistävät kirkolliseen ammatti-identiteettiin vahvasti hengellisyyden.

”Omalla kohdallani se, että näissä opinnoissa edes jollakin kurssilla esillä on oikeasti hengelliset asiat.”

”Vaikea sanoa, omat opinnot vasta alussa, pitkä tie vielä siihen ammatti-identiteettiin. Toki kun toisia kuunteli, jäi sellaisia asioita miettimään mitä muuten ei olisi tullut ajatelleeksi.”

Kaikkien opiskelijoiden vastauksista tulee ilmi, kuinka toisten ajatusten kuulemisella on iso merkitys oman ammatti-identiteetin pohdinnassa. Useampi mainitsee, miten keskeneräisyys ja muiden ajatukset aiheesta lohduttivat ja rohkaisivat oman kirkollisen ammatillisuuden pohtimisessa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen perusteella voin todeta, että verkkoympäristö tarjoaa toimivia välineitä ja alustoja hengellisen elämän kasvun tukemiseen sekä kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistamiseen Diakin opiskelijoille. Ryhmätoiminnassa on mahdollista kokea yhteyttä, hengellistä kasvua ja saada tukea kirkollisen ammatillisen identiteetin prosessointiin. Yhteyden syntymistä leimaa problematiikka piilossa vai näkyvässä olemisesta toiselle. Videoyhteyden ja kasvojen näyttäminen toisille vahvistaa luottamuksen syntymistä, mutta toisaalta henkilökohtaista turvallisuutta ja tilaa pohdintaan sekä aiheeseen keskittymiseen koetaan enemmän piilossa toisten katseilta. Ryhmän pieni koko ja yhteinen fokus, kuten esimerkiksi musiikki tai aiheeseen liittyvä kuva, rakentavat yhteyden kokemusta.

Tulosten perusteella ajattelen, että verkkoympäristössä tapahtuvassa ryhmätoiminnassa korostuvat sanoittamisen merkitys ja ryhmätoiminnan aloittamisessa yhteisistä periaatteista sekä toimintatavoista sopiminen. Ryhmän yhteisten tavoitteiden rinnalla tulisi keskustella esimerkiksi siitä, millaista yhteyttä osallistujat haluavat rakentaa ja miten he haluavat rakentaa luottamusta. Osallistujille voisi selittää videon jakamisen merkityksestä luottamuksen syntymisessä ja vuorovaikutuksessa. Keskustelun pohjalta voisi luoda kyseiselle ryhmälle toimintaan periaatteet. Voisivatko henkilökohtaiset ratkaisut esimerkiksi videon käyttämisestä myös poiketa toisistaan, kun aiheesta on ensin yhteisesti keskusteltu, ilman että siitä syntyy eriarvoistava ilmapiiri tai epätietoisuus siitä, miten tulisi toimia. Toisaalta ryhmän ohjaajan olisi hyvä helpottaa osallistujien kuuntelemista, ymmärtämistä ja tilanteen tulkintaa niin, että oma videoyhteys olisi jatkuvasti päällä.

Kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa hymyt, nyökkäykset ja katseen suunta voivat viestiä kuuntelemisesta tai halusta esimerkiksi ilmaista omia ajatuksia. Ihmisen fyysinen kokonaisuus ja sen tuomat viestit eivät välity verkossa. Merkityksellistä olisi ryhmätoiminnan alussa keskustella ryhmän kanssa, miten kyseisen ryhmän osallistujat haluaisivat ilmaista tunteita, toisen kuuntelemista tai halua omien ajatusten kertomisesta vai onko tällaiselle ylipäätään tarvetta. Saarikivi (Haapakosken ym., 2020, 97 mukaan) toteaa, että tunteiden ilmaiseminen

tukee empatian syntymistä, mikä tukee yhteisöllisyyden kehittymistä. Tämä puoltaa sitä, että erityisesti ryhmätoiminnassa mietitään keinoja tunteiden ilmaisuun yhdessä osallistujien kanssa jo toiminnan alussa.

Suunnitelmallisuus ja tilan antaminen tuki hengellisten kysymysten prosessointia ryhmässä. Tämä haastaa ryhmätoiminnan järjestäjää miettimään toiminnan sisältöjä, yhteistä huomion kohdetta, ohjaavia kysymyksiä ja materiaaleja huolella ennen ryhmän alkua. Rukousta voi verkossa linkittää sanoittamisen avulla ryhmän osallistujan omaan fyysiseen ympäristöön, kehollisuuteen tai ajatteluun. Tämä voi olla yksi tapa ohjata fokusta toisaalta yksilöllisesti ja samalla yhteisöllisesti. Ryhmien kokoontumiskertojen välillä käytettävät yksilötehtävät voivat auttaa osallistujan omaa hengellistä kasvuprosessia.

Kirkolliseen ammatti-identiteettiin liittyen näyttäytyy merkityksellisenä säröisen, keskeneräisen ja haasteellisenkin kuvan sanoittaminen ammatillisuudesta. Tämä toistuu sekä ryhmätoiminnasta että verkkoalustasta kerätyissä aineistoissa. Toiveikkuutta ja uskoa omiin mahdollisuuksiin vahvistavat sekä toisten opiskelijoiden että jo kirkollisissa ammateissa toimivien puheet siitä, millaista epävarmuutta ja haasteita kirkolliseen ammattiin opiskelemisessa ja ammatissa toimimisessa koetaan. Tämä näkökulma voisi antaa suuntaa siihen, millaisia kohtaamisia kirkon eri aloilla toimivien ja opiskelijoiden välille Kirke-toiminnassa voisi toteuttaa kampuksilla tai verkossa.

Marttinen (2017, 65; 2019, 40) toteaa, että muuttuva työelämä tuo haasteita nuorten aikuisten identiteetin rakentamiseen. Siksi on tarpeellista edistää heidän henkilökohtaisten ammatillisten tavoitteidensa muodostamista realistiselle tasolle. Myös myönteinen suhtautuminen omaan kehitykseen ja etenemiseen elämässä on oleellista (Marttinen, 2017, 65). Muuttuva työelämä haastaa myös ammattilaisia kehittämään osaamistaan omalla alalla tai kouluttautumaan uudelleen. Myös näissä tilanteissa on oletettavasti merkityksellistä suhtautua omaan kehitykseen ja etenemisen mahdollisuuksiin myönteisesti. Vertaistuki, harjoitteluohjaajat ja kirkollisissa ammateissa toimivat voivat parhaimmillaan auttaa opiskelijoita realististen tavoitteiden asettamisessa, jos kohtaamisissa ja keskusteluissa uskalletaan puhua myös kipukohdista ja kertoa todellisia selviytymistarinoita. Tämä voi

vahvistaa luottamusta omiin mahdollisuuksiin. Leipää ja viiniä -verkkoalustalla on jo tällaista sisältöä, mutta jatkossa kehittämisessä voisi huomioida tämän näkökulman, kun sisältöä päivitetään.

Salla Poropudaksen (2021) tutkimus osoittaa, että sosialisatio kirkon työntekijäksi on monitahoinen prosessi, jossa opiskelija peilaa itseään ulkopuolisiin odotuksiin ja normeihin. Opiskelijoiden kokemukset kirkkoyhteisöstä voivat olla vähäisiä ja rajallisia. Opetussuunnitelman puitteissa on mahdollisuus käsitellä tietty määrä ammatillisia ja teologisia sisältöjä. Verkkoympäristö voisi mahdollistaa Kirke-toiminnassa erilaisiin seurakuntiin tai kristillisiin yhteisöihin tutustumista, jolloin opiskelijoille voisi tulla näkyväksi erilaisia ammattikuvia ja normeja, joissa erilaisille uskon tulkinnoille ja hengellisyydelle olisi tilaa toimia kirkon työssä.

Kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistumiseen opiskelijat liittävät vahvasti oman hengellisen elämän. Hengellisen elämän hoitamiseen kaivataan lisää välineitä Raamatun ymmärtämiseen ja opiskeluun sekä uskon elämiseen todeksi rukoilemalla yhdessä ja musiikin kautta. Valtosen (2009, 239) tutkimustulosten mukaan sosiaalistumisessa kirkon työntekijäksi merkittävä rooli oli seurakuntayhteyden rakentumisella, oppilaitoksen hengellisellä ilmapiirillä sekä tavalla, kuinka kristillisen uskon sisältöjä käsitellään opetuksessa. Haastavaa raamattuteologian opetuksessa opetussuunnitelman puitteissa on se, että opiskelijoiden lähtötaso vaihtelee paljon. Lisäksi opetuksessa pitäisi toteutua ikään kuin kaksi tasoa. Opiskelijan tulisi saada riittävät tiedot kriittisen raamatuntutkimuksen perusteista ja samalla oppia käyttämään Raamattua ammatillisena välineenä oman hengellisen elämän ja diakonian sekä kasvatuksen tukena. (Valtonen, 2016, 159.) Leipää ja viiniä -sivut voisivat toimia tukena myös pakollisten opintojen ohella niin, että opintojaksojen opettajat voisivat ohjata opiskelijoita perehtymään Leipää ja viiniä -sivujen sisältöjen kautta syvemmälle hengellisiin teemoihin.

Verkossa tapahtuvaa yhteisöllisyyttä haastaa yksilökeskeisten piirteiden vahvistuminen ihmisten käyttäytymisessä (Ketola, 2014, 78–79). Tästä näkökulmasta Leipää ja viiniä -verkkoalustan sisältöjen valitseminen ja keskustelumahdollisuuksien tarjoaminen eivät ole ongelmattomia valintoja. Jos opiskelijat kokevat, että sisällöissä painottuu jokin hengellinen suuntaus tai teologinen painotus, niin

alustan hyödyntäminen voi jäädä varsin vähäiseksi, jos kyseinen teologinen suuntaus ei ole oman ajattelun mukaista. Tai toisaalta jos sisältö on kovin yleisellä tasolla, voi olla, ettei opiskelijalla ole siihen tarttumispintaa. Sekä aineistossa että Diakin opiskelijoiden kanssa käydyissä käytäväkeskusteluissa olen kuullut useamman kerran puhetta siitä, miten omasta hengellisyydestä tai uskon- tulkinnasta ei uskalla puhua luennolla, koska joku toinen ajattelutapa on vallitseva. Vallalla oleva ajattelutapa vaihtelee riippuen siitä, mistä opiskelijaryhmästä on kyse.

Mahdollisesti opiskeluryhmästä löytyy muutama opiskelija, jotka rohkeasti ilmaisevat omia ajatuksiaan ja ne, jotka ovat heidän kanssaan samaa mieltä, uskaltavat ilmaista samansuuntaisia mielipiteitä. Samalla ryhmässä joku toisella tavalla hengellisyyden ja uskon kokeva voi tuntea olevansa vähemmistössä, eikä uskalla ilmaista ajatuksiaan. Kujala ym. (2016) toteavat, että Diakin sisäisissä keskusteluissa ja opetustilanteissa tulevat esiin eri herätysliikkeiden painotukset sekä kirkkokuntien ja katsomusten väliset erot. Opetustilanteissa keskustelua on mahdollista käydä turvallisessa ilmapiirissä, ja tämä keskustelu on tärkeää opiskelijoiden ammatillisen ja persoonallisen kasvun kannalta. (Kujala ym., 2016, 242.)

Tutkimuksen mukaan opiskelijat hyödyntävät verkkoa hengellisen elämän tukena, mutta sen rinnalla monille oli tärkeää kuulua johonkin paikalliseen yhteisöön tai yhteisön toimintaan. Sekä Launosen (2009, 111-112) että Poropudaksen (2021) tutkimuksissa näyttäytyy opiskelijoiden kirkollisen ammatti-identiteetin kehittämisessä merkityksellisenä yhteys seurakuntaan ja kokemukset seurakunnasta. Leipää ja viiniä -verkkoalustan yksi sivuista käsitteli matkakumppanuutta ja tekstissä rohkaistiin opiskelijoita etsimään paikkaa, jossa voi elää osana hengellistä yhteisöä, seurakuntaa. Tämä sivu sai alhaisimmat keskiarvot opiskelijoiden palautteessa, joten on perusteltua miettiä, voisiko sivujen sisältöjä täydentää. Opiskelijat kaipasivat muun muassa konkreettisia yhteystietoja ja linkkejä alueella tarjolla olevaan toimintaan.

Eri kampuksilla on ollut Kirke-toiminnan suunnittelussa mukana seurakuntien tai hiippakuntien työntekijöitä. Lisäksi kampuksilla on omia oppilaitosdiakoneja, -teologeja tai -pastoreita. Voisiko seurakuntayhteyttä käsittelevän sivun sisältöjä

kehittää niin, että niiden kautta oppisi tuntemaan paremmin oman kampuksen työntekijää? Voisiko tässä yhteydessä tulla esiin ajankohtaiset tapahtumat kampuksella ja eri kristillisten yhteisöjen opiskelijatoiminnasta paikkakunnalla. Opiskelijat kokivat tärkeänä, että kristillisessä yhteisössä työntekijä on lähestyttävä, saavutettavissa ja tuttu. Tämä puoltaisi myös sitä, että kampusten oppilaitostyöntekijöiden läsnäolo ja laajempi esittäytyminen sivuilla olisi tärkeää.

Seurakuntayhteydessä useille opiskelijoille oli tärkeää osallisuus. Jotkut opiskelijat kirjoittivat, että olisivat valmiita tuottamaan sisältöä Leipää ja viiniä -verkkoalustalle. Opiskelijat voisivat olla mukana toteuttamassa esimerkiksi Collaboratessa toteutettuja Henkireikä-nimisiä hartaus- tai rentoutumishetkiä.

Leipää ja viiniä -verkkoalustaa käyttäneistä opiskelijoista vain yksi totesi, että Diakle ympäristönä muistutti liikaa pakollisiin opintoihin kuuluvaa oppimisympäristöä. Opiskelijat eivät juurikaan ehdottaneet vaihtoehtoisia verkkoalustoja Kirke-toimintaan. Tarja Jalava (Haapakosken ym., 2020, 65 mukaan) toteaa, että virtuaalisten yhteistyövälineiden tuttuus osallistujille on oleellista. Myös tämän tutkimuksen perusteella verkkoympäristössä toimimista helpottaa se, että käytössä olevat verkkoalustat, sovellukset ja ohjelmat ovat kohderyhmälle tuttuja. Erilaisen verkkoympäristön sijaan opiskelijat toivoivat enemmän Leipää ja viiniä -verkkoalustan mainostamista sekä hyödyntämistä pakollisten opintokokonaisuuksien yhteydessä.

Opiskelijat arvioivat Leipää ja viiniä -verkkoalustan rakenteen, sivujen sisällöt ja merkityksellisyyden myönteisesti. Tähän arvioon on voinut vaikuttaa se, että ympäristö on jo valmiiksi tuttu opinnoista ja sivujen rakenteet ja ominaisuudet eivät vaadi uuden opettelua. Verkkoalustan suurimpana kehityskohteena tulosten perusteella näyttäytyy vuorovaikutuksellisuus ja keskustelukulttuurin luominen.

9 POHDINTA

Verkkoympäristöön kietoutunut opinnäytetyön prosessi on ollut työläs, antoisa ja opettavainen matka. Nautin ja iloitsen ihmisten kohtaamisesta kasvokkain, ja verkko on edustanut minulle pinnallista kohtaamista sekä ollut pakollinen, muttei niin mieleinen osa omaa työtäni. Opinnäytetyön tekeminen on haastanut minua uudistamaan ajattelu- ja työtapojani. Jo ryhmätoiminnan sisällön suunnittelussa piti miettiä luottamuksen syntymistä, ryhmädynamiikkaa ja pedagogisia ratkaisuja teknisten rajoitusten sekä mahdollisuuksien kautta. Jokainen ryhmän kokoontumiskerta tarjosi myös oivalluksia ja oppimista, sillä verkko rajoitti myös joidenkin omien ammatillisten taitojen käyttöä. Ryhmätoiminnan osalta minun oli pakko muuttaa käsitystäni verkossa tapahtuvasta kohtaamisesta, sillä sain huomata ja itsekin kokea yhteyttä ryhmäläisiini. Ryhmän loppuminen synnytti myös haikeutta. Olin kiintynyt ihmisiin verkkoympäristössä, vaikken ollut edes katsellut heidän kasvojaan.

Opinnäytetyön äärellä sain oppia myös tutkimus- ja kehittämistyötä. Opin laatimaan kyselylomakkeita ja analysoimaan vastauksia Webropol 3.0 -ohjelmalla. Näitä taitoja olen hyödyntänyt työelämässä seurakunnan varhaiskasvatuksessa, jotta olemme voineet kehittää toimintaamme ja kohdentaa palveluita asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Olen tiimityöntekijä, mutta tämän opinnäytetyön parissa työskentelin paljon yksin. Huomasin, että myös tutkimustyössä tiimi, vertaisarviointi ja ohjaus ovat tärkeitä. Omien rajoittuneidenkin näkökulmien rinnalle on merkittävää saada uusia näkökulmia, toisten oivalluksia ja välillä kiperiäkin kysymyksiä, jotta tutkimustyö rakentuisi monipuoliseksi.

Suomen evankelisluterilaisen kirkon strategiassa Ovet auki (2020) yhtenä tavoitteena on kehittää verkon välityksellä toteutettavia hengellisyyden ja yhteisöllisyyden muotoja. Tämä opinnäytetyö on auttanut minua kirkon työntekijänä omaksumaan uusia toimintatapoja, jotta minulla olisi mahdollisuuksia olla myös toteuttamassa omalta osaltani tuota kirkon strategian tavoitetta. Diakin opiskelijoiden yhtenä työympäristönä tulee olemaan verkkoympäristö. Kirke-toiminnassa on mahdollista tukea hengellistä kasvua ja kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistumista

sekä kampuksilla että koko Diakin kattavalla verkkoalustalla. Uskon, että osallistumalla itse esimerkiksi verkossa tapahtuvaan ryhmään, opiskelija voi oppia ammatillisesti merkittäviä työelämätaitoja.

Suurimpana haasteena verkossa tapahtuvassa toiminnassa koen keskustelukulttuurin luomisen verkkoalustalle niin, että opiskelijat voisivat kokea yhteyttä ja erilaisista hengellisistä näkökulmista voisi syntyä rakentavaa sekä ymmärrystä lisäävää keskustelua. Ketola (2014, 78–79) toteaa, että yksilökeskeiset piirteet vahvistuvat ihmisten käyttäytymisessä verkossa niin, että se haastaa yhteisöllisyyden syntymistä. Ihminen hakee verkosta sisältöjä, jotka vahvistavat omia ajatuksia. Olisi upeaa, jos Kirke-toiminnassa voitaisiin murtaa tällaista käyttäytymismallia ja vahvistaa opiskelijoita rakentavaan keskustelukulttuuriin sekä kasvotusten että verkossa. Elinvoimaisen kirkon kannalta on tärkeää, että kirkon työntekijät oppivat keskustelutaitoja ja sydämen ymmärrystä toisia kohtaan, sillä tätä tarvitaan työssä sekä työtovereiden, yhteistyökumppaneiden ja kohdattavien ihmisten kanssa.

Hengellisten kysymysten käsittelyyn verkossa sisältyy monenlaisia haastavia elementtejä. Miten esimerkiksi tekstipohjaisessa chat-viestinnässä säilyy kunnioitettava sävy? Kuka keskustelua ohjaa tai tarkkailee, jos viestien sisällöt ovat loukkaavia? Millaiseksi teologia keskustelussa muotoutuu? Millaiseksi hengellinen ilmapiiri voi rakentua? Keskustelulle ja vuorovaikutukselle on todellinen tarve sekä laajemmin yhteiskunnassa että Diakin opiskelijoiden keskuudessa. Edellisiä kysymyksiä pitäisi pohtia Kirke-työryhmässä, jotta hengellinen ilmapiiri säilyisi Leipää ja viiniä -verkkoalustalla rakentavaa ja kunnioittavana. Toisaalta verkkoalustalle voitaisiin kutsua opiskelijoita keskustelemaan sovitusta aiheesta tiettyinä ajankohtana, jolloin oppilaitoksen työntekijä tai työpari voisi olla mukana keskustelussa huolehtimassa ilmapiiristä ja keskustelujen kulusta.

Voisiko Leipää ja viiniä -verkkoalustan keskustelukulttuuria rakentaa myös niin, että sivuilla olisi esimerkkitapauksia vaikkapa videoina siitä, miten esimerkiksi seurakunnassa kaksi erimieltä jostakin teologisesta kysymyksestä olevat toimivat? Työntekijät voisivat kertoa, miten eri ajattelutavoista huolimatta voidaan

rakentaa yhteistä näkemystä, tehdä työtä ja esimerkiksi rippikoulussa opettaa yhdessä aiheesta, josta ollaan eri mieltä.

Ilkka Halava (Kirkkopäivät 2021) toteaa, että laadukasta kohtaamista verkossa edesauttaa verkkoluentojen tai webinaareihin yhteyteen ajoitetut etkot ja jatkot. Tämä mahdollistaa osallistujien virittämisen tunnelmaan tai pohdintojen jakamisen esityksen jälkeen. Verkossa tapahtuvassa Kirke-toiminnassa voitaisiin huomioida nämä toimintamallit keskustelujen ja vuorovaikutuksen mahdollistamisessa. Voisiko opiskelijoille esimerkiksi tarjota virtuaalisia kirkkokahveja verkossa toteutetun messun jälkeen?

Kirkon työntekijä saa ammatissaan kohdata ihmisen kokonaisvaltaisesti, myös hengellisesti. Kohtaamisessa voivat olla läsnä toisen ihmisen hengelliset kysymykset, hengellinen kaipaus ja toisinaan hengellinen rikkinäisyys. Kirkon työntekijää auttaa näiden teemojen käsittelemisessä se, että tunnistaa ja tuntee oman hengellisen maastonsa sekä uskon maaston, jossa luottamusta Jumalaan verso, anteeksiantamus on todellista ja lähimmäisenrakkaus osa arvojen ydintä. Hengellisyyden ja kirkollisen ammatti-identiteetin työstämisessä opiskelijat kaipaavat peilauspintoja, joita Kirke-toiminnassa on mahdollista tarjota myös verkkoympäristössä. Peilauspinnat, jotka näyttävät kirkollisen ammatillisuuden kipuillevana, mahdollisuuksiin tarttuvana ja merkityksellisenä, voivat vahvistaa luottamusta opiskelijan omaan kirkolliseen uraan.

Opinnäytetyössä ei perehdytty virtuaalisesti toteutettuihin jumalanpalveluksiin tai hartaushetkiin. Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen kohde voisivat olla kokemukset osallisuudesta tai yhteydestä virtuaalisesti toteutetuissa jumalanpalveluksissa tai hartaushetkissä. Miten osallistujat kokevat jumalanpalvelukset, jotka toteutuvat verkossa? Millaista yhteyttä tai yhteisöllisyyttä ne rakentavat? Millaisia verkkojumalanpalveluksia seurataan aktiivisimmin ja sitoudutaan koko jumalanpalveluksen ajaksi?

Muuttuva työelämä vaatii työntekijöitä kehittämään osaamista, uudelleen koulutautumaan tai toisinaan vaihtamaan alaa. Meidän kirkko – tulevaisuuden työpaikka (2013) strategiassa todetaan, että opiskelun kirkollisessa koulutuksessa

aloittaa enenevässä määrin opiskelijoita, jotka ovat opiskelleet jo ammatin, toimineet työelämässä tai ovat olleet muissa tehtävissä kirkon palveluksessa. Jatkossa voisi olla mielekästä tutkia Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoita, jotka ovat toimineet työelämässä ja päättäneet vaihtaa kirkolliseen ammattiin. Millaisena näyttäytyy kirkollisen ammatti-identiteetin kehittyminen alaa vaihtavalla opiskelijalla ja millainen sosialisatioprosessi vahvistaa heillä kirkollisen ammatillisuuden kehittymistä?

LÄHTEET

- Arvaja, M., & Mäkitalo-Siegl, K. (2006). Yhteisöllisen oppimisen kognitiiviset, sosiaaliset ja kontekstuaaliset tekijät: verkkovuorovaikutuksen näkökulma. Teoksessa S., Järvinen, S., Järvelä, S., Lehtinen, E., Häkkinen, P., & M. Arvaja (toim.) *Oppimisen teoria ja teknologian opetuskäyttö* (s.125–146). Porvoo: Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.
- Dein, S., & Littlewood, R. (2008). The psychology of prayer and the development of the Prayer Experience Questionnaire. *Mental Health. Religion and culture*, 11(1), s. 39-52.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13674670701384396>
- Diak. Koulutukset. Saatavilla 8.12.2019
<https://www.diak.fi/hakeminen/koulutukset/>
- Diak. Koulutukset. AMK-tutkinnot. Sairaanhoidaja (AMK) diakoninen hoitotyö. Saatavilla 8.12.2019
<https://www.diak.fi/hakeminen/koulutukset/amk/sairaanhoidaja-diakoninen-hoitotyö/>
- Diak. Koulutukset. AMK-tutkinnot. Sosionomi (AMK) kirkon nuorisotyö. Saatavilla 8.12.2019
<https://www.diak.fi/hakeminen/koulutukset/amk/sosionomi-amk-kirkon-nuorisotyö/>
- Diak. Koulutukset. AMK-tutkinnot. Sosionomi (AMK) diakoniatyö. Saatavilla 8.12.2019
<https://www.diak.fi/hakeminen/koulutukset/amk/sosionomi-diakoniatyö/>
- Diak. Koulutukset. AMK-tutkinnot. Sosionomi (AMK) kirkon varhaiskasvatus. Saatavilla 8.12.2019
<https://www.diak.fi/hakeminen/koulutukset/amk/sosionomi-kirkon-varhaiskasvatus/>

- Diakonian viranhaltijan ydinosamiskuvaus. (2020). Saatavilla 11.1.2021
<https://evl.fi/documents/1327140/43561565/Diakonian+viranhaltijan+ydinosamiskuvaus+2020.pdf/2f47a08a-75ca-5e50-e3a7-44a830701b6c?t=1604574818706>
- Diak. Organisaatio. i.a. Saatavilla 13.2.2021 <https://www.diak.fi/diak/organisaatio/#43ca8ebb>
- Espoon hiippakunta. Tukea työhön. Työhyvinvointi. Hengellinen ohjaus. Saatavilla 15.12.2019 <https://www.espoonhiippakunta.fi/tukea-tyohon/hengellinen-ohjaus/>
- Eteläpelto, A., & Vähäsantanen, K. (2010). Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa A. Eteläpelto, & J. Onnismaa (toim.) *Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Aikuiskasvatuksen 46. vuosikirja (s.26–43)*. Vantaa: Kansanvalistusseura.
- Gothóni, R. (2015). Arviointi osana tutkivaa kehittämistä. Teoksessa R. Gothóni, S. Hyväri, M. Kolkka, & P. Vuokila-Oikkonen (toim.) *Osallisuutta, oppimista ja arviointia (s. 285–295)*. *Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2015*. Saatavilla 13.12.2019 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87751/DiakB%2060_vuosikirja1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Gothóni, R. (2012). *Kosketuksia arjessa, hoidossa ja pyhässä*. Helsinki: Kirjapaja.
- Haapakoski, K., Niemelä, A., & Yrjölä, E. (2020). *Läsnä etänä*. Helsinki: Alma Talent.
- Hartikainen, J. (2019). *Hengellisen identiteetin kasvu ja tuki: Tutkimus Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkon alan opiskelijoiden kokemuksista opintojen ajalta*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu]. Saatavilla 12.12.2019 https://diak.finna.fi/Record/theseus_diak.10024_227990
- Heikkilä, M. (2019). Alanvaihto ja ammatillisen identiteetin muutos ruumiillisina tiloina ja tuntemuksina. *Aikuiskasvatus*, (1) 2019, s. 19–33. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/80228/40865>
- Hietaharju, M. (2010). *Kuuntele kuvaa - Näkökulmia valokuvan tulkintaan*. Jyväskylä: WSOY.

- Hirsto, J., Paalanen, H., & Siukkonen, A. (2015). *Todella mystistä. Ohjaaminen kohti hiljaisuutta*. Helsinki: Kirjapaja.
- Hyvönen, L. (2008). *Ammatti-identiteetin muodostuminen uudelleen koulutuksessa ja uudessa ammatissa*. [Pro Gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto].
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/79480/gradu03230.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hökkä, P. (2015). Ammatillisen identiteetin neuvottelu työelämätaidoksi. *Osviitta*, (4) 2015, s. 19–33. https://www.suomentyonohjaajat.fi/sites/default/files/kotisivut/osviitta/artikkelit/osviitta_ammattillinen_identiteetti_4-10.pdf
- Jäminki, S. (2008). *Ohjaus- ja opiskeluprosessit samanaikaisessa ja eriaikaisessa verkkoympäristössä: Etnografinen tutkimusmatka verkkotutkinnon maailmaan*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto].
- Ketola, K. (2014). Jäsenet kirkon verkoissa? Verkon käytön vaikutukset suomalaisten kirkkosuhteeseen. Julkaisussa M. Hytönen, K. Ketola, V-M. Salminen, & H. Salomäki. *Leikkauspintoja kirkon jäsenyyteen* (s.63–82). Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 35. Saatavilla 20.2.2021 <https://evl.fi/documents/1327140/45386794/Ktk+-+Leikkauspintoja+kirkon+j%C3%A4senyyteen/a8bc3277-bf3a-7667-f9b1-abc60c66abf8>
- Kirkkopäivät, 2021. [Keskustelijoina Ilkka Halava, Laura Arikka, Reetta Rätty ja Jari Kupiainen.](19.1.2021). Miten tuottaa laadukkaita kohtaamisia juuri nyt? [Webinaari]. Kirkkopäivät. Saatavilla 19.1.2021 <https://www.kirkkopaivat.fi/>
- Kirkon ammattien yhteinen ydinosaamiskuvaus. (2020). Saatavilla 11.1.2021 <https://evl.fi/documents/1327140/43561565/Kirkon+ammattien+yhteinen+ydinosaamiskuvaus+2020.pdf/803a8b5f-d968-c60c-a44c-c2a81d57eea1?t=1604574898880>
- Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaamiskuvaus. (2020). Saatavilla 11.1.2021 <https://evl.fi/documents/1327140/43561565/Nuorisoty%C3%B6nohjaajan+ydinosaamiskuvaus+2020.pdf/94ba3786-accb-1346-dbaa-5c189ec753ba?t=1604575072434>

- Kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan ydinosaamiskuvaus. (2020). Saatavilla 11.1.2021 <https://evl.fi/documents/1327140/43561565/Varhaiskasvatuksen+ohjaajan+ydinosaamiskuvaus+2020.pdf/8f2babcc-e650-7cdd-fc63-3973b594776d?t=1604575378917>
- Kirkon keskusrahaston tuki kirkon virkaan kouluttaville laitoksille ja järjestöille 2003. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto. Sarja C 2003:2. Saatavilla 10.12. <https://evl.fi/documents/1327140/43730976/KIRKON+KESKUSRAHASTON+TUKI+KIRKON+VIRKAAN+KOULUTTAVILLE+LAITOKSILLE+JA+J%C3%84RJEST%C3%96ILLE/95589702-db7d-4bca-1dea-441e0053ea44>
- Kirkon säädöskokoelma 124/2017. Saatavilla 8.12.2019 https://evl.fi/plus/paatokseteko/lainsaadanto/kirkon-saadokokoelma/saadoksia-1/nro-124-kirkkohallituksen-paatostietyilta-hengellisen-tyon-viranhaltijoilta-vaadittavista-tutkinnoista?p_p_id=56_INSTANCE_Wppum7aCyetw&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=2
- Koli, H. (2008). *Verkko-ohjauksen käsikirja*. Helsinki: Finn Lectura.
- Kotila, H. (2006). Miksi hengellisen ohjauksen aika on nyt? Teoksessa H. Kotila (toim.) *Hengellisen ohjauksen kirja* (s. 11–19). Helsinki: Kirjapaja.
- Kujala, T., Kivistö, N., Gothóni, R., Malkavaara, M., & Valtonen, M. (2016). Diak, teologia ja kirkko. Teoksessa R. Gothóni, M. Malkavaara, & M. Valtonen (toim.) *Muutosvoimaa – tutkielmia Diakista ja teologiasta* (s.19–52). Diak Puheenvuoro 3. Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/123108/Puheenvuoro%203.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kuoppala, M., & Hauta-aho, H. (2011) Tämä elämä -henkkeesta rakkauden ammattilaisiin. Teoksessa M. Hintsala, E. Kähkönen, & T. Pauha (toim.) *Verkkoa kokemassa: Hengellisyys ja vuorovaikutus verkko-yhteisöissä* (s. 53–68). Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B Raportteja 46. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-128-1>

- Kähkönen, E. (2011). Verkko-hankkeet kirkon opetustehtävässä. Teoksessa M. Hintsala, E. Kähkönen, & T. Pauha (toim.) *Verkkoa kokemassa: Hengellisyys ja vuorovaikutus verkkoyhteisöissä* (s. 169–189). Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B Raportteja 46. Saatavilla [http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-493-128-1](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-128-1)
- Launonen, P. (2009). *Kasvu kirkon työntekijäksi. Diakoni-, diakonissa- ja nuorisotyönohjaajaopiskelijoiden ammatillinen motivaatio, osaaminen ja identiteetti vuosina 2004-2008*. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 22. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/142069/A_22_ISBN_9789524930758.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Leskelä, J. (2005). *Mentorointi aikuisopiskelijan ammatillisen kehittymisen tukena*. (Väitöskirja, Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden laitos). Saatavilla 15.12.2019 <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67498/951-44-6331-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Löfstöm, E., Kanerva, K., Tuuttila, L., Lehtinen, A. & Nevgi, A. (2010). *Laadukkaasti verkossa: Verkko-opetuksen käsikirja yliopisto-opettajille*. Helsingin yliopiston hallinnon julkaisuja 71, Raportit ja selvitykset. Saatavilla 20.4.2021 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23899/hallinnon_julkaisu_71_2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Maarala, L. (2006). Hengellinen ohjaus ryhmässä. Teoksessa H. Kotila (toim.) *Hengellisen ohjauksen kirja* (s. 169–185). Helsinki: Kirjapaja.
- Malkavaara, M., & Gothóni, R. (2016). Diakin synty ja kehitys yksityiseksi kirkolliseksi ammattikorkeakouluksi. Teoksessa R. Gothóni, M. Malkavaara, & M. Valtonen (toim.) *Muutosvoimaa – tutkielmia Diakista ja teologiasta* (s.19–52). Diak Puheenvuoro 3. Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/123108/Puheenvuoro%203.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Marstio, T. (2020). *Verkko-opinnon muotoilu. Käsikirja*. Laurea-julkaisut 134. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 21.4.2021 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/333810/Laurea%20Julkaisut%20134.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
- Marttinen, E. (2017). *Deciding on the Direction of Career and Life Personal Goals, Identity Development, and Well-Being during the Transition to Adulthood*. Jyväskylä studies in education, psychology ja social research 584 [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. Saatavilla https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/54287/978-951-39-7094-9_vaitos17062017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Marttinen, E. (2019). Nuorten aikuisten identiteetti työelämän muutoksessa. *TELMA – Työelämän kehittämisen erikoislehti* 3/2019, 40-41.
- McGrath, A. E. (2013). *Christian spirituality*. <https://www.proquest.com>
- Meidän kirkko – tulevaisuuden työpaikka. (2013) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon päivitetty rekrytointistrategia vuosille 2013–2019. Saatavilla 20.4.2021 <https://evl.fi/documents/1327140/43730976/Meid%C3%A4n+kirkko+%E2%80%93+tulevaisuuden+ty%C3%B6paikka.pdf/3e9bf547-3ad4-4c95-046f-789051b61cb2?t=1616997997266>
- Murtonen, S. (2018). The role of music in young adults' spiritual development. *International Journal of Children's Spirituality*, 23(2), s. 209–223. <https://www-tandfonline-com.anna.diak.fi/doi/full/10.1080/1364436X.2018.1449737>
- Neidorf, R. (2012). *Teach beyond your reach. An Instructor's Guide to Developing and Running Successful Distance Learning Classes, Workshops, Training Sessions and More*. <https://www.proquest.com> <https://ebookcentral.proquest.com/lib/diak/detail.action?docID=1098141>.
- Ovet auki. (2020). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026. Saatavilla 28.12.2020 <https://evl.fi/plus/hallinto-ja-talous/strategiat/kirkon-strategia-20261>

- Pong, H-K. (2018). Contributions of religious beliefs on the development of university students' spiritual wellbeing. *International Journal of Children's Spirituality*, 23(4), s. 429-455. <https://www-tandfonline-com.anna.diak.fi/doi/full/10.1080/1364436X.2018.1502164>
- Poropudas, S. (2021). *Kirkon työntekijän identiteettiä rakentamassa? Narratiivinen tutkimus Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden hengellisistä elämäntarinoista ja ammatillisen identiteetin lähtökohdista*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto, painossa]
- Prado Simao, T., Caldeira, S., & Campos de Carvalho, E. (2016). The Effect of Prayer on Patient's Health: Systematic Literature Review. Ed. by Fiona Timmins & Wilf McSherry. *Religion* 7(1), s. 1–11. <https://doi.org/10.3390/rel7010011>
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Raunio, A. (2003). Onko olemassa luterilaista spiritualiteettia? Teoksessa O-P. Vainio (toim.) *Johdatus luterilaisen spiritualiteetin teologiaan* (s. 11–36). Helsinki: Kirjapaja.
- Ritokoski, S. & Hintsala, M-A. (2011). Luottamuksen rakentuminen lasten ja nuorten verkkoyhteisöissä kirkon työssä. Teoksessa M. Hintsala, E. Kähkönen, & T. Pauha (toim.) *Verkkoa kokemassa: Hengellisyys ja vuorovaikutus verkkoyhteisöissä* (s. 99–112). Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B Raportteja 46. Saatavilla [http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-493-128-1](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-128-1)
- Stinissen, W., & Raittila, A. (1997). *Hengellisestä ohjauksesta*. Helsinki: Karasana.
- Suomen ev.lut. kirkkohallitus. (2020). Ammatillisen koulutuksen raportti 2019. Saatavilla 20.4.2021 <https://evl.fi/documents/1327140/43730976/AKR+2019+raportti.pdf/ef25e80b-faf8-39aa-d2eb-668d30b75adf?t=1591697240825>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

- Trede, F., Macklin, R., & Bridges, D. (2012). *Professional identity development: A review of the higher education literature*. *Studies in Higher Education*. May 2012, Vol. 37 Issue 3, 365-384. Saatavilla www.tandfonline.com
- Valtonen, M. (2009). *Kertomuksia kirkon työntekijäksi kasvamisesta: Kirkon nuorisotyöohjaajiksi opiskelevien spiritualiteetin ja ammatillisen identiteetin muotoutuminen*. *Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisu A, Tutkimuksia 23*. Saatavilla 9.12.2019 <https://diak.finna.fi/Record/diana.109688>
- Valtonen, M. (2016). Teologia ja Diakin opetussuunnitelmatyö. Teoksessa R. Gothóni, M. Malkavaara, & M. Valtonen (toim.) *Muutosvoimaa – tutkielmia Diakista ja teologiasta* (s. 153–168). Diak Puheenvuoro 3. Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/123108/Puheenvuoro%203.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Valli, R. (2018a). Aineistonkeruu kyselylomakkeilla. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (s. 81–99). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Valli, R. (2018b). Numerot ja niiden tulkinta määrällisessä tutkimuksessa. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 248–260). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Vilka, H. (2017). *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Wikström, O., Rissanen, V., & Rissanen, P. (1995). *Häikäisevä pimeys: Näkökulmia hengelliseen ohjaukseen*. Helsinki: Kirjaneliö.

LIITTEET

LIITE 1 Taulukko opiskelijoiden toiveista verkkotoimintaan

Taulukko 1 Opiskelijoiden toiveita ja ideoita verkossa tapahtuvaan Kirke-toimintaan Helsingin-kampuspäivästä

Mikä on paik- kani kirkon työssä?	Miten vaalia hengellistä elä- mäni?	Miten löydän matkakumppa- neita?	Verkkoympä- ristö	Muut
Lyhyitä kirkon alan työntekijöi- den kokemuksia työstä, välähdyk- siä	Lyhyitä hartauk- sia ja aforismityy- lisiä, pieniä teks- tejä, voisi viettää hartaushetken materiaalien ää- rellä	Infoa, mihin voisi mennä tutustu- maan, jos kirkon toiminta ei ole tuttua. Matalan kynnyksen toi- minnasta vink- kejä.	Laajemmin kir- kon alan opis- kelijoiden ver- kosto	Ideoita rippi- kouluoppitun- tien pitoon, omia koke- muksia ja ko- keiluja näistä
	Raamatunlu- kuopas tai -ohjelma	Tietoa tapahtu- mista	Kirjallisuussuo- situksia	Työkaluja har- tauden pitämi- seen
	Vinkkejä siihen, miten Raamattua voi lukea tai käyt- tää		Kuvia, visuaali- suus, innos- tava, kutsuva	Opinnäytetyö- aiheita seura- kunnista
	Päivän Raama- tunkohta		Omia oivalluk- sia	Harjoittelu- paikka haku
	Raamattu kan- nesta kanteen		Interaktiivisuus	
	Opiskelijoiden itse tekemiä ru- noja ja rukouksia, yhdessä raken- netaan		Aktiivinen kes- kustelualusta, arvostava ja asiallinen	
	Esirukouspyyn- nöt		Linkkejä	
	Podcast – uskoa tukevia, käytän- nönläheisiä ope- tuksia			

LIITE 2 Kohti suurempaa -ryhmän kokoontumisten suunnitelmat ja käytetyt PowerPoint-esitykset

Ensimmäinen kokoontuminen Musiikista hengellisiin sanoihin

Ryhmän toiminnan alussa ensimmäisellä kerralla tutustutaan toisiin ryhmän jäseniin henkilökohtaisesti merkittävien musiikkikappaleiden kautta. Niiden avulla keskusteluun nostetaan myös opiskelijoille ominaisen hengellisen kielenkäytön pohtiminen ja kunnioittaminen. Ryhmän jäsenet saavat aloitusta edeltävällä viikolla sähköpostilla linkin Collaborate-huoneeseen ja ohjeet sekä ennakkotietoa ensimmäistä kokoontumista varten. Ensimmäisellä kokoontumiskerralla luodaan myös yhteiset ryhmän toiminnan periaatteet, joista olennaisin on luottamuksellisuus.

Kokoontumisen eteneminen:

- Tervetuloivotukset ja ohjeita verkossa toimimiseen, kuten mikrofonin käyttö, tilan valitseminen ja keskittyminen. Kuvan lataaminen, chatin käyttö.
- Ryhmän vetäjän lyhyt esittäytyminen sekä lyhyt rukous.

Rukous

Tule tietoisiksi Jumalan sinulle jakamista lahjoista

Pyydä Jumalalta, että huomaisit asiat, joista voit olla kiitollinen. Aloita tarkastelemalla tätä päivää.

Älä mieti, mistä sinun pitäisi olla kiitollinen, vaan pane yksikertaisesti merkille, mitkä asiat nousevat mieleen.

Anna kiitollisuudelle tilaa sisimmässäsi ja ilmaise se Jumalalle, joka katselee sinua myötätuntoisesti kaiken aikaa.

(Muokattu ensimmäinen kohta oppaasta viiden kohdan rukoukseen.)

- Esittäytymiskierros, nimi ja mitä toivot tältä ryhmältä tai tästä ryhmästä.
- Chatin kautta yksi periaate yhdessä toimimiseen – tiivistetään toiminnan periaatteiksi tai säännöiksi.

Kertova/ keskusteleva ryhmä (Todella mystistä s. 22-24)

Keskusteleva	Kertova
<ul style="list-style-type: none"> - aktiivinen osallistuminen - mahdollisuus kommentoida toisen kertomaa - mahdollisuus kysyä 	<ul style="list-style-type: none"> - jokainen saa kertoa ajatuksistaan - toisen kertomaa ei kommentoida

- Kuunnellaan vuorotellen henkilöiden valitsemista kappaleista sopivan mittainen osio. Ryhmäläisellä on mahdollisuus kertoa siitä, miksi valitsi kyseisen kappaleen ja mitä se, hänelle merkitsee.

Kun kuuntelet toisen henkilön valitsemaa kappaletta, pysähdy musiikin äärelle, miten kappale puhuttelee sinua.

Mieti sanoja Jeesus, Jumala, Luoja, Isä ja Pyhä Henki. Millaisia sanoja mieluiten käytät rukoillessa tai puheessa? Mikä on sinulle ominaisinta?

Hengellisyyden sanoittaminen on henkilökohtaista, samoin kuin musiikkimaku ja tässä ryhmässä on lupa sanoittaa ja puhua omalla tavalla. Toisen sanat eivät ole minulle uhka tai kyseenalaistus vaan mahdollisuus uuteen näkökulmaan ja ymmärryksen lisääntymiseen.

Mieti, millaisia ajatuksia musiikki hengellisyyden sanoittajana tai osana hengellisyyttä herättää sinussa tulevana kirkon työntekijänä.

Luetaan Raamatusta Ef. 3:14-21

Tämän vuoksi minä polvistun Isän eteen, hänen, jonka asemaa jokainen isän ja lapsen suhde taivaassa ja maan päällä kuvastaa. Rukoilen, että hän sanomattomassa kirkkaudessaan hengellään vahvistaisi ja voimistaisi teidän sisäistä olemustanne. Näin Kristus asuu teidän sydämässänne, kun te uskotte, ja rakkaus on elämänne perustus ja kasvupohja. Silloin te kykenette yhdessä kaikkien pyhien

kanssa käsittämään kaiken leveyden, pituuden, korkeuden ja syvyyden, ja voitte tajuta Kristuksen rakkauden, joka ylittää kaiken tiedon. Niin Jumalan koko täyteys valtaa teidät. Jumalalle, joka meissä vaikuttavalla voimallaan kykenee tekemään monin verroin enemmän kuin osaamme pyytää tai edes ajatella, olkoon ylistys seurakunnassa ja Kristuksessa Jeesuksessa kautta kaikkien sukupolvien, aina ja ikuisesti. Aamen.

Yhteinen päätösrukous Isä Meidän ja muistutus seuraavasta tapaamisesta.

Viikon varrelle hengähdyshetkiä

Aloita rauhoittumalla. Jos haluat, voit hetken pysähtyä rukoukseen.

Lue Ps. 19.

Maistele, tunnustele sanoja ja kuulostele sitä, mitä teksti sinussa herättää tai mitä Jumala sinulle sen kautta puhuu.

Ensimmäisen kokoontumisen PowerPoint-esitys

KOHTI SUUREMPAA - RYHMÄ

Toinen kokoontuminen

Mieti ja maistele seuraavia sanoja. Millaisia sanoja mieluiten käytät puheessa tai rukouksessa?

Jeesus

Jumala

Luoja

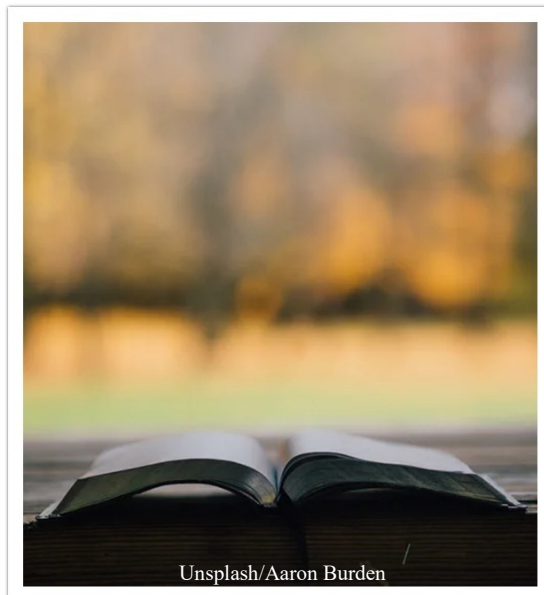
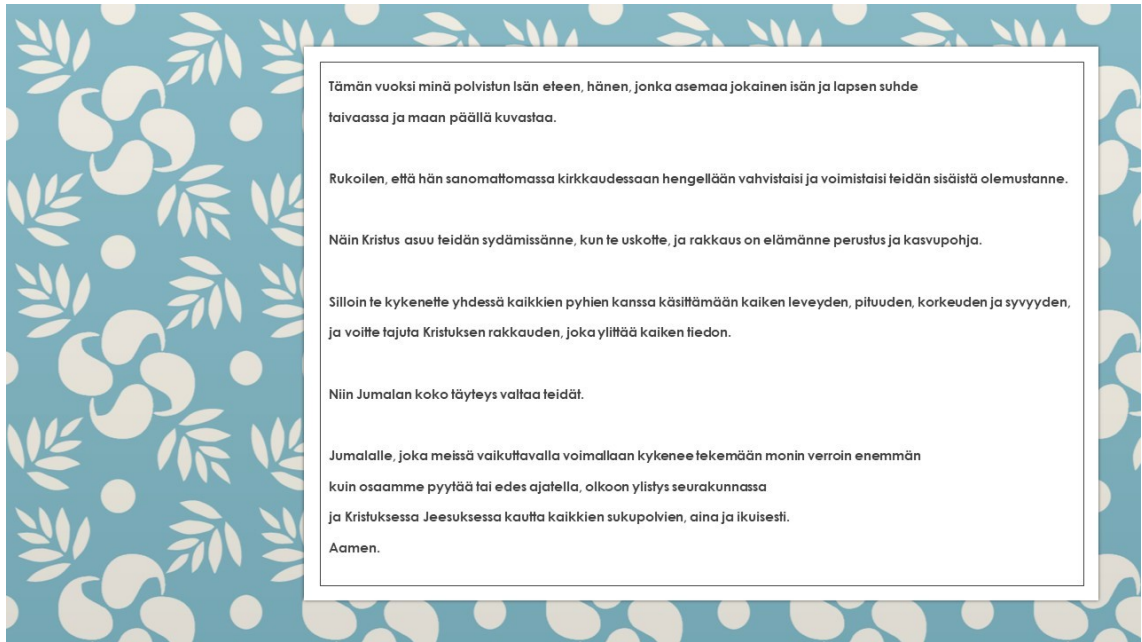
Isä

Pyhä Henki

Vapahtaja

Kaikkivaltias

Mieti, millaisia ajatuksia **musiikki hengellisyyden sanoittajana** tai **osana hengellisyyttä** herättää sinussa tulevana kirkon työntekijänä.

◦ **Seuraava tapaaminen keskiviikkona 25.3. klo 18-19.15.**

◦ **Viikon varrelle hengähdyshetkiä**

Aloita rauhoittumalla. Jos haluat, voit hetken pysähtyä rukoukseen.

Lue Ps. 19.

Maistele, tunnustele sanoja ja kuulostele sitä, mitä teksti sinussa herättää tai mitä Jumala sinulle sen kautta puhuu.

Toinen kokoontuminen Psalmeista rukouksen sanoihin

Toisen kokoontumiskerran aluksi palataan edellisiin teemoihin, millaisia ajatuksia jäi ensimmäisestä tapaamisesta, musiikista kirkon työntekijän välineenä ja hengellisestä kielenkäytöstä. Toisella kokoontumiskerralla tavoitteena on pysähtyä psalmitekstien äärelle, kuulostella sitä, mitä Jumala niiden kautta haluaa puhua tai miten puhutella. Pohditaan myös rukousta ja psalmien kieltä rukouksen kielenä. Samoin kokeillaan sitä, miten Raamatun jakeita voi muokata rukoukseksi.

Ensimmäisen kokoontumisen jälkeen maailmanlaajuinen kriisi kosketti myös rajusti suomalaisia ja verkossa tapahtuva kohtaaminen on lisääntynyt merkittävästi. Tämän takia Collaborate-verkkoalustan käytöstä siirryimme Teamsiin ja tämän oli tarkoitus toimia tarvittaessa vaihtoehtoisena kokoontumisalustana Collaboraten mahdollisten ongelmien varalle.

Lisäksi maailman laajuinen tilanne corona-viruksen laajenemista pandemiaksi on koetellut ihmisten arkea ja perusturvallisuutta, joten koin tärkeäksi varata kokoontumisessa aikaa myös näiden ajatusten ja tunteiden purkamiseen.

Kokoontumisen eteneminen:

- Tervetuloitotukset, vetäjän lyhyt esittäytyminen perhe, ammatillinen tausta ja työtehtävät tällä hetkellä.

- Teamsin käyttöön tarvittaessa ohjeistus.

- Millaisia ajatuksia jäi ensimmäisestä tapaamisesta, musiikista kirkon työntekijän välineenä ja hengellisestä kielenkäytöstä.

- Millaisia ajatuksia on herännyt Psalmin 19 äärellä. Onko ollut joku lause tai jae, joka erityisesti on puhutellut tai pysäyttänyt.

Rukouksessa johdatan taas sinut pohtimaan omaa elämääsi, mennyttä viikkoa ja tuomaan niitä asioita Jumalan eteen.

Katsele kuluneen viikon tapahtumia elämässäsi. Kertaa tekemiäsi asioita ja valintoja.

Mitkä asiat ovat saaneet sisimpääsi surun, pelon, ärtymyksen, vihan, levottomuuden tai ahdistuksen valtaan?

Entä mitkä asiat ovat olleet sinulle tärkeitä, ilahduttaneet tai antaneet voimaa?

Tunnetko Jumalan vetävän sinua johonkin suuntaan?

Rakas Jeesus, tunteei ovat osa ihmisyyttäni. Sinä kutsut minua luottamukseen. Luottamuksessa ei ole kiire saattaa asioita kuntoon ja järjestykseen kiireellä. Kysyn itseltäni, mitä pelkään ja mitä pelkoni kertoo minulle. En odota, että rukouksessa ratkaisisit kaiken vaan pyydän, että vahvistat luottamustani sinuun ja siihen, että sinä kannat.

(Muokattu kolmas kohta oppaasta viiden kohdan rukoukseen.)

Mitä sinulle tulee mieleen psalmeista? Yksi mielikuva tai ajatus?
Ovatko tuttuja? Jos ovat, millaisissa tilanteissa luet tai voisit lukea?

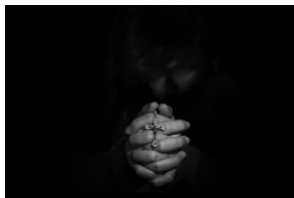
Useat psalmit voi lukea rukouksina. Millainen tilanne on tai voisi olla sinulle ominaisin rukoilemiseen?

Ps. 16:5-11

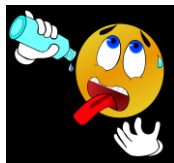
Unsplash/ Xan Griffin

Ps. 25:5-18

Pixabay/ James Chan

Ps. 42:6-12

Pixabay/Christian Dorn

Ps. 63: 4-9

Pixabay/Zorro4

Katsele kuvia, jotka viittaavat johonkin Psalmin tekstiin.

Valitse itsellesi kuvan perusteella yksi teksti ja etsi se Raamatusta.

Lue teksti läpi rauhallisesti muutamaan kertaan.

Voit pysähtyä sanaan tai jakeeseen, joka tuntuu jotenkin tärkeältä tai puhuttelee ja pysähtyä sen ääreen.

Kuulostelee, mitä sanat sinussa synnyttävät.

Voit myös sulkea silmäsi ja toistaa merkittäviä sanoja mielessäsi.

Millaisen kuvan sinä olisit valinnut tekstiin, mikä sinusta siinä oli keskeistä? Lue-taan ääneen sana, lause tai jae, joka pysäytti tai puhutteli. Mikä tässä kohdassa oli merkityksellistä?

Millainen merkitys rukouksella voi olla kirkon työntekijälle? Työyhteisössä? Henkilökohtaisessa elämässä? Suhteessa seurakuntalaisiin?

Loppuun rukous, johon jokainen saa osallistua sanalla tai lauseella. Rukoillaan yhdessä kiitosaiheista.

Loppurukous Psalmista 130:1-5

Syvyydestä minä huudan sinua, Herra.

Herra, kuule minun ääneni,

tarkatkoot sinun korvasi rukoustani.

Jos sinä, Herra, pidät mielessäsi synnit,

Herra, kuka silloin kestää?

Mutta sinun on armo, sinä annat anteeksi,

että me eläisimme sinun pelossasi.

Minä odotan sinua, Herra,

odotan sinua koko sielustani

ja panen toivoni sinun sanaasi.

Seuraavan kerran muistutus

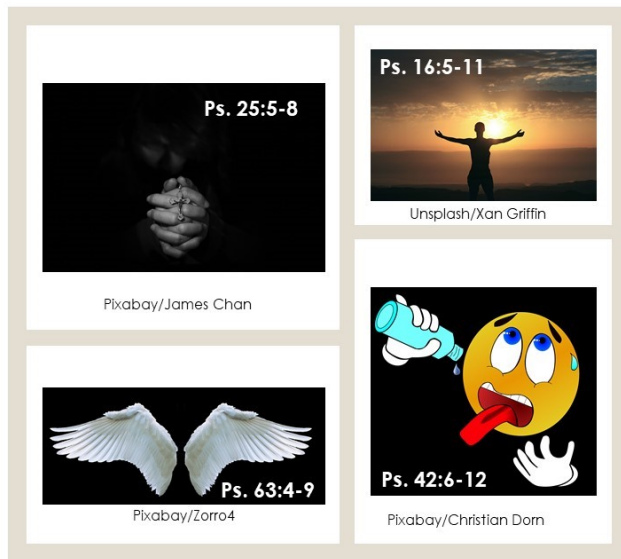
Toisen kokoontumiskerran Powerpoint-esitys

KOHTI SUUREMPAA - RYHMÄ

Toinen kokoontuminen

- Millaisia ajatuksia jäi edellisestä tapaamisesta, kun aiheena oli rukous?
- Millaisia ajatuksia on herännyt Johanneksen evankeliumitekstin äärellä. Onko ollut joku lause tai jae, joka erityisesti on puhutellut tai pysäyttänyt.

- Mitä sinulle tulee mieleen psalmeista?
Yksi mielikuva tai ajatus?
- Ovatko tuttuja?
- Jos ovat, millaisissa tilanteissa luet tai voisit lukea?

Katsele kuvia, jotka viittaavat johonkin Psalmin tekstiin.

Valitse itsellesi kuvan perusteella yksi teksti ja etsi se Raamatusta.

Lue teksti läpi rauhallisesti muutamaan kertaan.

Voit pysähtyä sanaan tai jakeeseen, joka tuntuu jotenkin tärkeältä tai puhuttelee ja pysähtyä sen ääreen.

Kuulostele, mitä sanat sinussa synnyttävät.

Voit myös sulkea silmäsi ja toistaa merkittäviä sanoja mielessäsi.

Millaisen kuvan sinä olisit valinnut tekstiin? Mikä sinusta siinä oli keskeistä?

Luetaan ääneen sana, lause tai jae, joka pysäytti tai puhutteli.

Mikä tässä kohdassa oli merkityksellistä?

Ohjaa minut totuuteesi ja opeta minua, sinä Jumalani, auttajani! Sinuun minä luotan aina.

Herra, sinä olet laupias, muista minua, osoita ikiaikaista hyvyyttäsi.

Älä muista nuoruuteni syntejä, älä pahoja tekojani! Sinä, joka olet uskollinen ja hyvä, älä unohda minua!

Hyvä ja oikeamielinen on Herra, hän neuvoo syntisille tien.

Ps. 25:5-8

Pixabay/ James Chan

Miksi olet masentunut, sieluni, miksi olet niin levoton? Odota Jumalaa! Vielä saan kiittää häntä, Jumalaani, auttajaani.

Kun masennus valtaa mieleni, minä ajattelen sinua täällä Jordanin lähteillä ja Hermonilla, Misearinvuorella.

Syvyys huutaa syvyydelle, kun sinun koskesi pauhaavat - kaikki sinun tyrskysi ja aaltosi ovat vyöryneet ylitseni.

Päivällä Herra antaa armonsa vallita, yöllä saan laulaa hänen kiitostaan ja rukoilla elävää Jumalaa.

Minä sanon: Jumala, kallioni, miksi olet unohtanut minut? Miksi minun täytyy kulkea surusta synkkänä, kärsiä vihollisen sortoa?

Tuska viiltää minua luihin ja ytimiin, kun vihاميةheni herjaavat minua ja huutelevat kaiken päivää: "Missä on Jumalasi?"

Miksi olet masentunut, sieluni, miksi olet niin levoton? Odota Jumalaa! Vielä saan kiittää häntä, Jumalaani, auttajaani.

Ps. 42:6-12

Pixabay/Christian Dorn

Pixabay/Zorro4

Suurempi kuin elämä on sinun armosi. Minun huuleni ylistävät sinua.

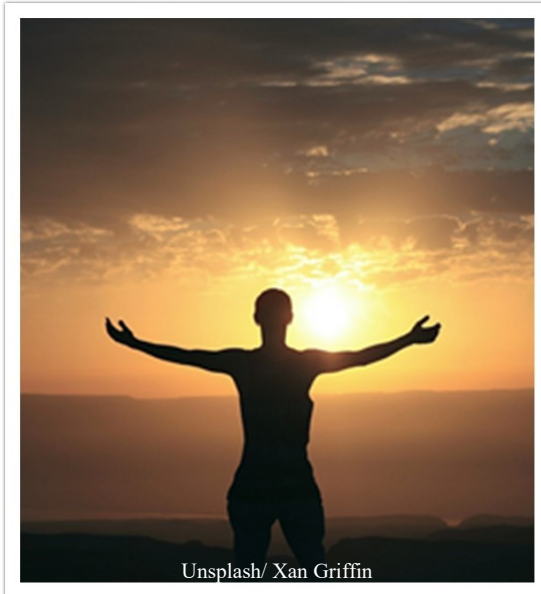
Jumalani, minä kiitän sinua niin kauan kuin elän, minä turvaan sinuun, kohotan käteni sinun puoleesi.

Sinä ravitset minut kuin parhaissa pidoissa, ja minä ylistän sinua riemuitsevin huulin.

Minä ajattelen sinua levätessäni, sinä olet mielessäni yön hetkinä: sinä olet tullut avukseni, ja minä saan riemuita siipiesi suojassa.

Koko voimallani minä tarraudun sinuun, ja sinun oikea kätesi tukee minua.

Ps. 63:4-9

Herra, sinä olet minun perintöosani, sinulta saan ruokani ja juomani, sinun kädessäsi on minun arpani.

Ihana maa on tullut osakseni, kaunis perintö on minulle annettu.

Minä kiitän Herraa, hän neuvoo minua, yölläkin kuulen sisimmässäni hänen äänensä.

Minä pysyn aina lähellä Herraa. Kun hän on oikealla puolellani, minä en horju.

Minun sydämeni iloitsee, mieleni riemuitsee, minun ruumiini ei pelkoa tunne.

Sinä et hylkää minun sieluani tuonelaan, et anna palvelijasi joutua kuoleman valtaan.

Sinä osoitat minulle elämän tien, sinun lähelläsi on ehtymätön ilo, sinun oikealla puolellasi ikuinen onni.

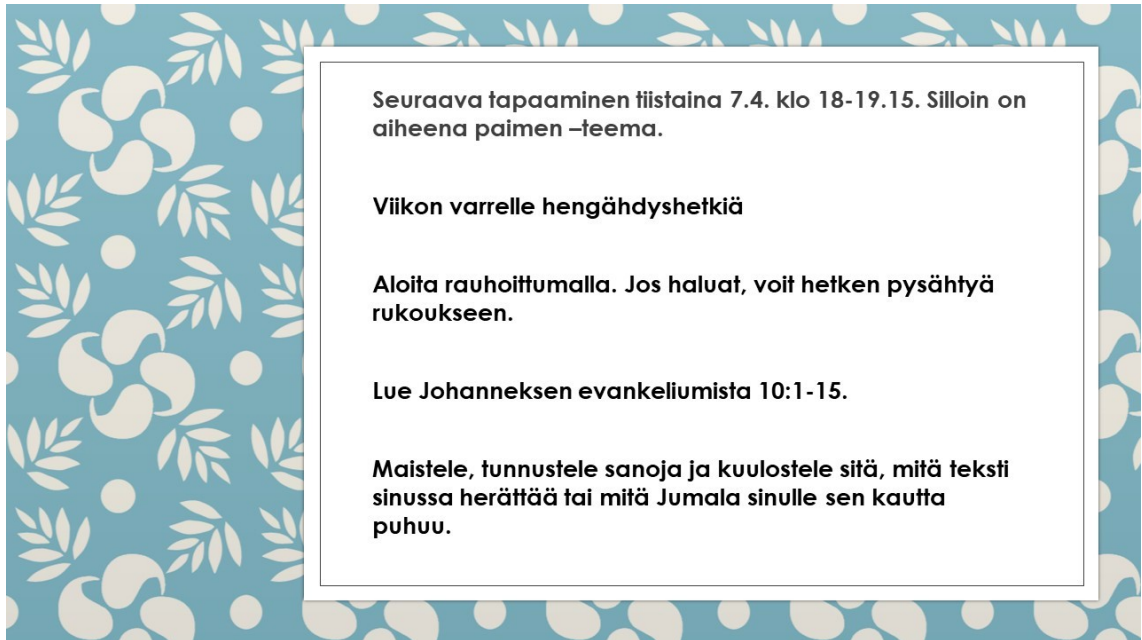
Ps. 16:5-11

Millainen merkitys rukouksella voi olla kirkon työntekijälle...

työyhteisössä?

henkilökohtaisessa elämässä?

suhteessa seurakuntalaisiin?

Kolmas kokoontuminen paimenen seurassa ja paimenen tehtävissä

Kolmannen kokoontumiskerran aluksi palataan kuulumisiin ja siihen, millaisia ajatuksia on tullut muutaman viikon aikana evankeliumitekstin äärellä.

Rukous

Katsele käsiäsi. Mieti niitä ihmisiä, jotka ovat ojentaneet sinulle kätensä, kun olen tarvinnut apua. Keitä sinulle tulee mieleen, kun ajattelet näitä ihmisiä, jotka ovat auttaneet sinua. Rukoilen, kiitos Jeesus näistä ihmisistä, siunaa ja varjele heitä.

Katsele jalkojasi. Tällä hetkellä askeleitamme rajoitetaan. Mutta on myös ihmisiä tavallisessa arjessa, joiden luo askeleet ovat raskaammat tai vaikeammat kulkea. Keitä sinulle tulee mieleen? Rukoilemme sinua Jeesus, auta kohtaamaan ihmiset, joiden luo ei ole helppo kulkea. Anna sinä rakkautta ja anna meidän nähdä nämä ihmiset sinun silmin.

Tunnetko sydämesi sykkeen? Ajattele rakkaita ihmisiä, läheisiä. Ketä sinulle tulee mieleen rakkaista ihmisistä? Tuomme Jeesus nämä ihmiset sinulle

rukouksessa. Kiitos, että saamme jakaa elämää heidän kanssaan. Pidäthän heistä hyvää huolta. Aamen.

Kolmannella kerralla pohditaan kuvaa paimenesta Hesekielin kirjan luvun 34 kautta. Millainen paimen Jumala on? Millaisen esikuvan hän antaa seurakunnan työntekijälle? Aiheen käsittelyä lämmitellään katsomalla erilaisia kuvia paimenista. Pysähdy tutkimaan kolmea erilaista kuvaa paimenesta. Mikä kuvista puhuttelee sinua eniten ja miksi?

Sen jälkeen jokainen saa lukea ja pohtia tekstejä Hes. 34:1-6, 11-16, 23-24, 31.

Teksteissä puhutaan hyvistä ja huonoista paimenista. Henkilökohtaisen pohdinnan jälkeen keskustellaan näistä kysymyksistä: Millaisia ovat huonot paimenet? Entä millainen on hyvä paimen? Millainen esikuva kirkon työntekijälle syntyy hyvästä paimenesta? Miten nämä piirteet voisivat näyttäytyä käytännön työssä? Henkilökohtaiseen pohdintaan ja rukoukseen voisi jäädä se, millaisia kasvuhaasteita tämä antaa minulle.

Lopuksi palataan kuviin. Katsele kuvia, ja mieti millaisena hyvänä paimenena haluaisit Jeesuksen tai Jumalan nähdä sinun elämässäsi?

Loppurukous ja muistutus viimeisistä kokoontumisesta ja ohjeet luonnossa tapahtuvaan Raamattumeditaatioon.

Viimeistä kokoontumista varten opiskelijat saavat ohjeet luonnossa tapahtuvaan Raamattumeditaatioon, jonka he voivat toteuttaa itselleen sopivana ajankohtana tekstinä olisi Ef.2:1-10/Fil.2:1-11.

Kulje luonnossa ja keskity hengittämään ja aistimaan ympäristöä. Etsi mieluisa rauhallinen ympäristö, jos haluat voit hetken suunnata ajatuksia Jumalalle, ruukoilla. Lue teksti rauhassa muutaman kerran läpi. Mieti tekstin äärellä, mitä Jumala tässä puhuu. Mihin hän sinua kutsuu tai mikä koskettaa erityisesti? Mitä sinä haluat tekstin äärellä sanoa Jumalalle? Jos kyseinen kohta ei juuri tässä ja nyt avaudu, voit lukea myös jonkin muun Raamatun tekstin.

Kolmannen kokoontumisen PowerPoint-esitys

KOHTI SUUREMPAA - RYHMÄ

Kolmas kokoontuminen

- Millaisia ajatuksia jäi edellisestä tapaamisesta, kun aiheena oli rukous?
- Millaisia ajatuksia on herännyt Johanneksen evankeliumitekstin äärellä. Onko ollut joku lause tai jae, joka erityisesti on puhutellut tai pysäyttänyt.

- Pysähdy tutkimaan kolmea erilaista kuvaa paimenesta.
- Mikä kuvista puhuttelee sinua eniten ja miksi?

Minulle tuli tämä Herran sana:

"Ihmislapsi, ennusta Israelin paimenia vastaan, ennusta ja sano heille - paimenille; Näin sanoo Herra, Herra: Voi Israelin paimenia, jotka ovat itseensä kainneet! Eikö paimenten ole kaittäva lampaista?"

Te olette syöneet rasvat, pukeneet päällenne villat, teurastaneet lihavat; mutta ette ole kainneet laumaa, ette ole vahvistaneet heikkoja, ette ole parantaneet sairaita, sitoneet haavoittuneita, tuoneet takaisin eksyneitä, etsineet kadonneita, vaan te olette vallinneet niitä tylysti ja väkivaltaisesti.

Ja niin ne ovat hajaantuneet paimenta vailla ja joutuneet kaikkien metsän petojen syötäviksi - hajaantuneet ne ovat.

Minun lampaani harhailevat kaikilla vuorilla ja kaikilla korkeilla kukkuloilla; pitkin koko maata ovat minun lampaani hajallaan, eikä kenkään niistä välitä eikä niitä etsi.

Hes. 34: 1-6

Sillä näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä itse etsin lampaani ja pidän niistä huolen. Niin kuin paimen pitää huolen laumastaan, kun hän on lampaittensa keskellä ja ne ovat hajallaan, niin minä pidän huolen lampaistani, ja minä pelastan ne joka paikasta, minne ne ovat hajaantuneet pilvisenä ja pimeänä päivänä.

Minä vien ne pois kansojen seasta ja kokoan ne muista maista, tuon ne omaan maahansa ja kaitsen niitä Israelin vuorilla, puronotkoissa ja kaikissa maan asuttavissa paikoissa.

Hyvillä ruokamailla minä niitä kaitsen, ja Israelin korkeilla vuorilla on niillä oleva laitumensa. Siellä ne saavat levätä hyvällä laitumella, ja lihava ruokamaa niillä on oleva Israelin vuorilla.

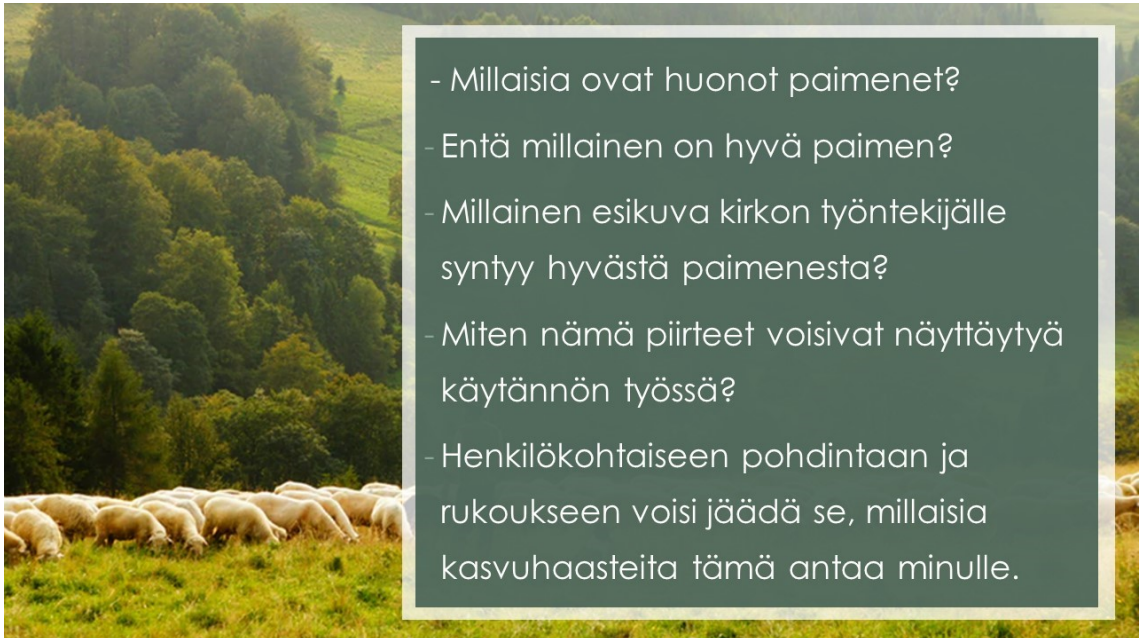
Minä itse kaitsen lampaani ja vien itse ne lepäämään, sanoo Herra, Herra.

Kadonneet minä tahdon etsiä, eksyneet tuoda takaisin, haavoittuneet sitoa, heikkoja vahvistaa; mutta lihavat ja väkevät minä hävitän. Minä kaitsen niitä niin, kuin oikein on. Ja minä herätän heille yhden paimenen heitä kaitsemaan, palvelijani Daavidin; hän on kaitseva heitä ja oleva heidän paimenensa.

Ja minä, Herra, olen heidän Jumalansa, ja minun palvelijani Daavid on ruhtinas heidän keskellensä. Minä, Herra, olen puhunut.

Niin, te olette minun lampaani, minun laitumeni lampaat, te ihmiset; minä olen teidän Jumalanne, sanoo Herra, Herra."

Hes. 34: 11-16, 23-24, 31

- Millaisia ovat huonot paimenet?
- Entä millainen on hyvä paimen?
- Millainen esikuva kirkon työntekijälle syntyy hyvästä paimenesta?
- Miten nämä piirteet voisivat näyttäytyä käytännön työssä?
- Henkilökohtaiseen pohdintaan ja rukoukseen voisi jäädä se, millaisia kasvuhaasteita tämä antaa minulle.

- Pysähdy kuvaa paimenesta katsomaan vielä kuvia paimenista.
- Millaisena paimenena haluaisit Jeesuksen tai Jumalan nähdä sinun elämässäsi? Vai olisiko kuva vielä jotakin muuta?

Unsplash/ Annie Spratt

Seuraava tapaaminen keskiviikkona 22.4. klo 18-19.15. Silloin on aiheena Raamattumeditaation löydöt.

Luonnossa tapahtuva Raamattumeditaatio, jonka voi toteuttaa itselleen sopivana ajankohtana.

Tekstinä vaihtoehdot Ef.2:1-10 tai Fil.2:1-11.

Kulje luonnossa ja keskity hengittämään ja aistimaan ympäristöä. Etsi mieluisa rauhallinen ympäristö, jos haluat voit hetken suunnata ajatuksia Jumalalle, rukoilla. Lue teksti rauhassa muutaman kerran läpi. Mieti tekstin äärellä, mitä Jumala tässä puhuu. Mihin hän sinua kutsuu tai mikä koskettaa erityisesti? Mitä sinä haluat tekstin äärellä sanoa Jumalalle? Jos kyseinen kohta ei juuri tässä ja nyt avaudu, voit lukea myös jonkin muun Raamatun tekstin.

Neljäs kokoontuminen Jumalan puhetta luonnossa ja prosessin koonti

Viimeistä kokoontumista varten opiskelijat saivat ohjeet luonnossa tapahtuvaan Raamattumeditaatioon, jonka he toteuttivat itselleen sopivana ajankohtana. Ryhmän alussa kuulumiskierros ja luontomeditaatiosta heränneiden ajatusten läpikäyminen.

- Viime kerran jälkeiset mietteet ja kuulumiset.
- Millaisia hetkiä vietitte luonnossa?

- Tekstinä vaihtoehdot Ef.2:1-10 tai Fil.2:1-11.
- Luitteko teksteinä näitä vai jotakin muuta?
- Millaisia ajatuksia tekstin äärellä heräsi?

Hiljentymisen Jumalan edessä – katse kohti tulevaa

Keskity itseesi, siihen miten olet fyysisesti läsnä. Rentouta kädet, kasvot, hartiat ja anna ajatustesi rauhoittua. Ajattele tulevaa. Millaisia tunteita ja ajatuksia tulevaisuuden pohtiminen tuo pintaan. Jumala tuo meillä näiden tunteiden ja ajatusten keskelle toivoa ja levollisuutta. Voit mielessäsi pyytää Jumalaa näyttämään, mitä tarvitset huomiseen ja tulevaan.

Jeesus kiitos, että voimme jättää tulevan sinun käsiisi. Anna meille voimaa tuleviin tehtäviin ja kärsivällisyyttä ihmisten kohtaamiseen.

Johdatukseen luottaminen on rohkeutta silloinkin, kun laakso on pimeä.

Rukous on keskustelua Jumalan Hengen kanssa. Siinä keskustelussa voi avautua uusia maisemia ja mahdollisuuksia.

Millainen prosessi ryhmään osallistuminen ja hengellisten kysymysten pohtiminen on ollut?

Palautelomakkeen kysymykset johdattavat pohtimaan sitä, millaista toimiminen verkossa on ollut ja millaisia asioita itse olet prosessoanut.

Millaisia kysymyksiä tai teemoja jäi mieleen?

- Muiden tarhojen lampaat
- Hengellisten työyhteisöjen haasteet
- Oman hengellisyyden prosessointi
- Vinkki: Elina Salmisen podcast – kesken.

Loppurukous ja kiitokset

Neljännän kokoontumisen PowerPoint-esitys

- Viime kerran jälkeiset mietteet ja kuulumiset.
- Millaisia hetkiä vietitte luonnossa?
- Tekstinä vaihtoehdot Ef.2:1-10 tai Fil.2:1-11.
- Luitteko teksteinä näitä vai jotakin muuta?
- Millaisia ajatuksia tekstin äärellä heräsi?

Kuva Unsplash/ Annie Spratt

Millainen prosessi ryhmään osallistuminen ja hengellisten kysymysten pohtiminen on ollut?

Unsplash/Jefferson Santos

Nettilinkki
<https://link.webpolsurveys.com/S/9ED20A9A35EA1647> vie palautekyselyyn.

Kysymykset johdattavat pohtimaan sitä, millaista toimiminen verkossa on ollut ja millaisia asioita itse olet prosessoinut.

Ps. 25:5-8

Pixabay/Melany Klapper

Pixabay/James Chan

Millaisia kysymyksiä tai teemoja jäi mieleen?

MUIDEN TARHOJEN
LAMPAAT

HENGELLISTEN
TYÖYHTEISÖJEN
HAASTEET

OMAN
HENGELLISYYDEN
PROSESSOINTI

VINKKI: ELINA
SALMISEN
PODCAST –
KESKEN.

LIITE 3 Leipää ja viiniä -verkkoalustan mainos Kohti suurempaa -ryhmästä

Tervetuloa mukaan verkossa toteutettavaan ryhmään pohtimaan omaa hengellisyyttä ja jakamaan ajatuksia musiikin, kuvien, luonnon ja Raamatun tekstien äärellä.

Ryhmä kokoontuu keväällä 2020 neljä kertaa klo 18-19.15.

ti 10.3.

ke 25.3.

ti 7.4.

ke 22.4.

Ryhmä on tarkoitettu Diakin eri kampuksilla kirkon työhön opiskeleville. Ilmoittautuminen tapahtuu 10.2.-29.2. välisenä aikana linkin kautta. Linkki ilmestyy ilmoittautumisen alkaessa. Ryhmään otetaan 8 opiskelijaa. Opiskelijoilta toivotaan sitoutumista osallistumisesta kaikkiin kertoihin. Verkkokeskustelu toteutuu Collaborate-ohjelman kautta, joten tarvitset toimivan verkkoyhteyden ja laitteen, joka mahdollistaa osallistumisen. Ryhmän ohjaajana toimii nuorisotyönohjaaja Eevliina Huuskonen (YAMK-opiskelija).

LIITE 4 Kyselylomake Leipää ja viiniä -verkkoalustasta

Leipää ja viiniä -verkkoalustan palautekysely

Diaklen verkkoalusta Leipää ja viiniä on tehty kirkollisiin ammatteihin opiskeleville Diakin opiskelijoille. Verkkoalustan tarkoituksena on, että se tarjoaisi opiskelijoille joustavan mahdollisuuden saada tukea hengellisen ja kirkollisen ammatillisen identiteetin rakentumiseen, tukisi opiskelijoiden hengellistä kasvua ja antaisi myös mahdollisuuden rinnalla kulkemiseen.

Palautekyselyn tarkoituksena on kerätä tietoa, jotta verkossa tapahtuvaa kirkollisiin ammatteihin orientoivaa Diakin toimintaa voidaan kehittää niin, että se palvelee opiskelijoita mahdollisimman hyvin.

Ensimmäiset kysymykset kartoittavat Leipää ja viiniä -verkkoalustan käyttäjien taustatietoja.

1. Millä Diakin kampuksella opiskelet?

Helsingissä

Turussa

Porissa

Pieksämäellä

Oulussa

2. Mikä on kirkollisten opintojen suuntautumisvaihtoehtosi?

diakoniatyö

diakoninen hoitotyö

kirkon nuorisotyö

kirkon varhaiskasvatus

3. Monettako lukukautta opiskelet?

1. lukukautta
2. lukukautta
3. lukukautta
4. lukukautta
5. lukukautta
6. lukukautta

4. Mitä aikaisempia valmistumiseen asti suoritettuja opintoja sinulla on?

lukio

ammattillinen tutkinto

ammattikorkeakoulututkinto

muu, mikä

5. Kuinka monta kertaa kevätlukukauden aikana olet käynyt Leipää ja viiniä -verkkoalustalla?

Kerran

2-3 kertaa

Enemmän kuin kolme kertaa

En osaa sanoa

6. Miksi halusit tutustua verkkoalustaan?

Seuraavat kysymykset liittyvät Leipää ja viiniä -verkkoalustan visuaalisuuteen ja rakenteeseen.

7. Arvioi Leipää ja viiniä -verkkoalustan visuaalista ilmettä sanaparien avulla niin, että valitset mielipidettäsi kuvaavan luvun.

Vaatimaton 1 2 3 4 5 6 7 Vaikuttava

Tylsä 1 2 3 4 5 6 7 Mielenkiintoinen

Yksipuolinen 1 2 3 4 5 6 7 Monipuolinen

Sekava 1 2 3 4 5 6 7 Selkeä

Verkkoalustan rakentuu kolmeen eri teemaan ja kolmelle eri välilehdelle.

8. Arvioi Leipää ja viiniä -verkkoalustan rakennetta sanaparien avulla niin, että valitset mielipidettäsi kuvaavan luvun.

Epäselvä 1 2 3 4 5 6 7 Selkeä

Sekava 1 2 3 4 5 6 7 Johdonmukainen

Merkityksetön 1 2 3 4 5 6 7 Mielekäs

Leipää ja viiniä -verkkoalustan sisällöt rakentuvat hengellisen elämän hoitamiseen, matkakumppaneiden löytämiseen ja oman paikan prosessointiin kirkon työssä. Seuraavat kysymykset liittyvät verkkoalustan sisältöihin.

9. Miten vaalin hengellistä elämääni? -sivulla kuvattiin hengellisen elämän hoitamista ja merkitystä. Sivulla oli myös linkkejä ja mainos ryhmätoiminnasta.

Arvioi Leipää ja viiniä -verkkoalustan hengellisen elämän hoitamiseen liittyvän sivun sisältöä sanaparien avulla niin, että valitset mielipidettäsi kuvaavan luvun.

Yksitoikkoinen 1 2 3 4 5 6 7 Monipuolinen

Tarpeeton 1 2 3 4 5 6 7 Merkityksellinen

Passivoiva 1 2 3 4 5 6 7 Aktivoiva

Niukka 1 2 3 4 5 6 7 Runsas

10. Millaiset hengelliset materiaalit sivulla koit tärkeiksi?

11. Millaiset asiat ovat sinulle tärkeitä hengellisen elämän hoitamisessa?

Mistä näitä asioita etsit tai löydät?

12. Miten löydän matkakumppaneita? -sivulla rohkaistiin etsimään paikkaa, jossa voi kohdata toisia kristittyjä. Sivulla oli myös linkkejä sekä mahdollisuus esittää kysymyksiä kirkon oppilaitostyöntekijöille.

Arvioi Leipää ja viiniä -verkkoalustan matkakumppanien löytämiseen liittyvän sivun sisältöä sanaparien avulla niin, että valitset mielipidettäsi kuvaavan luvun.

Yksitoikkoinen 1 2 3 4 5 6 7 Monipuolinen

Tarpeeton 1 2 3 4 5 6 7 Merkityksellinen

Passivoiva 1 2 3 4 5 6 7 Aktivoiva

Niukka 1 2 3 4 5 6 7 Runsas

13. Millaiset sisällöt koit tärkeiksi sivulla liittyen seurakuntayhteyden löytymiseen tai rakentumiseen?

14. Millaiset asiat ovat sinulle tärkeitä seurakuntayhteydessä?

15. Mikä on paikkani kirkon työssä? -sivu käsitteli oman paikan ja kutsumuksen prosessoimista. Sivulla oli esillä eri ihmisten kertomuksia videoissa siitä, miten he ovat löytäneet paikkansa kirkon työssä. Sivulla oli myös linkkejä ja kampusten työntekijöiden esittelyt.

Arvioi Leipää ja viiniä -verkkoalustan kirkolliseen ammatti-identiteettiin liittyvän sivun sisältöä sanaparien avulla niin, että valitset mielipidettäsi kuvaavan luvun.

Yksitoikkoinen 1 2 3 4 5 6 7 Monipuolinen

Tarpeeton 1 2 3 4 5 6 7 Merkityksellinen

Passivoiva 1 2 3 4 5 6 7 Aktivoiva

Niukka 1 2 3 4 5 6 7 Runsas

16. Millaiset sisällöt sivulla koit tärkeiksi oman ammatillisuuden pohdintaan liittyen?

17. Millaiset asiat auttavat sinua prosessoimaan ja pohtimaan kirkollista ammatti-identiteettiä?

18. Miten tätä pohdintaa voisi tukea?

Viimeiset kysymykset antavat mahdollisuuden vapaamuotoiseen palautteen antamiseen ja toiveiden sekä ideoiden jakamiseen verkkotoiminnasta.

19. Millaisia toiveita sinulla olisi verkossa tapahtuvasta toiminnasta, jossa tarkoituksena on hengellisen kasvun tukeminen ja kirkollisen ammatti-identiteetin vahvistaminen?

20. Millaisilla verkkopohjaisilla alustoilla tällaista materiaalia olisi hyvä olla?

21. Haluatko vielä kommentoida tai kertoa ajatuksistasi verkossa tapahtuvasta hengellistä kasvua tai kirkollista identiteettiä tukevasta toiminnasta?

22. Jos haluat osallistua Sacrumin 30€ arvoisen lahjakortin arvontaan, jätä yhteystietosi tähän.

Etunimi

Sukunimi

Sähköposti

LIITE 5 Viesti Leipää ja viiniä -verkkoalustan käyttäjille

Hei kirkon alalle opiskeleva!

Diakin opiskelijoille julkaistiin alkuvuodesta Diaklessa Leipää ja viiniä -verkkoalusta, jonka tarkoituksena oli tukea kirkollisiin ammatteihin opiskelevien hengellistä ja ammatillista kasvua. Nyt kaipaamme palautettasi Leipää ja viiniä -verkkoalustasta, jotta toimintaa verkossa voidaan kehittää niin, että se auttaa sinua ja opiskelutovereitasi parhaalla mahdollisella tavalla.

Osallistu palautekyselyyn tämän linkin kautta <https://link.webropolsurveys.com/S/57AC880DD673922E>. Kyselyn linkki on auki 11.-24.5.2020. Vastaukseen menee aikaa noin kymmenen minuuttia. Kaikkien palautekyselyyn vastanneiden kesken arvotaan kolme kappaletta 30€ arvoista lahjakorttia Sacrumiin www.sacrum.fi. Arvonta suoritetaan 25.5.2020 ja arvonnin voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Kysely on osa opinnäytetyötäni, jonka aiheena on verkossa tapahtuva hengellistä ja ammatillista kasvua tukeva toiminta. Käsittelen kyselylomakkeiden vastaukset anonymisoina ja raportoinnissa huolehdin siitä, etteivät vastaajat ole tunnistettavissa. Aineisto on käytössä vain minulla tässä opinnäytetyössä.

Kiitos, kun autat!

ystävällisin terveisin

Eveliina Huuskonen sosionomi (YAMK-opiskelija)

[eveliina.huuskonen\(at\)student.diak.fi](mailto:eveliina.huuskonen(at)student.diak.fi)

LIITE 6 Kyselylomake Kohti suurempaa -ryhmään osallistujille

Hengellinen ryhmätoiminta verkossa

Kohti suurempaa -ryhmä kokoontui verkossa kevään 2020 aikana neljä kertaa. Ryhmässä käytettiin musiikkia, psalmeja, rukousta ja Raamatun tekstejä hengellisen elämän hoitamisen välineinä ja kirkollisessa ammatissa toimimisen näkökulmasta.

Antamasi palaute on tärkeää, ja sen avulla kehitetään verkossa tapahtuvaa ryhmätoimintaa. Kysely kerätään anonymisti eikä vastaajan sähköpostiosoite tule näkyviin vastausten yhteydessä.

Kyselyn alkuun tulee muutama taustatietokysymys.

1. Opiskelen parhaillaan

1. lukukautta

2. lukukautta

3. lukukautta

4. lukukautta

5. lukukautta

6. lukukautta

2. Suuntautumisvaihtoehtoni on

diakoniatyö

diakoninen hoitotyö

kirkon nuorisotyö

kirkon varhaiskasvatus

3. Minulla on aikaisempia ammattitutkintoja

Kyllä

Ei

4. Miksi hakeuduit kyseiseen ryhmään mukaan?

Ensimmäisen osan kysymykset liittyvät verkkoympäristöön.

5. Arvioi verkkoympäristön toimivuutta hengellisen ryhmätoiminnan järjestämisessä. Millaisia etuja tai haittoja näet toimintatavassa?

6. Miten toimiminen verkossa vaikutti vuorovaikutukseen?

7. Millainen merkitys sinulle oli sillä, etteivät ryhmän osallistujat käyttäneet videota?

Seuraavat kaksi kysymystä koskevat yhteyden tunteen syntymistä verkkoympäristössä.

8. Mitkä asiat mielestäsi edistävät yhteyden tunteen syntymistä, kun toimitaan verkossa?

9. Mitkä asiat estävät tai hidastavat yhteyden tunteen syntymistä?

Seuraavat kysymykset liittyvät hengellisen elämän hoitamiseen ja hengelliseen kasvuun.

10. Millaiset asiat ryhmätoiminnassa edistivät hengellistä kasvua?

11. Miten koit rukoilemisen verkkoympäristössä?

12. Ryhmän toiminnassa käytettiin musiikkia, kuvia ja luontoa ympäristönä. Arvioi, miten nämä tukivat henkilökohtaista prosessia tai ryhmän toimintaa.

Toiseksi viimeisen sivun kysymykset liittyvät kirkolliseen ammatti-identiteettiin.

13. Millaiset tekijät ovat mielestäsi merkityksellisiä kirkollisen ammatti-identiteetin syntymisen kannalta?

14. Miten ryhmätoiminta vaikutti kirkollisen ammatti-identiteetin prosessointiin?

Viimeiset kysymykset liittyvät koko kevään prosessiin ja toiveisiin.

15. Miten ryhmän toiminta vastasi odotuksiisi?

16. Millaisia oivalluksia tai löytöjä teit kevään aikana?

17. Mikä oli sinulle merkityksellistä ryhmän toiminnassa?

18. Kuinka monta kertaa ja kuinka tiheästi sinun mielestäsi tällaisen ryhmän kannattaisi kokoontua?

19. Miten tällaista ryhmätoimintaa voisi kehittää?

20. Haluaisitko vielä kirjoittaa tai kommentoida jotakin ryhmään liittyvästä toiminnasta?

Viesti opiskelijoille tutkimuskyselyyn osallistumisesta

LIITE 7 Viesti Kohti suurempaa -ryhmän osallistujille

Hei ja tervetuloa mukaan Kohti suurempaa -ryhmään!

Odotan innolla ensimmäistä tapaamista ja siihen liittyen tässä tulee sinulle ennakotietoa.

Tämä viesti sisältää:

- 1) Ensimmäisen kerran aiheeseen valmistautuminen
- 2) Käytännön ohjeita Collaboraten käyttöön
- 3) Tietosuojaseloste kerätyistä henkilötiedoista
- 4) Tietoa opinnäytetyöstä ja suostumus palautteen antamiseen

1) Ensimmäisessä tapaamisessa 10.3. klo 18-19.15 aloitamme musiikin äärellä niin, jokainen saa jakaa itselleen merkittävän kappaleen ja siitä sen verran ajatuksia kuin haluaa. Mieti, mikä on sinulle hengellisesti merkittävä kappale? Musiikki voi olla millaista tahansa, minkä itse määrittelet itsellesi hengellisesti tärkeäksi. Valitse siis itsellesi tärkeä kappale ja lähetä minulle sähköpostiin kappaleen nimen ja esittäjän etukäteen. Sitten voin valmistella tapaamisen etukäteen.

2) Tässä on sinulle linkki Collaboraten huoneeseen, jossa tapaamme <https://eu.bbcollab.com/guest/5d20de20d6ca424abc376d79e5a540de>. Emme käytä tapaamisissa videoyhteyttä, koska se saattaa kuormittaa yhteyksiä liikaa. Olisi kuitenkin mukava, jos liittyisit mukaan istuntoon omalla etunimellä ja lisäisit myös kuvan itsestäsi, niin olisimme jokainen hieman enemmän näkyviä toisillemme. Kuva ei ole pakollinen, mutta toivottava. Käy tutustumassa Collaboraten huoneeseen etukäteen ja tarkista mikrofoni toimivuus. Etsi itsestäsi mieleinen kuva ja päivitä se halutessasi Collaborateen näkyviin. Varaa itsellesi myös Raamattu, jotta kokoontumisessa voit helposti lukea käsiteltävää tekstiä itseksesi.

3) Ilmoittautumisen yhteydessä keräsin tietoja toiminnan suunnittelua ja yhteydenpitoa varten. Ilmoittautuminen toteutui seurakunnissa käytössä olevan Katrina-ohjelmiston avulla. Katrina CRM tukee rekisterin pitäjää EU:n tietosuojaj-

asetuksen velvoitteissa, jotka astuivat voimaan 25.5.2018. Tiedot ovat vain ryhmän vetäjän luettavissa ja käytettävissä. Ryhmän viimeisen kokoontumiskerran 22.4.2020 jälkeen henkilötiedot poistetaan sähköisestä järjestelmästä. Henkilötietoja ei luovuteta eteenpäin. Sinulla on oikeus pyytää poistamaan henkilötietosi myös ennen ryhmätoiminnan loppua suoraan ryhmän vetäjältä.

4) Ryhmän toiminnassa käytettävä materiaali on osa opinnäytetyötäni ja ryhmän lopussa kerään palautetta ryhmän materiaalista sekä siitä, miten olet kokenut verkossa tapahtuvan ryhmätoiminnan. Osallistumalla ryhmään suostut olemaan mukana palautteen antamisessa. Jos sinulle herää tästä kysymyksiä, niin otathan minuun yhteyttä niin vastaan mielelläni. Opinnäytetyöni tai käytettävä materiaali eivät ole ryhmässä se oleellisin asia, vaan yhteinen jakaminen ja hengellisten asioiden pohtiminen. Ryhmän keskustelut ovat luottamuksellisia, eivätkä ne ole tutkimuksen tai arvioinnin kohteena.

Siunausta päivääsi, pian tavataan!

terveisin Eveliina